

บทที่ 4

กระบวนการผลิตและการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จำนวนเว็บไซต์ที่ศึกษาทั้งหมด 19 เว็บไซต์ นั้นพบว่า ในปัจจุบันผู้ดำเนินการที่เป็นเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือเจ้าของสัมปทานสถานีวิทยุกระจายเสียง ผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย รวมทั้งผู้ที่สนใจผลิตรายการวิทยุแต่ไม่มีคลื่นวิทยุเองต่างให้ความสนใจในการผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต

ประเภทเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต

จากการวิเคราะห์พบว่า เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันสามารถแบ่งตามวิธีการเผยแพร่รายการได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. **เว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต** คือ เว็บไซต์ที่ถ่ายทอดสัญญาณเสียงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้นไป on line บนอินเทอร์เน็ต จากการศึกษาพบว่า เว็บไซต์วิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตเป็นขององค์กรหรือบริษัทที่เป็นเจ้าของหรือเจ้าของสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียง ผู้ดำเนินการเหล่านี้ได้นำรายการทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงมาเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตอีกช่องทางหนึ่ง มีรายละเอียดของแต่ละเว็บไซต์ดังนี้

กรมประชาสัมพันธ์

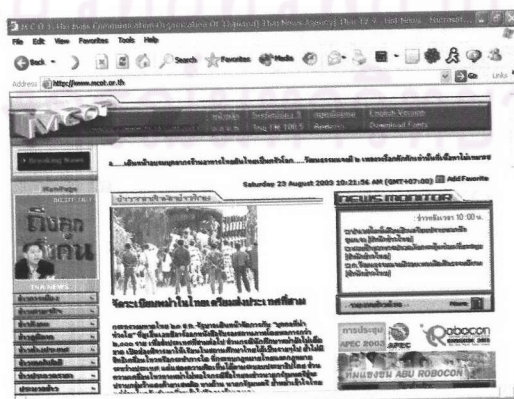
เว็บไซต์ของกรมประชาสัมพันธ์ URL: <http://www.prd.go.th> เริ่มประมาณปี 2540 ประกอบด้วยข้อมูลของหน่วยงานหลักได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ วิทยุแห่งประเทศไทย โทรทัศน์แห่งประเทศไทย เป็นต้น ข้อมูลในส่วนวิทยุแห่งประเทศไทยจะมีการออกอากาศรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM 92.5 MHz. โดยมีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ ฝ่ายกลุ่มพัฒนาสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเว็บไซต์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) กำเนิดอย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2473 เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี มีภารกิจในการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดี ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน จำเป็นต้องพัฒนาองค์กร ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูประบบราชการเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ

ภาพที่ 5 รูปภาพแสดง Homepage ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

สำนักข่าวไทย

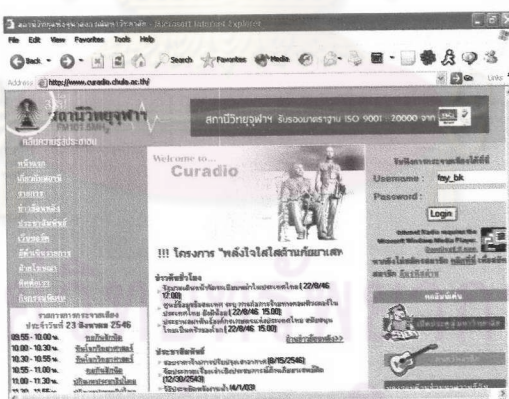
สำนักข่าวไทยรับผิดชอบดำเนินงานด้านข่าวขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือ อ.ส.ม.ท ได้แก่ การผลิตหนังสือข่าว ข่าวเทเลเท็กซ์ ข่าวโทรทัศน์ ข่าววิทยุ การวิจัยและจัดเก็บข้อมูลข่าว ตลอดจนการนำเสนอออกอากาศ และภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ปัจจุบัน อ.ส.ม.ท ได้ขยายงานวิทยุกระจายเสียงครอบคลุมพื้นที่เกือบทั่วประเทศ โดยจัดตั้งสถานีวิทยุทั้งระบบเอ.เอ็ม และเอฟ.เอ็ม.ทั่วประเทศทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสาร ข่าวสาร ความรู้การศึกษา รวมทั้งสารบันเทิงต่างๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด อ.ส.ม.ท. ได้เริ่มเปิดเว็บไซต์สำนักข่าวไทย URL: <http://www.mcot.or.th> และถ่ายทอดรายการบนอินเทอร์เน็ตประมาณปี 2540 โดยแผนกข่าวและเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักข่าวไทย เป็นผู้รับผิดชอบดูแลเว็บไซต์ นำเสนอภาพจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 9 แบบ multimedia และรายการสถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท. FM.100.5 MHz. ทางเว็บไซต์ควบคู่กันไปด้วย

ภาพที่ 6 รูปภาพแสดง Homepage ของสำนักข่าวไทย

สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานีวิทยุจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2501 โดยกลุ่มนิสิตฝ่ายแสงและเสียงสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อใช้ในกิจกรรมของสโมสรนิสิต ต่อมาเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2508 มหาวิทยาลัยได้เปิดการส่งกระจายเสียงอย่างเป็นทางการ โดยให้หน่วยโสตทัศนศึกษากลางเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ปัจจุบันสถานีวิทยุออนไลน์อยู่ในสังกัดฝ่ายวิชาการ กองบริการการศึกษา สถานีวิทยุส่งกระจายเสียงในระบบ FM 101.5 MHz. กำลังส่ง 5 กิโลวัตต์ มีพื้นที่รัศมีครอบคลุม 25 จังหวัดทั่วประเทศ วัตถุประสงค์ของสถานีเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ สารบันเทิง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และให้การศึกษแก่ประชาชนทั่วไป เว็บไซต์ของสถานีวิทยุ URL: <http://www.curadio.chula.ac.th> จัดทำขึ้นในปี 2542 เป็นโครงการพิเศษของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ แขนงวิชาการระบบสารสนเทศทางสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชื่อโครงการ “ระบบอินเทอร์เน็ตและระบบสารสนเทศทางสถิติสำหรับสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” วัตถุประสงค์โครงการเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของสถานี และพัฒนาระบบการกระจายเสียงสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย FM 101.5 MHz. ผ่านอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันผู้บริหารสถานีและผู้ช่วยผู้จัดการของสถานีเป็นผู้ดูแลเนื้อหาเว็บไซต์ร่วมกันกับหัวหน้าแผนกต่างๆ ยังไม่ได้มอบหมายเป็นหน้าที่ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

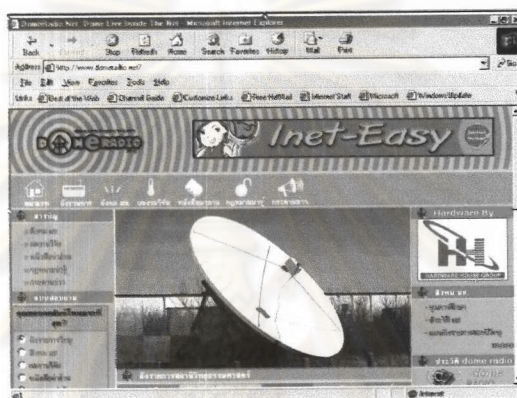

ภาพที่ 7 รูปภาพแสดง Web page สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถานีวิทยุก่อตั้งเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2508 โดยในระยะเริ่มแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่ฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา ต่อมาได้ขยายขอบข่ายการปฏิบัติงานเพื่อบริการชุมชนภายนอก เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2515 สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กระจายเสียงด้วยระบบ AM 981 KHz. ความยาวคลื่น 306.12 เมตร กำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ เนื้อที่บริเวณรัศมีการรับฟังครอบคลุมภาคกลางของประเทศไทย สำหรับการจัดทำเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียง

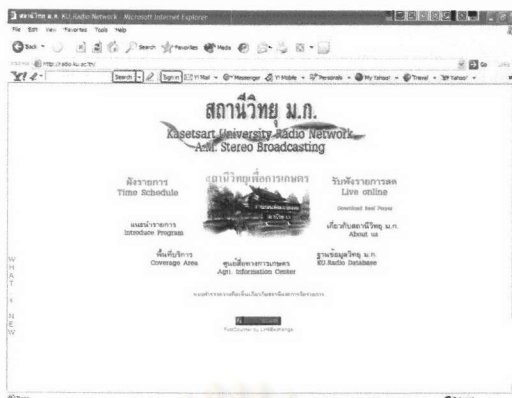
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เริ่มต้นเป็นโครงการหนึ่งของวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ เพื่อการจัดการ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำโดย นักศึกษาหลักสูตรวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน ชื่อว่า “โครงการ ทดลองวิทยุอินเทอร์เน็ต www.domeradio.net” นำรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต เมื่อจัดทำขึ้นมาแล้วจึงได้ทำงานสำรวจผล และจัดสัมมนาขึ้นเพื่อเปิดตัวให้ใช้งานจริงในเดือนพฤศจิกายน 2544 โดยใช้ชื่อสถานีนี้ว่า “domeradio.net”

ภาพที่ 8 รูปภาพแสดง Homepage ของสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

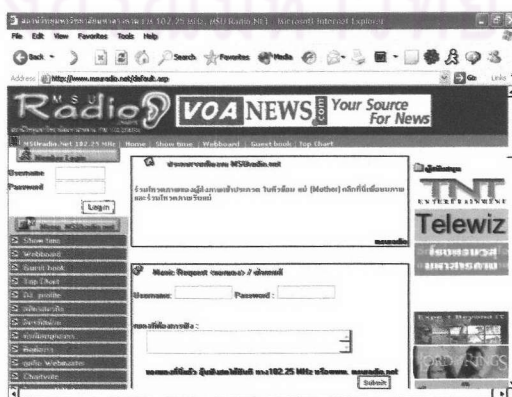
สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หรือ สถานีวิทยุ ม.ก ก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2504 เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร และผลการวิจัยสู่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการฝึกนิสิตให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง ปัจจุบันสถานีวิทยุ ม.ก. ออกอากาศด้วยกำลังส่ง 10 กิโลวัตต์ (ส่งขลา 5 กิโลวัตต์) โดยถ่ายทอดสัญญาณผ่านดาวเทียม "ไทยคม 1" ในระบบเอ.เอ็ม. สเตอริโอ อยู่ 4 สถานีด้วยกัน คือ สถานีวิทยุ ม.ก. บางเขนที่ความถี่ 1107 KHz. สถานีวิทยุ ม.ก. เชียงใหม่ ที่ความถี่ 612 KHz. สถานีวิทยุ ม.ก.ขอนแก่นที่ความถี่ 1314 KHz. สถานีวิทยุ ม.ก. สงขลา ที่ความถี่ 1269 KHz. สถานีได้ทดลองออกอากาศผ่านระบบอินเทอร์เน็ตตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ออกอากาศเฉพาะคลื่น AM 1107 KHz. ทาง URL: <http://web.ku.ac.th/kurn> มาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 9 รูปภาพแสดง Homepage ของสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

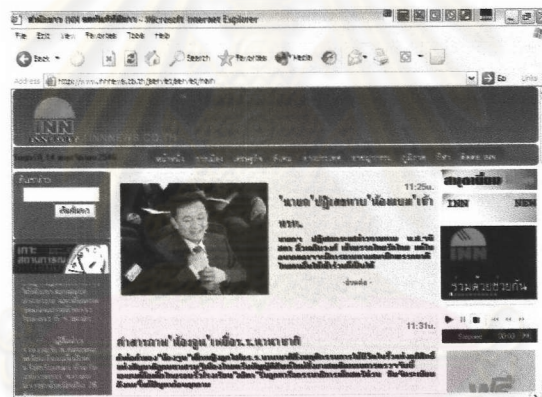
มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบ FM 102.25 MHz. จังหวัดมหาสารคาม โดยได้เปิดรับสมัครบุคลากรภายนอกที่มีประสบการณ์มาจัดการงานด้านวิทยุทั้งหมดและบรรจุเป็นเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย สถานีฯทดลองออกอากาศวันแรกในวันที่ 2 กันยายน 2545 และออกอากาศเต็มรูปแบบในวันที่ 3 กันยายน 2545 วัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตรายการวิทยุที่มีคุณภาพให้สาระความบันเทิง รวมถึงการบริการข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วไป อีกทั้งวางเป้าหมายให้เป็นสถานที่ที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการจัดรายการโดยเฉพาะเป็นช่องทางหนึ่งในการติดต่อสื่อสารกับคนฟังได้หลายรูปแบบอีกด้วย การออกอากาศครั้งแรกบนอินเทอร์เน็ต URL: <http://www.msuradio.net> ในเดือนกันยายน 2545 เริ่มต้นเป็นโครงการของนิสิตปริญญาตรี ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชื่อว่า “โครงการศึกษาและพัฒนาระบบกระจายเสียงผ่านอินเทอร์เน็ตของสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม” ในเดือนพฤษภาคม 2546 สถานีได้พัฒนาระบบการกระจายเสียงแบบ Multibitrate เป็นการส่งแบบอัตโนมัติเพื่อให้ผู้ฟังรับฟังได้ชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งนับเป็นการพัฒนาอีกขั้นหนึ่งของการกระจายเสียงทางอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 10 รูปภาพแสดง Web page ของสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บริษัท ไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด

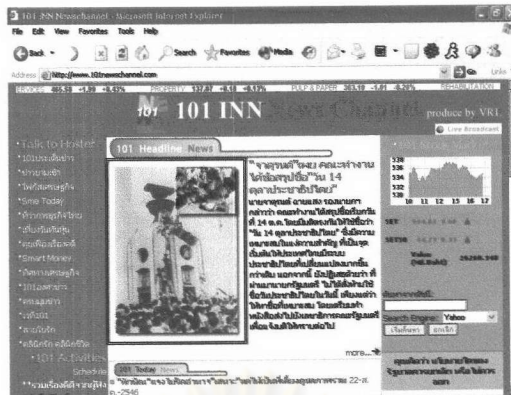
บริษัท ไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด เป็นบริษัทผลิตสื่อหนังสือพิมพ์และวิทยุ โดยเป็นเจ้าของสำนักพิมพ์แสงพระอาทิตย์ หนังสือพิมพ์อาทิตย์วิเคราะห์ หนังสือพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน และเจ้าของสัมปทานคลื่นสถานีวิทยุกระจายเสียงอีกหลายสถานี ในประมาณปี 2544 บริษัท ไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด เริ่มจัดทำเว็บไซต์ URL: <http://www.innnews.co.th> เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและรายการจากสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน FM 96.0 MHz. และสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันเครือข่ายต่างจังหวัดอีก 2 สถานี คือจังหวัดเชียงรายและสงขลา แต่เดิมเคยออกอากาศสถานีวิทยุ INN News & Talk FM 99.5 MHz. นำเสนอและวิเคราะห์ข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมทางเว็บไซต์ด้วย แต่ปัจจุบันไอเอ็นเอ็นได้ร่วมทุนกับบริษัทวีอาร์วัน เรดิโอ จำกัด ผลิตสถานีข่าวใหม่ทางคลื่น FM.101 MHz. ชื่อ“สถานีวิทยุ 101 INN News Channel” ส่วนคลื่น FM 99.5 MHz. ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสถานีเพลงใช้ชื่อ “99.5 FM ONE”

ภาพที่ 11 รูปภาพแสดง Homepage ของบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด

สถานีวิทยุ 101 INN News Channel

เดิมในปี 2545 สถานีวิทยุ 101 INN News Channel ได้จัดตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “101 News Channel” ผลิตรายการวิทยุโดยบริษัท วีอาร์วัน เรดิโอ จำกัด (เดิมชื่อ บริษัทเรดิโออาร์ม จำกัด) ปัจจุบันได้ร่วมทุนกับบริษัทบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด ผลิตรายการข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงกองบัญชาการทหารสูงสุด FM 101 MHz. โดยใช้ชื่อใหม่ว่า “101 INN News Channel” เริ่มออกอากาศครั้งแรกในชื่อใหม่นี้ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2546 นอกจากนี้ยังเป็นเจ้าของสัมปทานสถานีวิทยุกระจายเสียง 919 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนาเอฟ.เอ็ม FM 99.5 MHz. (คลื่นข่าวไอ เอ็น เอ็นเดิม) ผลิตรายการสถานีเพลงใช้ชื่อว่า “99.5 FM ONE” เริ่มออกอากาศในวันเดียวกัน โดยรายการของทั้ง 2 สถานี สามารถรับฟังได้ทางเว็บไซต์ URL: <http://www.101newschannel.com>

ภาพที่ 12 รูปภาพแสดง Homepage ของสถานีข่าว 101 INN News Channel

บริษัท เอ-ไทม์ มีเดีย จำกัด

บริษัท เอ-ไทม์ มีเดีย จำกัด เริ่มดำเนินเมื่อปี 2531 เป็นบริษัทหนึ่งในเครือ จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) ประมาณในปี 2533 บริษัทเอ-ไทม์ มีเดีย จำกัดได้เริ่มประมวลเวลาสถานีวิทยุระบบเอฟ.เอ็ม.ต่างๆ เพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบรายการและกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนได้ ในปัจจุบันบริษัทผลิตรายการเพลงพร้อมสอดแทรกข่าวสาร ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด 5 คลื่น คือ Radio No Problem FM 88.0 MHz., Hot Wave FM 91.5 MHz., Radio Vote Satellite FM 93.5 MHz., Bangkok Radio FM 94.0 MHz. และ Green Wave FM 106.5 MHz. ในปี 2540 บริษัท เอ-ไทม์ มีเดีย จำกัด ได้ร่วมมือกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider – ISP) คือ บริษัท ล็อกซ์อินโฟ จำกัด ใช้เทคโนโลยี Realplayer ในการออกอากาศสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ต โดยระยะแรกนั้นเป็นโครงการทดลองไม่เสียค่าบริการ ต่อมาในปี 2544 บริษัทจึงพัฒนาเว็บไซต์ของบริษัทขึ้นมาเองเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมสถานี และรายการวิทยุทาง URL: <http://www.atimemedia.com> ปัจจุบันได้จ้างให้บริษัท เน็ตพีวชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือบริษัท ล็อกซ์อินโฟ จำกัด ดูแลระบบในส่วนการเผยแพร่รายการสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 13 รูปภาพแสดง Homepage ของบริษัท เอ-ไทม์ มีเดีย จำกัด

บริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด

บริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด จัดตั้งขึ้นในเดือนกรกฎาคม 2542ด้วยความตั้งใจของผู้บริหารที่ต้องการจะผลิตรายการวิทยุและนักจัดรายการให้มีความแตกต่างไปจากรูปแบบเดิมที่มีอยู่ในขณะนั้น ในปัจจุบันบริษัทเป็นเจ้าของสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียงและผลิตรายการวิทยุสถานีเพลงทั้งหมด 3 คลื่น คือ Get FM 102.5 MHz., Modern Love FM 103.5 MHz. และ Fat Radio FM 104.5 MHz. พื้นที่ออกอากาศครอบคลุมกรุงเทพฯและปริมณฑล เมื่อประมาณปี 2544 บริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด เริ่มจัดทำเว็บไซต์ของบริษัทพร้อมกับการกระจายเสียงผ่านอินเทอร์เน็ตทาง URL: <http://www.thisisclick.com>

ภาพที่ 14 รูปภาพแสดง Homepage ของบริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด

สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม

สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.ดำเนินการผลิตโดยบริษัท แทรฟฟิค คอนเนออร์ จำกัด เจ้าของสัมปทานสถานีวิทยุกระจายเสียงอ.ส.ม.ท. FM 95 MHz. สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็มจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2540 ถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของคลื่นวิทยุระบบเอฟ.เอ็ม ที่มีสถานีเพลงลูกทุ่งตลอด 24 ชั่วโมง โดยต้องการที่จะตอบสนองพื้นฐานการฟังเพลงของคนส่วนใหญ่ที่ชอบฟังเพลงลูกทุ่ง เช่น ผู้ใช้แรงงาน คนขับแท็กซี่ สาวโรงงาน ทหาร ตำรวจ และขยายฐานคนฟังไปสู่คนทำงานในสำนักงานจนถึงระดับผู้บริหาร ด้วยนโยบายที่เป็นกลางไม่มีการจำกัดค่ายหรือศิลปินคนใดทั้งสิ้น สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.เป็นคลื่นธุรกิจวิทยุมีแนวทางที่ชัดเจนคือการนำเสนอเพลงชาวบ้านหรือเพลงลูกทุ่งตลอด 24 ชั่วโมง ในปี 2544 สถานีได้จัดทำเว็บไซต์เสนอข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมสถานีพร้อมทั้งออกอากาศสถานีวิทยุ FM. 95.0 MHz. บนอินเทอร์เน็ตทาง URL: <http://www.luktungfm.com>

ภาพที่ 15 รูปภาพแสดง Homepage ของสถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม

สถานีวิทยุชั้นชาชน์ เรดิโอ

สถานีวิทยุชั้นชาชน์ เรดิโอ ดำเนินการผลิตโดยบริษัท วีซี.สปอต โปรดักชั่น จำกัด ซึ่งเป็นเจ้าสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียงผลิตรายการสถานีเพลง 2 คลื่น ได้แก่ สถานีเพลงวิทยุออกอากาศที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีทาง FM 107.75 MHz. และจังหวัดภูเก็ตทาง FM 101.5 MHz. โดยทั้งสองสถานีนี้ใช้ชื่อเดียวกันว่า “สถานีวิทยุชั้นชาชน์ เรดิโอ” เริ่มแรกมีวัตถุประสงค์จัดเพื่อเป็นคลื่นวิทยุเพลงสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่อมาเริ่มขยายกลุ่มเป้าหมายกว้างขึ้นรวมถึงคนไทยวัยทำงานและนักศึกษา ในปี 2540 ได้เริ่มออกอากาศรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ URL: <http://www.sunshineradio.co.th>

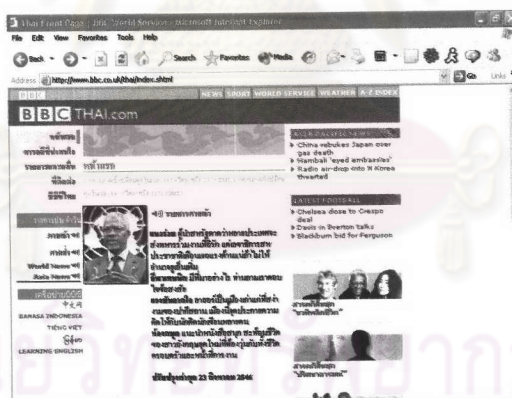

ภาพที่ 16 รูปภาพแสดง Homepage ของสถานีวิทยุชั้นชาชน์ เรดิโอ

2. **เว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต** คือ เว็บไซต์ที่มีการถ่ายทอดรายการวิทยุกระจายเสียงเฉพาะประเภทใดประเภทหนึ่งขึ้นไป on line บนอินเทอร์เน็ต จากการศึกษาพบว่าเว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตเป็นของผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง มีรายละเอียดแต่ละเว็บไซต์ดังนี้

รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทย

บีบีซีแผนกภาษาไทยเป็นหนึ่งในบรรดาบริการภาคภาษาต่างๆ 43 ภาษาของบีบีซีภาคบริการโลก หรือ BBC World Service รายการวิทยุบีบีซีภาคภาษาไทยเริ่มการกระจายเสียงครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2484 มีวัตถุประสงค์คือให้บริการข้อมูลด้านข่าวสาร วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ในสมัยแรกการกระจายเสียงจากอังกฤษมีแต่คลื่นสั้นเท่านั้น ต่อมาหกสิบปีให้หลังรายการของบีบีซีแผนกภาษาไทยสามารถรับฟังได้ทั้งทางคลื่นระบบ FM และ AM ของสถานีวิทยุกระจายเสียงต่างๆในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 40 สถานีทั่วประเทศ ส่วนผู้ฟังทั่วโลกรับฟังได้ทั้งทางคลื่นสั้นและทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งในปี 2544 ได้มีการพัฒนาจัดทำเว็บไซต์ของแผนกภาษาไทยขึ้น URL: <http://www.bbc.co.uk/thai/index.shtml>

ภาพที่ 17 รูปภาพแสดง Homepage ของรายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทย

รายการวิทยุเนชั่น

รายการวิทยุเนชั่นผลิตโดยบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 2543 มีการบุกเบิกธุรกิจสื่อวิทยุจริงจัง โดย สุทธิชัย หยุ่น และเครือเนชั่น จัดทำรายการวิทยุข่าว หรือ News Station ปัจจุบันบริษัทผลิตรายการวิทยุหลายรายการทาง FM 90.5 MHz. ให้กับบริษัท สมาร์ทบอม จำกัด เจ้าของสัมปทานสถานีวิทยุกระจายเสียงกรมการพลังงาน FM 90.5 MHz. บริษัทเนชั่นฯ ได้เริ่มนำเสนอรายการต่างๆจากสถานีวิทยุกระจายเสียงสำหรับผู้ฟังทางเว็บไซต์ URL:

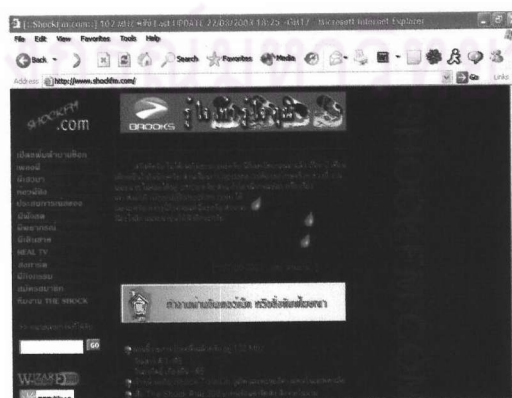
<http://www.nationradioonline.com> โดยเริ่มทดลองออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2544 ในยุคที่กระแสสื่ออินเทอร์เน็ตกำลังได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย

ภาพที่ 18 รูปภาพแสดง Homepage ของรายการวิทยุเนชั่น หรือ Nation Radio

รายการวิทยุ Shock FM

รายการ Shock FM เริ่มต้นจากการเป็นรายการประจำช่องทางสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นหนึ่งในเครือบริษัท มีเดียพลัส จำกัด ต่อมาในปี 2537 เจ้าของช่วงรายการดังกล่าวคือ กพล ทองพลับ ได้เข้าช่วงเวลาของสถานีวิทยุกระจายเสียงและพัฒนามาเป็นรายการวิทยุเต็มรูปแบบ ออกอากาศต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันได้ออกอากาศทางสถานีวิทยุระบบ FM 102 MHz. รายการ Shock FM เป็นที่ชื่นชอบสำหรับผู้ฟังที่สนใจประสบการณ์เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ เรื่องผี หรือ เรื่องมิติลึกลับต่างๆ ทำให้มีแฟนประจำรายการมากมาย ในปี 2541 ได้มีแฟนรายการกลุ่มหนึ่งใช้ชื่อว่า "กลุ่ม Wizard" ได้เสนอตัวเป็นผู้จัดทำเว็บไซต์ URL: <http://www.shockfm.com> ให้กับรายการเพื่อนำเสนอข้อมูลเรื่องเล่าประสบการณ์ลึกลับ พร้อมทั้ง ประชาสัมพันธ์รายการโดยถ่ายทอดรายการบนอินเทอร์เน็ตให้สามารถฟังสดได้พร้อมกันทั่วโลก

ภาพที่ 19 รูปภาพแสดง Homepage ของรายการ Shock FM

3. **เว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต** คือ เว็บไซต์ที่มีการจัดรายการสถานีวิทยุเพื่อถ่ายทอดเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต จากการศึกษพบว่าเว็บไซต์วิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตนี้เป็นของมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้เป็นเจ้าของคลื่นวิทยุหรือผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง แต่ผลิตรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น มีรายละเอียด ดังนี้

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประมาณปลายปี 2544 เว็บไซต์ URL: <http://www.e-ru.tv/> ของสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีจึงนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า เนื่องจากมหาวิทยาลัยไม่มีสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียงจึงได้สร้างสถานีวิทยุขึ้นเอง โดยอาศัยสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาทั้งทางด้านเทคโนโลยีและด้านการจัดรายการวิทยุในอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถเผยแพร่รายการไปได้ทั่วโลก และเพื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยและรองรับการเปิดการเรียนการสอนในต่างประเทศ เพื่อให้สาระความรู้ ข่าวสาร และความบันเทิง แก่นักศึกษาและบุคคลทั่วไป ปัจจุบันสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีทั้งหมด 3 สถานี คือ

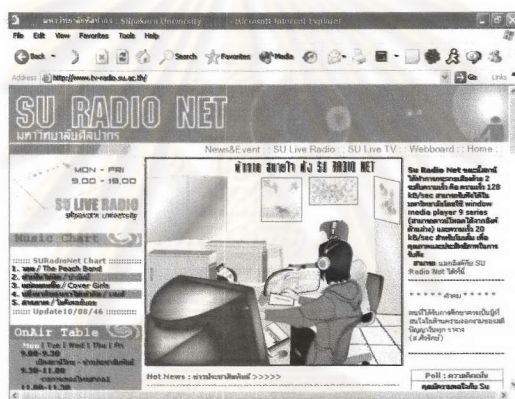
- *RU Internet Radio* รับผิดชอบดูแลโดยสำนักเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- *Faikham Radio* ฝ่ายคำเรดิโอ รับผิดชอบดูแลโดยสถาบันคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- *RU PJ Radio* รับผิดชอบโดยนักศึกษาศาสาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติจังหวัดปราจีนบุรี

ภาพที่ 20 รูปภาพแสดง Homepage สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร

ในเดือนพฤษภาคม 2545 มหาวิทยาลัยศิลปากรเริ่มโครงการจัดตั้งสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตทาง URL <http://www.tv-radio.su.ac.th> เพื่อดำเนินงานประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลด้านต่างๆและเทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัยศิลปากร และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลความรู้ให้กับอาจารย์ บุคลากร นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยและประชาชนทั่วไป อีกทั้งเพื่อเป็นห้องปฏิบัติการผลิตรายการวิทยุให้กับนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย โดยมีผู้อำนวยการศูนย์คอมพิวเตอร์เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มหาวิทยาลัยได้ใช้พื้นที่บริเวณศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เป็นสถานที่จัดตั้งสถานีและผลิตรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต

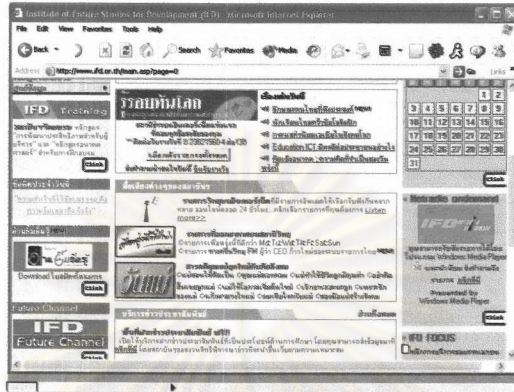
ภาพที่ 21 รูปภาพแสดง Homepage วิทยุอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยศิลปากร

4. เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม คือ เว็บไซต์ที่ถ่ายทอดทั้งรายการวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งถ่ายทอดรายการและสถานีวิทยุที่จัดขึ้นเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วยการศึกษาพบว่าเว็บไซต์ดังกล่าวเป็นขององค์กรเอกชน ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง พร้อมทั้งจัดสถานีวิทยุเพื่อถ่ายทอดเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วย รายละเอียดดังนี้

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (Institute of Future Studies for Development) หรือ IFD คือ สถาบันวิจัยวิชาการเอกชน ที่ตั้งขึ้นเพื่อมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะช่วยเหลือสังคม โดยแนวคิดของสถาบันฯ เน้นการศึกษาวิจัยในแบบสหวิทยาการถึงเรื่องต่างๆ ในสังคม พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านทางสื่อต่างๆ ให้ประชาชนได้นำไปใช้ได้มากที่สุด สถาบันฯ ดำเนินงานจัดอบรมสัมมนา ความรู้วิชาการด้านต่างๆ ผลิตข้อมูลความรู้ทางสื่อต่างๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์และวิทยุ และสื่ออินเทอร์เน็ต สำหรับงานด้านวิทยุนอกจากจะผลิตรายการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแล้ว

ประมาณปี 2544 สถาบันฯได้เปิดเว็บไซต์ URL: <http://www.ifd.or.th> เป็นศูนย์เผยแพร่คลังความรู้ขนาดใหญ่ รวมทั้งถ่ายทอดรายการวิทยุกระจายเสียงทางเว็บไซต์ และหลังจากนั้นไม่นานก็ได้ผลิตรายการสถานีวิทยุเพื่อถ่ายทอดเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วย

ภาพที่ 22 รูปภาพแสดง Homepage ของสถาบันอนาคตเพื่อการศึกษา

ไทยแลนด์คิด

เว็บไซต์ “ไทยแลนด์คิด” ผลิตโดยศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มเด็กและเยาวชน จัดค่ายและกิจกรรมให้กับเด็ก จัดทำจดหมายข่าวเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายอาสาสมัครและกลุ่มองค์กรด้านเด็กและเยาวชน ศูนย์ฯมีอาสาสมัครมาร่วมทำงานเป็นนักข่าวย่อย เรียกว่า “ขบวนการตาสับปะรด” ซึ่งผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงชื่อ “รายการวิทยุเพื่อเด็กและเยาวชน” ออกอากาศทาง AM 891 MHz. จนเมื่อปลายปี 2544 อาสาสมัครจึงได้เริ่มผลิตทำเว็บไซต์ขึ้นมา URL: <http://www.thailandkid.com> เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์ฯ และเริ่มต้นทดลองเอาเสียงจากรายการวิทยุเพื่อเด็กและเยาวชนมาออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต ต่อมาจึงพัฒนามาเป็นการจัดรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต ออกอากาศครั้งแรกเมื่อ 18 ธันวาคม 2545 เรื่อยมาจนในปัจจุบัน

ภาพที่ 23 รูปภาพแสดง Homepage เว็บไซต์ไทยแลนด์คิด

วัตถุประสงค์และกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

ในการบริหารงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตต้องวางวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเช่นเดียวกับการบริหารวิทยุกระจายเสียง ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของแต่ละองค์กรที่จัดตั้งไว้จะมีความสำคัญต่อการวางแผนกำหนดประเภทรายการวิทยุ เวลาในการออกอากาศ โดยแบ่งสัดส่วนของรายการประเภทต่างๆตามนโยบายขององค์กรหรือสถานี รวมทั้งการคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายด้วย

วัตถุประสงค์ของการผลิตวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์องค์กรผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตพบว่าวัตถุประสงค์ของการผลิตและการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละองค์กร สามารถอธิบายได้ตามประเภทเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการผลิตเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต

เพื่อเพิ่มช่องทางบริการและประชาสัมพันธ์สถานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตเว็บไซต์ประเภทนี้พบว่า ทุกองค์กรมีวัตถุประสงค์หลักร่วมกัน คือ ต้องการเพิ่มช่องทางบริการอีกทางหนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสในรับฟังให้กับผู้ฟังคนไทยทั่วไปและขยายโอกาสให้ผู้ฟังทั้งต่างจังหวัดและต่างประเทศหรือคนที่ไม่มีวิทยุจะได้รับรู้ข่าวสารความบันเทิงไปพร้อมๆกัน การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอรายการพร้อมกับประชาสัมพันธ์สถานีไปด้วย ช่วยขยายให้คนรู้จักรายการและสถานีมากขึ้น สามารถเพิ่มกลุ่มผู้ฟังได้

รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้สัมภาษณ์ถึงวัตถุประสงค์ของการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตว่า สถานีมองเห็นเทคโนโลยีว่าเป็นไปได้จึงได้นำมาใช้ เนื่องจากรัศมีในการออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ที่จำกัดอยู่แค่ในบริเวณภาคกลางเท่านั้น ถ้าสามารถออกอากาศผ่านเว็บไซต์ก็จะสามารถไปได้ในทุกแห่งทั่วโลก ทำให้มีผู้ฟังเพิ่มขึ้น คนที่สนใจรายการวิทยุของสถานีก็สามารถรับฟังได้

“เราก็มีความรู้สึกว่าคุณฟังเราเป็นคนทั้งโลก เพราะอินเทอร์เน็ตนั้นคนฟังคือคนทั้งโลก ไม่มีข้อจำกัดเรื่องคลื่นความถี่เลย และก็ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องที่ว่าบุคคลเป้าหมายของเราจะเป็นคนไทยในประเทศไทยเท่านั้น คนไทยในต่างประเทศก็ฟังเราได้ ซึ่งเราก็มองว่าเราคงจะได้กลุ่มผู้ฟังที่หลากหลายมากกว่าในประเทศ”

สัมภาษณ์, รศ.จุมพล รอดคำดี

ปัจจุบันการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงยังคงเป็นกิจการหลักของเจ้าของสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกองค์กร อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นเพียงช่องทางเสริมเท่านั้น ผู้ผลิตยังไม่มียุทธศาสตร์สร้างผลกำไรทางธุรกิจจากการถ่ายทอดวิทยุบนอินเทอร์เน็ต อภิสสิทธิ์ ปุณณะนิธิ ผู้จัดการสวน Studio Broadcasting และ Multimedia บริษัทเอ-โหม่ มีเดีย จำกัด ให้สัมภาษณ์ว่า

“เป็นส่วนหนึ่งของรายการวิทยุ ไม่ใช่หลักนะครับ ก็คือเรามียุทธศาสตร์ไม่เก็บสตางค์คนฟังอย่างนี้อยู่แล้ว ก็เป็นการบริการทางอินเทอร์เน็ต เรายอมเสียสตางค์ไปเป็นปีละล้านบาทที่จะทำ Streaming ตรงนี้แต่เราก็ไม่ได้ทำกำไรจากมัน เขาเป็นว่าเป็นการบริการคนฟังที่นอกจากจะฟังวิทยุในกรุงเทพหรือว่าต่างจังหวัดที่ฟังรายการของเราได้แล้วก็เผื่อให้กับคนที่อยู่ต่างประเทศได้ฟังด้วยโดยที่ไม่ได้เก็บสตางค์”

สัมภาษณ์, อภิสสิทธิ์ ปุณณะนิธิ

เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร

อินเทอร์เน็ตเป็นคลังข้อมูลข่าวสารที่มีขนาดใหญ่มหาศาลและสามารถแพร่กระจายสารสนเทศอย่างรวดเร็ว องค์กรผู้ผลิตวิทยุกระจายเสียงจึงมีวัตถุประสงค์ให้เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นศูนย์กลางแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆด้วย อย่างเช่น บนเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งระบุดังกล่าวประสงค์ของจัดทำเว็บไซต์ไว้เป็นอย่างดีว่า เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางด้านสื่อสารมวลชนและเป็นศูนย์กลางติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวในวงการสื่อสารมวลชน หรือ บริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด ผู้ผลิตรายการวิทยุร่วมด้วยช่วยกันก็ได้ใช้เว็บไซต์เป็นศูนย์กลางในการรับร้องเรียนปัญหาต่างๆจากประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย วันชัย ปิณฑะบุตร ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด ให้สัมภาษณ์ว่า

“วิทยุอินเทอร์เน็ตของเรานั้นไม่ใช่วิทยุเกิดจากเราเอาเพลงไปใส่ มันไม่ได้เน้นเรื่องการทำธุรกิจ วิธีคิดของเราก็คือ ทำอย่างไรก็ได้ให้มันมีช่องทางในการรับเรื่องได้มากขึ้น เราอยากให้เราเหมือนกับศูนย์ข้อมูล หน่วยงานรัฐอยากจรรู้ว่าประชาชนเดือดร้อนเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับเค้า เขาจะเข้าไปแก้ไขเค้าจะลงมือมาแล้วดึงออกไป แล้วเขาจะเข้าไปแก้ไข”

สัมภาษณ์, วันชัย ปิณฑะบุตร

เพื่อต้องการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีและพัฒนาองค์กรให้ทันกับเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ในการนำเสนอรายการวิทยุกระจายเสียงทางอินเทอร์เน็ตขององค์กร สื่อมวลชนอีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อต้องการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีและพัฒนาองค์กรให้ทันกับเทคโนโลยี องค์กรผู้ผลิตเห็นว่าอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่กว้างขวางรู้จักไปทั่วโลก ฉะนั้นการเตรียมตัวปรับใช้เทคโนโลยีนี้เข้ากับองค์กร โดยเฉพาะองค์กรด้านสื่อสารซึ่งต้องตื่นตัวให้ทันยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา นั้นจึงถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการผลิตเว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต

เพื่อขยายกลุ่มผู้ฟังให้ทั่วโลก

จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตเว็บไซต์ประเภทนี้พบว่า ทุกองค์กรเห็นศักยภาพสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงผู้คนทั่วโลก จึงใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางนำเสนอรายการวิทยุเพื่อให้รายการเผยแพร่ไปถึงกลุ่มผู้ฟังทั่วโลก อย่างเช่น จเลิศ เจษฎาวัลย์ หัวหน้าศูนย์ประสานงานสถานีวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทยให้สัมภาษณ์ว่า บีบีซีต้องการตอบสนองกลุ่มผู้ฟังที่สนใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านอินเทอร์เน็ต นโยบายส่วนหนึ่งต้องการเข้าถึงผู้ฟังรุ่นใหม่ที่ไม่ฟังคลื่นวิทยุกระจายเสียงแต่เป็นผู้ฟังที่สนใจทางอินเทอร์เน็ต จึงพยายามทำให้รายการหน้าเว็บไซต์น่าสนใจ นอกจากนี้ กิตติพงศ์ สุนประเสริฐ ผู้ผลิตรายการของวิทยุบีบีซี แผนกภาคภาษาไทย ยังเสริมว่าสื่ออินเทอร์เน็ตจะมีบทบาทต่อสังคมกับการรับสื่อของผู้ฟังอยู่เรื่อยๆ วิทยุต้องการเข้าถึงผู้ฟังให้มาก ดังนั้นอินเทอร์เน็ตก็เป็นช่องทางหนึ่งที่จะต้องเข้าถึงผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังที่พลาดโอกาสรายการวิทยุสามารถรับฟังได้ทางอินเทอร์เน็ต และช่วยเพิ่มฐานผู้ฟังได้อีกทางหนึ่งด้วย

“คือตอนนี้การทำรายการก็เป็นรายการวิทยุเป็นหลักก็จะถูกบังคับด้วยจำนวน เวลาออกอากาศของเรา รายการทางอินเทอร์เน็ตทำให้รายการวิทยุจะเก็บได้นานขึ้น ก็ทำให้ผู้ฟังที่พลาดโอกาส อย่างเช่น ตอนเช้าเราออกอากาศจากหกโมงครึ่งถึงเจ็ดโมง แต่คนบางคนอาจจะตื่นมาฟังไม่ทัน นอกจากมาตามฟังไล่หลังได้ในอินเทอร์เน็ต ก็ทำให้เพิ่มฐานผู้ฟัง ในขณะที่เดียวกันเราก็ได้ฐานผู้ฟังนอกประเทศเพิ่มขึ้นด้วย คนไทยที่อยู่ต่างประเทศเค้าก็จะได้ฟังเรา”

สัมภาษณ์, กิตติพงษ์ สุนประเสริฐ

บริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป ไม่ได้เป็นเจ้าของของสัมปทานคลื่นเองแต่รับผลิตรายการวิทยุให้กับเจ้าของสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียง ผู้บริหารบริษัทมองเห็นว่าสื่ออินเทอร์เน็ตจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้ทุกที่ทุกเวลา ทิพากร ประคองศิลป์ผู้ช่วยผู้ผลิตรายการ ดูแลด้านรายการ เทคนิค และเว็บไซต์รายการวิทยุเนชั่น ให้สัมภาษณ์ว่า

“เราก็อยากจะสนองความต้องการว่าไม่ว่าคุณอยู่มุมใดของโลกคุณก็สามารถคลิกเข้ามาฟังรายการของเราได้ เราจะนำเสนอข่าวสารที่ค่อนข้างจะถูกต้องและเป็นจริง”

สัมภาษณ์, ทิพากร ประคองศิลป์

รายการ Shock FM นอกจากต้องการให้รายการทางอินเทอร์เน็ตขยายไปถึงผู้ฟังทั่วโลกแล้ว กพล ทองพลับ ผู้อำนวยการผลิตรายการ ยังมองเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพัฒนารายการให้ทันสมัยก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีด้วย

“ความรู้สึกคือต้องออกตัวว่าเป็นคนที่ไม่รู้เรื่องเว็บไซต์หรืออินเทอร์เน็ต เป็นคนที่ไม่เก่งในเทคโนโลยีมาก ทีนี้ถ้าถามว่าเราอยากฟังสดได้หรือเปล่า เราเห็นคนอื่นมีได้เราเองก็อยากมีบ้าง สองคือเรามองว่าถ้ามีการฟังสดได้พร้อมกันทั่วโลกเราคงได้กลุ่มแฟนรายการที่อยู่ต่างประเทศเพิ่ม คือเรามองว่าถ้าฟังแห่งมันก็ธรรมดาพื้นๆ ใครเค้าก็ทำกันได้ แต่ถ้าฟังสดนับถอยหลังกลับไปเมื่อ 4 ปีที่แล้ว มันทันสมัย คืออาจจะไม่เทคโนโลยี แต่ก็รู้ค่าฟังสดกันได้ ถ้าเว็บอื่นฟังสดได้ The Shock ก็ต้องฟังสดได้”

สัมภาษณ์, กพล ทองพลับ

3. วัตถุประสงค์ของการผลิตเว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต

เพื่อเป็นเวทีผลิตและฝึกฝนบุคลากรด้านสื่อสารมวลชนให้มีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นองค์กรเพื่อการศึกษา วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตก็เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการทดลองปฏิบัติจริง ฝึกฝนเยาวชนนิสิต นักศึกษา บุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานนั้น ให้เรียนรู้และเข้าใจวิธีผลิตรายการวิทยุ เพื่อสามารถผลิตรายการวิทยุที่ดี มีคุณภาพทัดเทียมกับรายการในวงการตลาดวิทยุ ปัจจุบันได้อีกด้วย ณัฐกิจ สินธุย์ นักวิชาการศึกษาระดับ 4 ผู้ริเริ่มจัดตั้งสถานีวิทยุฝ่ายคำเรติโอ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ให้สัมภาษณ์ว่า

“เราทำตรงนี้ขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกฝนนักศึกษา ฉะนั้นเราจึงไม่ได้กังวลถึงเรื่องกลุ่มผู้ฟังมากนักหรือว่ารายได้ที่จะได้มาตรงนี้ เพราะว่าเราได้รับการสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย สิ่งที่เราต้องการหลายๆเลยก็คือการฝึกฝนคน เป็นการให้ความรู้กับนักศึกษา เป็นการฝึกนอกตำรา เน้นการปฏิบัติจริงซึ่งรัฐบาลตอนนี้ก็เน้นมากๆ คือเรียนพร้อมกับฝึกงานสำคัญมากๆ ถ้าเรียนอย่างเดียวจบออกไปหางานยาก แต่ถ้าเรียนด้วย ทำงานไปด้วย ฝึกงานไปด้วย พอจบออกไปจะเป็นคนที่มีคุณภาพ”

สัมภาษณ์, ณัฐกิจ สินธุย์

เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นองค์กรที่ไม่มีสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียง จึงพิจารณาเห็นว่าอินเทอร์เน็ตจะเป็นสื่อใหม่ที่ผลิตรายการวิทยุได้คุ้มค่าในขนาด สามารถลบข้อจำกัดของสื่อวิทยุกระจายเสียง การผลิตไม่ต้องเสียค่าสัมปทานคลื่นวิทยุกระจายเสียง หรือค่าใช้จ่ายในการเช่าเวลาสถานีวิทยุกระจายเสียง ทั้งยังเห็นคุณสมบัติ multimedia ของสื่ออินเทอร์เน็ตว่าทำให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้หลากหลายและน่าสนใจกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง รายการทั้งภาพและเสียงสามารถแพร่ไปได้ทั่วโลกด้วย ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเพื่อให้มหาวิทยาลัยได้มีช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมของมหาวิทยาลัยให้กับอาจารย์ บุคลากร นักศึกษา และประชาชนทั่วไป วรวิฑูร มั่นสุขผล หัวหน้าฝ่ายสารสนเทศการศึกษาของศูนย์คอมพิวเตอร์และนายสถานีวิทยุอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร ให้สัมภาษณ์ว่า

“จริงๆเรามองว่าเป็นการอาศัยเทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อทำการประชาสัมพันธ์
เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัยออกไปสู่สาธารณชน
ก็คือในมหาวิทยาลัยเราจะมีคณะต่างๆ 12 คณะด้วยกันในแต่ละคณะเราคิดว่ามัน
น่าจะมีจุดเด่นที่เราสามารถเอาออกไปเผยแพร่ได้”

สัมภาษณ์, วรวิฑูร มั่นสุขผล

เพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างสถาบันกับผู้ฟัง และระหว่างผู้ฟังด้วยกันเอง
อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายข้อมูลข่าวสารที่กว้างขวาง สามารถติดต่อสื่อสารได้ทั่วทุกมุม
โลก เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตไม่ใช่สามารถนำเสนอรายการวิทยุเพียงได้อย่างเดียว แต่ยังสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารแบบสองทางผ่านอีเมลล์และโปรแกรมการสนทนาอีกด้วย ทำให้
ขอบเขตการสื่อสารกว้างขึ้นในระยะเวลาที่สั้นลง ผู้ฟังที่เป็นนิสิตนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรของ
มหาวิทยาลัย รวมทั้งศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จะสามารถใช้พื้นที่เว็บไซต์เป็นศูนย์กลาง
ค้นหาข้อมูลข่าวสารและติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างเช่น สถานีวิทยุบน
อินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยแบบตลาดวิชา เปิดโอกาส
ทางการศึกษาให้กับบุคคลทุกเพศทุกวัย ทุกระดับอาชีพได้เข้ามาศึกษาและพัฒนาความรู้ มี
นักศึกษาจำนวนมากทั้งในส่วกลางและในสาขาวิทยุบริการเฉลิมพระเกียรติทั่วประเทศ การ
จัดทำเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของนักศึกษาที่
ต้องการมีสื่อกลางที่สะดวกรวดเร็วที่จะฝากผ่านข้อสงสัยหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยไป
ยังหน่วยงานต่างๆในมหาวิทยาลัยได้

4. วัตถุประสงค์ของการผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม

เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
เนื่องจากองค์กรเอกชน ได้แก่ ศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและ
สิ่งแวดล้อม และสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา มีช่องทางผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงไม่
เพียงพอ จึงพิจารณาเห็นว่าอินเทอร์เน็ตจะเป็นช่องทางอิสระที่สามารถนำเสนอทั้งความรู้ ข้อมูล
ข่าวสารได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางคลื่นความถี่เวลาและสถานที่

พ.ต.อ.นพ.พรชัย สุทธิวีรคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานหัวหน้าโครงการพิเศษ และผู้ดูแลสถานี
วิทยุบนอินเทอร์เน็ตสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา หรือ IFD ให้สัมภาษณ์ว่าในเบื้องต้นมี

แนวคิดที่ว่าถ้าเป็นคลื่นทั่วๆไปการผลิตหนึ่งคลื่นมีความจำกัด หากต้องการผลิตรายการจำนวนมาก เพื่อออกให้ประชาชนรับฟังได้เท่าๆกัน ต้องผลิตรายการและผ่านระบบ air time ต้องเสียค่า air time ทั่วประเทศ นั้นหมายถึงงบประมาณและค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่างๆที่ต้องรับผิดชอบ จำนวนมหาศาล จึงพิจารณาถึงสื่อบนอินเทอร์เน็ตที่สามารถจะกระจายได้ทั่วไปและมีคุณสมบัติที่เอื้อต่อการรับฟังของผู้ฟังด้วย

“เราควรจะต้องเปิดช่องให้คนเลือกรับฟังได้ตามความต้องการและเวลาที่สะดวก หมายความว่าเราวางรูปแบบรายการไว้แล้วแต่คนเข้าไปฟังเมื่อไหร่ก็ได้ ฟังกี่ครั้งก็ได้ ในเวลาที่เค้าสะดวก ฟังรายการไหนก็ได้คือไม่ถูกบังคับเลย คนฟังสามารถเลือกได้เอง ทั้งหมด อยากจะฟังอะไร ฟังเมื่อไหร่ ฟังนานแค่ไหน และฟังต่อเนื่องได้ด้วย นั่นคือสิ่งที่เราวางคอนเซ็ปต์ไว้”

สัมภาษณ์, พ.ต.อ.นพ.พรชัย สุทธิคุณ

ศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ในปี 2532 รัฐบาล จัดสรรคลื่นให้เพื่อผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน ทางคลื่น AM 918 MHz. ต่อมามีการปรับคลื่นใหม่มาเป็น AM 891 MHz. ช่วงเวลาออกอากาศถูกลดลงจากเวลาเดิม ทำให้เกิดปัญหา เนื่องจากที่มงานผลิตซึ่งเป็นเด็ก ๆ 10 กว่าทีม ไม่มีช่องทางที่จะนำเสนอรายการ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของที่มาการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต นัตรชัย เชื้อรามัญ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ให้สัมภาษณ์ว่า

“เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของเราก็คือว่า เราไม่มีช่องทางสื่อสารที่จะคุยกับเพื่อนของเรา ที่จะคุยให้ผู้ใหญ่ฟัง ให้เพื่อนเราฟังให้เครือข่ายเราฟัง เราถึงต้องไปออนไลน์ช่องทางวิทยุโทรทัศน์ แต่อินเทอร์เน็ตมันฟรี เพราะฉะนั้นสิ่งที่คุณคุยคุณคุยได้ทั้งหมด”

สัมภาษณ์, นัตรชัย เชื้อรามัญ

ตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า การวางนโยบายการบริหารวิทยุบนอินเทอร์เน็ตย่อมมีความสัมพันธ์ต่อการกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายรายการวิทยุ องค์กรผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ฟัง เพื่อให้สามารถวางรูปแบบรายการให้ตรงตามกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายและทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการจัดรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

การผลิตรายการวิทยุ นั้นต้องทราบว่าจะผลิตขึ้นมาเพื่อกลุ่มเป้าหมายใด เพื่อจะได้วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง ศรีสุดา วิณิชสุวรรณ ผู้จัดรายการ Mcot.NeT กล่าวว่า “การจะทำรายการวิทยุ รายการควรต้องหากกลุ่มคนฟังเป้าหมายให้เจอก่อน รายการที่ผลิตขึ้นมาจึงจะไม่เสียคุณค่า เมื่อผู้ผลิตมีผู้ฟังในใจแล้ว ก็จะพร้อมสร้างสรรค์รายการเพื่อกลุ่มคนฟังเหล่านั้น”

แม้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีที่กว้างขวางสามารถเข้าถึงได้ผู้คนทุกเพศทุกวัยทั่วโลก ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แต่เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีทันสมัย ผู้ที่จะสามารถเข้ามาฟังรายการวิทยุทางอินเทอร์เน็ตได้จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ด้วย จากการศึกษาขององค์กรผู้ผลิตวิทยุบนอินเทอร์เน็ตไทยครั้งนี้พบว่า ลักษณะร่วมของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายวิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะเน้นที่กลุ่มผู้ฟังในระดับวัยรุ่นและนักศึกษา วัยทำงานซึ่งมีความรู้มีการศึกษาสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ ทั้งด้วยธรรมชาติของสื่ออินเทอร์เน็ตที่สามารถติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ทำให้องค์กรผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกองค์กรต่างคาดหวังว่า กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจะต้องครอบคลุมไปถึงคนฟังที่อยู่ในต่างจังหวัดและต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่อาศัยในต่างประเทศด้วย อย่างไรก็ตามกลุ่มเป้าหมายของรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแต่ละประเภทจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นด้วย กล่าวคือ

สำหรับผู้ผลิตซึ่งเป็นเจ้าของสถานีและรายการวิทยุกระจายเสียง เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นการเพิ่มช่องทางออกอากาศและขยายกลุ่มผู้ฟังไปทั่วโลก จึงมุ่งหวังที่จะให้รายการที่ออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังในวงกว้างมากขึ้น เป็นผู้ฟังที่สามารถใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้ โดยครอบคลุมถึงผู้ฟังทั่วทุกพื้นที่ที่อยู่นอกกำลังส่งของคลื่นความถี่กระจายเสียง

สำหรับผู้ผลิตสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศิลปากร วัตถุประสงค์การทำเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเพื่อเผยแพร่ความรู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของมหาวิทยาลัยและข้อมูลข่าวสารทั่วไป กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของสถานีจึงได้แก่อาจารย์ นักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัย รวมถึงประชาชนทั่วไป

สำหรับผู้ผลิตรายวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม อย่างเช่น สถาบันอนาคตเพื่อการศึกษา และพัฒนา เป็นองค์กรที่นำเสนอความรู้แขนงต่างๆ กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจะเป็นกลุ่มผู้ฟังที่สนใจ แสวงหาความรู้ข่าวสารข้อมูล คือประชาชนทั่วไปในวัยตั้งแต่ 15-40 ปี ส่วนศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือและเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยมีเครือข่ายทั่วไปในจังหวัดต่างๆ จึงมุ่งหวังให้กลุ่มผู้ฟังสมาชิกของเครือข่ายได้รับฟังรายการและเข้ามาใช้ประโยชน์จากสื่อวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก

เมื่อได้วางนโยบายวัตถุประสงค์ในการผลิตและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแล้ว องค์กรผู้ผลิตจะต้องคำนึงถึงการจัดผังรายการของสถานี การกำหนดรูปแบบเนื้อหาของรายการ และเนื้อหาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต โดยให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและกลุ่มผู้ฟังของสถานีและรายการด้วยเช่นกัน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

ปัจจุบันรูปแบบสถานีหรือวิธีจัดผังรายการวิทยุกระจายเสียงแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ แบบ Block Programme และแบบ Format Station จากการพิจารณาผังรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตพบว่า มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งนี้การจัดผังรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์ต่างๆจะสืบเนื่องมาจากนโยบายขององค์กรและกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของแต่ละองค์กรด้วย

การจัดผังรายการแบบ Block Programme เป็นรูปแบบการจัดผังรายการโดยแบ่งช่วงเวลาในสถานีเป็นช่วงเวลาต่างๆตามเวลาที่เหมาะสม รายการของสถานีจึงมีเนื้อหาหลากหลายและครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายในวงกว้าง เช่น รายการข่าว รายการสาระความรู้ รายการสารคดี รายการเกษตร รายการเพลง เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่มีรูปแบบการจัดผังรายการแบบนี้

การจัดผังรายการแบบ Format Station ใช้รูปแบบการจัดรายการรูปแบบเดียวเป็นหลัก รายการมีเอกลักษณ์เดียวกันตลอดทั้งสถานี ครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายเฉพาะกลุ่มของแต่ละสถานี จากการศึกษารายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบ Format Station พบว่ามีการจัดผังรายการอยู่ 2 รูปแบบหลัก คือ ใช้รูปแบบข่าวหรือพุดคุยเป็นหลัก และ ใช้รูปแบบเพลงเป็นหลัก สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่ใช้รูปแบบข่าวหรือพุดคุยเป็นหลักจะนำเสนอเนื้อหารายการประเภทข่าว รายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน ตลอดจนรายการสารคดี รายการสัมภาษณ์และพุดคุยแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ในแง่มุมต่างๆที่เกี่ยวกับประเด็นต่างๆ สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่ใช้รูปแบบเพลงเป็นหลักจะแบ่งลักษณะไปตามประเภทเพลง เช่น รายการเพลงไทย ลูกทุ่ง เพลงไทยสากลและเพลงสากลในแนวต่างๆ เพลงยอดนิยมร่วมสมัย เพลงเก่า เพลงฟังสบายแบบ Easy Listening เป็นต้น

¹ รายละเอียดผังรายการของแต่ละสถานีและเวลาออกอากาศบนอินเทอร์เน็ตของแต่ละรายการ ดูภาคผนวก

1. รูปแบบรายการวิทยุของเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต
สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบสถานีทั้ง 2 รูปแบบ คือ Block Programme และ Format Station มีรายละเอียดแต่ละรูปแบบสถานี ดังนี้

Block Programme

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

เว็บไซต์กรมประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดสดสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM 92.5 MHz. ทุกวัน เวลา 5.00 น. - 2.00 น. สถานีขอยุ่ในเครือข่าย 3 เป็นสถานีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมเชิงสร้างสรรค์แก่สังคม เนื้อหารายการของสถานีประกอบด้วยรายการด้านข่าว ความรู้ การท่องเที่ยว กีฬา ศาสนา วัฒนธรรม ครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไป บางรายการของคลื่น FM 92.5 MHz. สามารถฟังย้อนหลังได้บนอินเทอร์เน็ต โดยจะบันทึกการย้อนหลังหนึ่งวัน คือ รายการข่าวภาคเช้า ข่าวภาคเที่ยง ข่าวภาคค่ำ รายการนายกทักษิณพบประชาชน และรายการบันทึกสถานการณ์ รวมทั้งยังสามารถฟังรายการของคลื่น FM 105.5 MHz. บันทึกย้อนหลังได้เช่นกัน โดยจะออกอากาศบนอินเทอร์เน็ตเฉพาะรายการข่าวภาคภาษาอังกฤษ คือ ข่าวเช้า (Morning News) ข่าวเที่ยงวัน (Midday News) และข่าวภาคค่ำ (Evening News)

สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เว็บไซต์สถานีถ่ายทอดสดสถานี FM 101.5 MHz. ทุกวัน เวลา 6.00 น. - 24.00 น. วัตถุประสงค์สถานีนี้เป็นสถานีเพื่อการศึกษา เนื้อหาของรายการส่วนใหญ่เน้นทางด้านการศึกษา เพื่อการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปไม่จำกัดเพศวัยและความรู้ จึงจัดรูปแบบรายการการจัดรายการหลากหลาย เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและติดตามรับฟัง เช่น รายการพูดคุยสนทนากับผู้ฟังรายการสัมภาษณ์ รายการตอบปัญหา รายการเพลง รายการข่าว รายการสารคดี เป็นต้น โดยสัดส่วนรายการแบ่งออกเป็นข่าวร้อยละ 14 บันทึกร้อยละ 5 การศึกษาร้อยละ 61 รายการอื่น ๆ ร้อยละ 18

สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เว็บไซต์สถานีถ่ายทอดสดสถานี AM 981 KHz. จันทร์ - ศุกร์ เวลา 15.00 น. - 21.00 น. สถานีได้ยึดนโยบายการให้บริการด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ข่าวสารและวิเคราะห์

สถานการณ์ รวมถึงความบันเทิง รูปแบบเนื้อหารายการเน้นรายการข่าวสารประจำวันทั่วไปและของมหาวิทยาลัย สาระความรู้ และสอดแทรกบันเทิง เช่น รายการท่องเที่ยว รายการเพลง เป็นต้น

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เว็บไซต์สถานีฯถ่ายทอดสดสถานี AM 1107 KHz. ทุกวันเวลา 4.00 น. – 24.00 น. เนื่องจากสถานีฯเน้นการให้ความรู้ข่าวสารด้านเกษตรให้กับกลุ่มผู้ฟังที่เป็นเกษตรกร จึงพยายามคงเอกลักษณ์สถานี โดยจัดให้มีสัดส่วนของรายการเกษตร ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ข่าวร้อยละ 25 และอื่นๆ อีกร้อยละ 5 นอกจากนี้ยังนำเสนอรายการสาระทางการเกษตรแบบ On demand ให้ฟังย้อนหลังบนเว็บไซต์อีกด้วย คือ “รายการเกษตรน่ารู้” ผลิตโดยทีมงานจากศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติและทีมงานของสถานีวิทยุ ม.ก. บางเขน รายการจะเก็บบันทึกแยกไว้เป็นหัวข้อเรื่องต่างๆ ในลักษณะเทปรายการวิทยุทางการเกษตร เช่น เรื่องกุหลาบ, ไข่ การดูแลไก่ในหน้าฝน, ข้าว โรคใบสีส้มข้าว, คะน้า การปลูกผักคะน้า, โคน การคลอดลูกในโคน, โคนม การหย่านมลูกโคนม, เกษตร การหาสถานที่ตั้งฟาร์มและการสร้างโรงเรือน เป็นต้น

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เว็บไซต์สถานีฯถ่ายทอดสดสถานี FM 102.25 MHz มหาสารคาม ทุกวันเวลา 5.00 น. – 1.00 น. สถานีฯนำเสนอรายการหลายรูปแบบทั้งข่าวสารของมหาวิทยาลัย และท้องถิ่น รายการสารคดีและสาระความรู้ รายการบันเทิงและเพลง ทั้งนี้ด้วยสถานีมีนโยบายนำเสนอความรู้ข่าวสารในท้องถิ่นเป็นสำคัญ จึงได้จัดบันทึกรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น คือ “รายการตลาดชุมชนคนรักบ้านเกิด” โดย อาจารย์ บุญถิ่น คิดไร่ ให้ฟังย้อนหลังได้บนเว็บไซต์ของสถานี รายการจะถูกบันทึกเป็นเทปหัวข้อเรื่องต่างๆ เรียงลำดับตามวันเดือนปีที่ออกอากาศพร้อมชื่อผู้ร่วมรายการ เช่น 15 เมษายน 2546 ศูนย์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผู้ร่วมรายการ ศิริลักษณ์ อวนศรี, 2 พฤษภาคม 2546 ผ้าฝ้ายสายฝน บ้านเหล่าทอง ผู้ร่วมรายการ สมหมาย ผลเลิศ เป็นต้น

Format Station

สถานีวิทยุกระจายเสียงอ.ส.ม.ท

เว็บไซต์สำนักข่าวไทยถ่ายทอดสดสถานี FM 100.5 MHz. ทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง นโยบายเป็นสถานีข่าว ผลิตรายการโดยสำนักข่าวไทย เนื้อหารายการสถานีฯจะเกี่ยวกับข้อมูลข่าวในด้านต่างๆทั้งการเมือง สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ต่างประเทศ เทคโนโลยี กีฬาและบันเทิง เป็นต้น นอกจากถ่ายทอดสดทางเว็บไซต์แล้ว แผนกข่าวและเทคโนโลยีสารสนเทศยังจัดเก็บ

รายการ Mcot.Net ให้ฟังย้อนหลังได้โดยเข้าไปที่หน้าข่าวเทคโนโลยีของเว็บไซต์ <http://www.mcot.or.th/it/> รูปแบบรายการ Mcot.Net นำเสนอข่าวสารเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความเคลื่อนไหวในวงการไอที เช่น คอมพิวเตอร์ เน็ตเวิร์ค อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ กล้องดิจิทัล เป็นต้น รายการแบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกเป็นการสนทนาพูดคุยและสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องไอที ช่วงที่สองจะเป็นข่าวไอทีและแนะนำเว็บไซต์ที่น่าสนใจ

ภาพที่ 24 รูปภาพแสดง Web page ของรายการ Mcot.Net

สถานี 101 INN News Channel

เว็บไซต์ถ่ายทอดสดสถานีวิทยุ 101 INN News Channel FM 101.0 MHz. รูปแบบการรายงานข่าวสารตั้งแต่วันจันทร์ - ศุกร์ 24 ชั่วโมง และวันเสาร์ - อาทิตย์ 6.00 น. - 5.00 น. เน้นเจาะลึกเรื่องราวเหตุการณ์ผสมผสานกับความบันเทิง เพื่อให้ข่าวสารต่างๆ ไปถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อคนฟังทุกระดับทั้งชาวเศรษฐกิจ การเงิน สังคม การเมือง และอื่นๆ เนื้อหารายการนำเสนอข่าวสารรูปแบบรายงานและวิเคราะห์รวมทั้งรายการพูดคุยสัมภาษณ์ โดยเชิญบุคคลจากแวดวงต่างๆ มาร่วมสนทนาด้วย

สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน

เว็บไซต์บริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป ถ่ายทอดสดสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน 3 สถานี คือ กรุงเทพฯ FM. 96.0 MHz. ทุกวัน 24 ชั่วโมง เชียงราย FM 103.0 MHz. วันจันทร์ - เสาร์ เวลา 5.00 น. - 19.00 น. และสงขลา FM 88.0 MHz. วันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 14.00 น. - 17.00 น. โดยนโยบายองค์กรต้องการเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสาร จึงเสนอรายงานข่าวและเหตุการณ์ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการรับร้องเรียนปัญหาจากประชาชนบนเว็บไซต์ด้วย ในส่วนรายการวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน เป็นรูปแบบรายการพูดคุย ตลอด 24 ชั่วโมง โดยให้ผู้ที่อยู่อาศัยในเขตกทม.และต่างจังหวัด แจ้งเหตุด่วน เทร่ร้าย เหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือตนเองต่อสถานีวิทยุ โดยทางสถานีจะช่วยประสานงานแจ้งบุคคลที่อยู่ใกล้เคียง หรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบให้การ

ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน นอกจากประสานความร่วมมือเพื่อขจัดความเดือดร้อนของประชาชนและช่วยเหลือสังคมแล้ว ยังได้เสนอข่าวสารทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ทันสถานการณ์ เพื่อมุ่งตอบสนองของผู้บริโภคข่าวสาร เช่น City news, Hot news เป็นต้น และข่าวบริการเพื่อให้บริการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่อยู่อาศัยในสังคมเมืองโดยตรงอีกด้วย

สถานีเพลงในเครือบริษัทเอ-โทม์ มีเดีย จำกัด

เว็บไซต์เอ-โทม์ มีเดีย จะนำเสนอเนื้อหาข้อมูลความบันเทิงเกี่ยวกับวงการเพลงศิลปินในเครือบริษัทแกรมมี่พร้อมถ่ายทอดสดรายการวิทยุทั้งหมด 5 สถานี ทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง คือ 1. Radio No Problem FM 88.0 MHz. เป็นรายการวิทยุเพลงไทยและเพลงสากล พร้อมทั้งแทรกรายการที่มีสาระน่ารู้ และกิจกรรมที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ 2. Hot Wave FM 91.5 MHz. สถานีนำเสนอเพลงไทยยอดนิยม และเพลงใหม่ล่าสุดจากทุกค่ายเพลง รายการแต่ละช่วงเวลาจะรวบรวมเรื่องราวสำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะ 3. Radio Vote Satellite FM 93.5 MHz. สถานีเพลงวิทยุจะเน้นความบันเทิง มีช่วงรายงานข่าวและความเคลื่อนไหวในแวดวงบันเทิงทั้งไทยและต่างประเทศ พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องราวของวงการบินเทคและเรื่องราวอื่นๆที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนั้น 4. Bangkok Radio FM 94.0 MHz. สถานีเพลงวิทยุที่นำเสนอเพลงแนว Easy Listening ทั้งเพลงไทยและสากลใหม่และเก่า โดยมีรูปแบบรายการที่ตอบสนองความต้องการของคนเมือง คนรุ่นใหม่วัยทำงาน มีช่วงนำเสนอเสนอข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน กิจกรรมพักผ่อน การดูแลสุขภาพ งานอดิเรก แฟชั่น และทุกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคนเมือง 5. Green Wave FM 106.5 MHz. สถานีวิทยุนี้จะเสนอเพลงไทยในแนว Easy Listening โดยมีแนวคิดให้เป็น “คลื่นสีเขียว” หรือ คลื่นวิทยุเพื่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการเน้นเนื้อหาสาระ และความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ฟังในการเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถรับชมและฟังรายการบันทึกบางรายการทางเว็บไซต์ด้วย เช่น รายการคอนเสิร์ต ช่วงสัมภาษณ์ศิลปินดารามาจากคลื่นวิทยุต่างๆในเครือบริษัทเอ-โทม์ มีเดีย จำกัด

สถานีเพลงในเครือบริษัท คลิกเรดิโอ จำกัด

เว็บไซต์คลิกเรดิโอถ่ายทอดสดสถานีวิทยุทั้งหมด 3 สถานี ทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง คือ 1. Get FM 102.5 MHz. สถานีนำเสนอเพลงสากล เน้นบรรยากาศสนุกสนาน 2. Modern Love FM 103.5 MHz. สถานีเพลงไทยนำเสนอเพลงรักแนว Easy Listening เน้นเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

กับมุมมองใหม่ของความรัก 3.Fat Radio FM 104.5 MHz.สถานีเพลงนำเสนอเพลงไทยสากลทุก สังกัดค่ายเพลงและเพลงฮิตที่นิยมสำหรับผู้ฟังวัยรุ่น

สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.

เว็บไซต์วิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.ถ่ายทอดสดสถานี FM 95.0 MHz. ทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.นำเสนอรายการเพลงลูกทุ่งทั้งเก่าและใหม่ ด้วยนโยบายเป็นกลางไม่ จำกัดค่ายหรือศิลปิน โดยสอดแทรกข่าวสารเกี่ยวกับลูกทุ่ง ตำนานลูกทุ่ง ทอล์คโชว์ พร้อมความ เคลื่อนไหวต่างๆในวงการศิลปินและเพลงลูกทุ่งไว้ในช่วงรายการต่างๆด้วย

สถานีวิทยุซันซายน์เรดิโอ

เว็บไซต์สถานีวิทยุซันซายน์เรดิโอถ่ายทอดสดสถานีวิทยุซันซายน์เรดิโอ จังหวัดชลบุรี FM 107.75 MHz. ทุกวันเวลา 8.00 น. – 2.00 น. และ จังหวัดภูเก็ต FM 101.5 MHz. ทุกวันเวลา 6.00 น. – 24.00 น. ทั้งสองสถานีนำเสนอรูปแบบรายการเพลงไทยและสากลใหม่และเก่า ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่วัยทำงาน แต่ละช่วงรายการของสถานีจะมีสารคดีหรือ เกร็ดเรื่องราวในชีวิตประจำวันทั้งสาระและบันเทิง พร้อมด้วยกิจกรรมที่เปิดให้ผู้ฟังได้ร่วมสนุก หลากหลายรูปแบบในทุกช่วงผู้ดำเนินรายการ

2. รูปแบบรายการวิทยุของเว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตมีรูปแบบแตกต่างไปจากเว็บไซต์วิทยุบน อินเทอร์เน็ตประเภทอื่นๆ เนื่องจากถ่ายทอดเฉพาะรายการวิทยุกระจายเสียงเฉพาะประเภทใด ประเภทหนึ่งบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น มีรายละเอียดดังนี้

รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทย

เว็บไซต์รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทยถ่ายทอดรายการบันทึกย้อนหลังให้ฟังแบบ On demand ไม่มีการถ่ายทอดสด เนื้อหารายการจะประกอบด้วยรายงานและวิเคราะห์ สถานการณ์ประจำวัน ตอบปัญหา สอนบทเรียนภาษาอังกฤษ และรายการสารคดีต่างๆรายการ บนอินเทอร์เน็ตเป็นรายการบันทึกย้อนหลัง ผู้ฟังจึงสามารถเข้าไปเรียกฟังได้ตลอดเวลา แต่ละ รายการจะมีการเปลี่ยนแปลงตามเวลา ดังนี้ ส่วนแรก คือ รายการประจำวันแบ่งเป็นภาคเช้า ภาค ค่ำ World News และ Asia News จะเปลี่ยนแปลงรายการทุกวัน โดยรายการภาคเช้าจะเปลี่ยน ทุกวันเวลา 6.30 น. และรายการภาคค่ำจะเปลี่ยนทุกวันเวลา 19.35 น. ตามเวลาในประเทศไทย

ส่วนที่สอง คือ รายการสารคดีจะตัดเก็บไว้เป็นช่วงๆแยกแต่ละหัวเรื่อง สารคดีที่ออกอากาศไปแล้วจะบันทึกไว้หนึ่งสัปดาห์บนอินเทอร์เน็ตหลังจากออกอากาศสด โดยเปลี่ยนแปลงตามวันเวลาที่ระบุไว้ของแต่ละเรื่อง สุดท้าย คือ สารคดีสั้นชุดจะตัดเก็บไว้เป็นเรื่องๆเมื่อครบชุดแล้ว และจะถูกบันทึกไว้บนอินเทอร์เน็ตช่วงระยะหนึ่ง

รายการวิทยุเนชั่น

เว็บไซต์รายการวิทยุเนชั่นถ่ายทอดรายการสดวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 8.00 – 20.30 น. และรายการบันทึกจากรายการวิทยุเนชั่นทาง FM 90.5 MHz. เนื่องจากบริษัทเนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป เป็นองค์กรที่นำเสนอข่าวสารเป็นหลัก เนื้อหารายการวิทยุจึงนำเสนอทั้งข่าวสาร ความเคลื่อนไหวสถานการณ์ประจำวัน พร้อมทั้งวิเคราะห์ข่าว สัมภาษณ์บุคคล และรายการสาระความรู้อื่นๆ นอกจากนี้จะรับฟังรายการสดจากวิทยุกระจายเสียงได้บนเว็บไซต์แล้ว ทางผู้จัดทำเนชั่นเรดิโอยังได้คัดเลือกประเด็นเด่นๆที่น่าสนใจจากรายการสัมภาษณ์ต่างๆของวิทยุเนชั่น เช่น รายการเก็บตกเนชั่น ช่วงเกาะติดสถานการณ์ในประเทศ และวิเคราะห์ข่าวต่างประเทศ เป็นต้น นำมาสรุปแยกเป็นประเด็นข้อความสั้นๆ พร้อมตัดไฟล์เสียงสัมภาษณ์ช่วงนั้นมา ให้ผู้ฟังสามารถเลือกฟังย้อนหลังบนเว็บไซต์อีกด้วย

รายการวิทยุ Shock FM

เว็บไซต์รายการวิทยุ Shcok FM ถ่ายทอดทั้งรายการสดวันเสาร์ เวลา 1.00 น. – 5.00 น. และวันอาทิตย์ เวลา 24.00 น. – 5.00 น. และรายการบันทึกของรายการ Shock FM ทาง FM102.0 MHz. วัตถุประสงค์รายการต้องการนำเสนอความบันเทิงสำหรับกลุ่มผู้สนใจในศาสตร์หรือมิติลึกลับ เนื้อหารายการจึงมีการพูดคุยและเล่าประสบการณ์ความเชื่อเรื่องผีและเรื่องราวทางไสยศาสตร์ โดยมีผู้ดำเนินรายการ และให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาเล่าประสบการณ์ต่างๆ นอกจากนี้เพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ของรายการที่ต้องการเสนอเรื่องราวเฉพาะด้านนี้ให้กับผู้สนใจ ผู้ผลิตจึงได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับตำนานผี เรื่องเล่าประสบการณ์สยองขวัญ เรื่องเกี่ยวกับศาสตร์หรือมิติลึกลับ รวมทั้งเพลงผีต่างๆไว้ให้รับชมและฟังบนเว็บไซต์ด้วย

3. รูปแบบรายการวิทยุของเว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตใช้หลักในการจัดรูปแบบสถานีและผังรายการเหมือนกับสถานีวิทยุกระจายเสียง จากการศึกษาพบว่า เว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยศิลปากรจัดผังสถานีแบบ Block Programme มีรายละเอียดดังนี้

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

เว็บไซต์สถานีฯถ่ายทอดสด 3 สถานี ได้แก่ สถานี RU Internet Radio ทุกวัน 24 ชั่วโมง สถานีวิทยุฝ่ายคำเรดิโอ วันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 8.00 น. – 17.00 น. และ สถานีวิทยุ RU PJ Radio วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 9.00 น. - 16.00 น. และถ่ายทอดรายการบันทึกย้อนหลังเฉพาะของสถานีวิทยุฝ่ายคำเรดิโอให้ฟังแบบ On demand ทั้ง 3 สถานีดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานนโยบายเดียวกัน คือ มุ่งหวังนำเสนอรายการวิทยุเพื่อการศึกษารูปแบบใหม่ สดส่วนรายการแบ่งเป็นข่าวสารและความรู้ ร้อยละ 60 บันเทิงร้อยละ 40 เนื่องจากวัตถุประสงค์ต้องการให้เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารและติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จึงมีรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย รายการความรู้ในสาขาวิชาต่างๆของมหาวิทยาลัย และรายการตอบปัญหาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย โดยเน้นการนำเสนอความบันเทิงพร้อมไปด้วย เนื้อหารายการจะมีลักษณะให้สาระความรู้แทรกกับความบันเทิง เพื่อให้ผู้ฟังไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย และสามารถได้ทั้งสาระที่ทางรายการนำเสนอไปพร้อมกับความบันเทิง

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร

เว็บไซต์สถานีฯถ่ายทอดสดสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากรวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 9.00 น. – 17.00 น. และรายการบันทึกย้อนหลังให้ฟังแบบ On demand วัตถุประสงค์ของสถานีเพื่อดำเนินงานประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านต่างๆและเทคโนโลยีด้านสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยสู่นักศึกษาและประชาชนทั่วไป รายการทั้งหมดของสถานีนั้นผลิตโดยอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาอาสาสมัครมหาวิทยาลัยศิลปากร ลักษณะของการนำเสนอรายการวิทยุทางอินเทอร์เน็ตจะประกอบไปด้วยรายการที่เป็นสาระความรู้และบันเทิง สถานีได้จัดตั้งให้มีคณะกรรมการจัดผังสถานีและควบคุมการออกอากาศ แบ่งสูตรเนื้อหารายการเป็น 30-30-30 คือ เป็นรายการความรู้ด้านต่างๆ ร้อยละ 30 สาระร้อยละ 30 และ บันเทิงอีกร้อยละ 30 โดยเนื้อหารายการความรู้จะมาจากคณะต่างๆของมหาวิทยาลัยศิลปากร

4. รูปแบบรายการวิทยุของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม

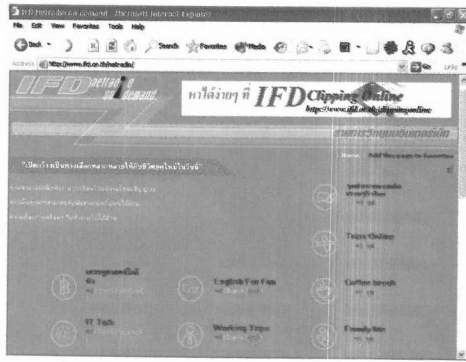
เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสมถ่ายทอดทั้งรายการวิทยุกระจายเสียง สถานีและรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วย จากการศึกษาพบว่า ในส่วนสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตใช้หลักการจัดรูปแบบสถานีคล้ายกับสถานีวิทยุกระจายเสียงเช่นกัน กล่าวคือ เว็บไซต์สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนาและเว็บไซต์ไทยแลนด์คิดใช้หลักการจัดผังสถานีแบบ Block Programme โดยมีการวางผังรายการและเวลาออกอากาศตามวันเวลาต่างๆที่เหมาะสม

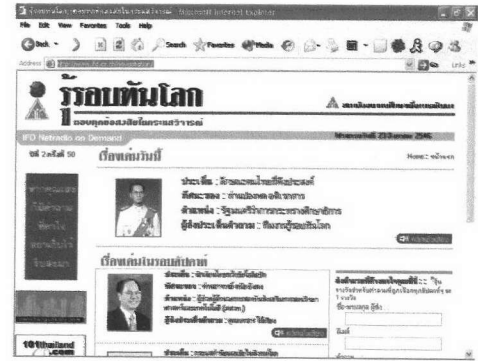
นอกจากนี้ทั้งสองเว็บไซต์ยังมีรายการเฉพาะประเภทใดประเภทหนึ่งถ่ายทอดบนอินเทอร์เน็ตด้วย มีรายละเอียดแต่ละเว็บไซต์ ดังนี้

สถาบันนาคศึกษาเพื่อการพัฒนา

เว็บไซต์สถาบันฯถ่ายทอดรายการบันทึกแบบ On demand วัตถุประสงค์ของคอร์สนั้น ต้องการเผยแพร่ความรู้ในสหสาขาวิชา รายการวิทยุที่นำเสนอบนอินเทอร์เน็ตจึงเป็นรายการด้านความรู้ในวิชาการแขนงต่างๆ สถาบันฯเห็นว่าลักษณะสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถเก็บบันทึกรายการย้อนหลังได้เหมาะสำหรับการนำเสนอรายการที่ให้สาระความรู้ ซึ่งผู้ฟังสามารถเข้ามาทวนซ้ำและนำเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับฟังไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกยิ่งขึ้น รายการวิทยุของสถาบันทุกรายการเป็นรายการบันทึกให้ฟังแบบ On demand สถาบันฯเน้นกลุ่มผู้ฟังที่ครอบคลุมทุกเพศทุกวัยจึงจัดสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตผังสถานีแบบ Block Programme เรียกว่า "IFD On demand Net radio on demand" ขึ้นด้วย เพื่อให้มีเนื้อหารูปแบบรายการที่หลากหลายครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งรายการข่าว สารคดี ท่องเที่ยว เพลง สอนภาษาอังกฤษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรายการสาระความรู้ที่ได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ 9 หน่วยงาน คือ กรมสุขภาพจิต ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา-การศึกษานอกโรงเรียน กองส่งเสริมและเผยแพร่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมการประกัน กองสุขศึกษากระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยทุกรายการจะเปลี่ยนแปลงรายการตามวันเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีรายการเฉพาะประเภทถ่ายทอดบนอินเทอร์เน็ตแบบ On demand เช่นกัน ได้แก่ รายการประเภทวิเคราะห์ข่าวสารและให้ความรู้คือ รายการวิทยุกระจายเสียง "เพื่อพุ่มนี้ที่ดีกว่า" เป็นรายการส่งเสริมการศึกษาให้ข้อมูลในประเด็นต่างๆครบทุกด้าน เน้นการให้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ในส่วนรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต คือ "รายการรู้รอบทันโลก" รูปแบบรายการจะเป็นการสัมภาษณ์ผู้รู้ นักวิชาการ บุคคลในแวดวงสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในประเด็นที่เกี่ยวข้องนั้นๆ ซึ่งประเด็นและคำถามอาจจะได้มาผู้ฟังที่มีความสนใจในเรื่องนั้นถามเข้ามา หรืออาจจะเป็นประเด็นที่ทางทีมงานตั้งขึ้นมาก็ได้

ภาพที่ 25 รูปภาพแสดง Web Page รายการ
วิทยุบนอินเทอร์เน็ต IFD On demand

ภาพที่ 26 รูปภาพแสดง Web Page
รายการวิทยุรู้รอบทันโลก

ไทยแลนด์คิด

ศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมร่วมกับขบวนการตาสับปะรดถ่ายทอดสดรายการวิทยุกระจายเสียงวันอาทิตย์ เวลา 14.00 น. – 16.00 น. และสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต วันพุธ – ศุกร์ เวลา 18.00 น. – 19.00 น. และวันเสาร์ เวลา 13.00 น. – 16.00 น. รวมทั้งถ่ายทอดรายการบันทึกย้อนหลังแบบ On demand บนเว็บไซต์ไทยแลนด์คิดด้วยนโยบายของศูนย์ต้องการเป็นศูนย์กลางสื่อสารข้อมูลความรู้ข่าวสารทั่วไปที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน เนื้อหารายการบนเว็บไซต์จึงเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเด็กโดยตรง อย่างเช่น รายการวิทยุกระจายเสียง “วิทยุเด็กและเยาวชน” นำเสนอเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกจะเป็นเรื่องการศึกษา สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด หรือเรื่องราวปัญหาต่างๆที่เด็กเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยเหลือเด็กที่ประสบปัญหา โดยประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยแก้ไขปัญหา อีกช่วงเป็นรายการรูปแบบวาไรตี้ รวบรวมเรื่องราวความรู้และบันเทิงต่างๆ เช่น เรื่องภาษาไทย เรื่องสรรพคุณของสมุนไพรไทย การท่องเที่ยว ประเพณีวัฒนธรรม งานเทศกาลในจังหวัดต่างๆ ในส่วนรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจะแบ่งแยกย่อยเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นสถานีวิทยุที่จัดโดยเด็กๆในกลุ่มตาสับปะรด ผลิตและออกอากาศที่ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีรูปแบบรายการมีทั้งรายการสาระความรู้ รายการพูดคุย บันเทิง และเพลง โดยจัดผังสถานีแบบ Block Programme ออกอากาศตามวันและเวลาตามผังสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต ส่วนที่สองเป็นรายการถ่ายทอดสดเสียงนอกสถานที่ เช่น การสัมมนา เสวนา การประชุมทางวิชาการหรือในหัวข้อที่น่าสนใจต่างๆ เนื่องจากเป็นการถ่ายทอดสดนอกสถานที่จึงทำให้รูปแบบและเวลาออกอากาศไม่แน่นอน ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ขึ้นอยู่กับโอกาสของงานนั้นๆ ส่วนสุดท้ายจะเป็นเทปนิทานและเพลงสำหรับเด็ก สามารถฟังแบบ On demand เช่น เพลงเด็กดั่งดวงดาว, เพลงขอ, เพลงสิทธิเด็ก (หมอลำ), นิทานเรื่อง ระวังไว้...ไม่มีกลิ่น, นิทานเรื่อง มาออกกำลังกายกันเถอะ, นิทานเรื่อง เครื่องฟอกอากาศมีชีวิต เป็นต้น

ภาพที่ 27 รูปภาพแสดง Web Page รายการนิทานบนเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด

สรุปได้ว่าการจัดผังสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตใช้รูปแบบ Block Programme และ Format Station เช่นเดียวกับสถานีวิทยุกระจายเสียง โดยเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตมีการจัดผังสถานีทั้งสองรูปแบบ สำหรับเว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจัดผังสถานีแบบ Block Programme เท่านั้น นอกจากนี้บางเว็บไซต์ยังมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากสถานี คือ การถ่ายทอดเฉพาะรายการประเภทใดประเภทหนึ่งด้วย ได้แก่ เว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังมีเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม ซึ่งใช้รูปแบบผสมระหว่างการจัดผังสถานีแบบ Block Programme ผสมผสานกับการนำเสนอรายการประเภทใดประเภทหนึ่ง

เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตมีทั้งการถ่ายทอดรายการสดและรายการบันทึกย้อนหลัง ขึ้นอยู่กับกรนำเสนอของแต่ละเว็บไซต์ สำหรับรายการสดจะถ่ายทอดสดตามตารางการออกอากาศของสถานีหรือตามวันเวลาถ่ายทอดสดของรายการนั้นๆ สำหรับรายการบันทึกย้อนหลังผู้ฟังสามารถเรียกฟังได้ตลอดเวลาตามต้องการจนกว่ารายการจะเปลี่ยนเป็นเนื้อหาใหม่หรือรายการใหม่ ซึ่งแต่ละเว็บไซต์จะปรับเปลี่ยนแต่ละรายการตามวันและเวลาที่เหมาะสม

นอกจากรูปแบบรายการวิทยุแล้ว สิ่งสำคัญที่องค์กรผู้ผลิตจำเป็นต้องให้ความสนใจอย่างยิ่งก็คือ การนำเสนอเนื้อหาเว็บไซต์ องค์กรจะต้องคำนึงการวางรูปแบบเนื้อหาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพของสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างให้เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมด้วย

การนำเสนอเนื้อหาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะแตกต่างจากลักษณะการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางสื่อวิทยุกระจายเสียงอย่างสิ้นเชิง ด้วยธรรมชาติของสื่อที่ไม่เหมือนกัน วิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นสื่อที่รับรู้ได้เพียงแค่เสียง แต่อินเทอร์เน็ตมีคุณสมบัติของสื่อ Multimedia สามารถแสดงผลได้ทั้งข้อความ เสียง และภาพ ฉะนั้นองค์กรผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตจึงสามารถนำศักยภาพในสื่ออินเทอร์เน็ตมาปรับวิธีการเผยแพร่เนื้อหาข้อมูลข่าวสาร และรายการวิทยุบนเว็บไซต์ให้เหมาะสม

เพื่อที่จะทราบถึงการนำเสนอเนื้อหาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน การวิเคราะห์จึงพิจารณาเป็น 2 ส่วน คือ ลักษณะเนื้อหาและการวางรูปแบบเนื้อหา และ เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา มีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะเนื้อหาและการวางรูปแบบเนื้อหา

ลักษณะเนื้อหาของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะแตกต่างจากวิทยุกระจายเสียงซึ่งนำเสนอได้เพียงเสียงรายการวิทยุอย่างเดียว เนื้อหาหลักโดยทั่วไปของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภทจะประกอบไปด้วย

1. ข้อมูลองค์กร เช่น ความเป็นมาองค์กร ประวัติสถานี่หรือรายการ
2. ข้อมูลรายการวิทยุ เช่น ผังรายการวิทยุ แนะนำรายการวิทยุ
3. ข้อมูลนักจัดรายการวิทยุ เช่น แนะนำนักจัดรายการวิทยุ อีเมลหรือที่อยู่ติดต่อ
4. ข้อมูลข่าวสารทั่วไป เช่น รายงานเหตุการณ์ประจำวัน ข่าวและบทความต่างๆ
5. ข่าวประชาสัมพันธ์และกิจกรรมสถานี่
6. รายการวิทยุสดและรายการบันทึกต่างๆ
7. เว็บไซต์เชื่อมโยงต่างๆ

เนื้อหาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตยังสัมพันธ์กับนโยบายองค์กรและรูปแบบสถานี่หรือรายการด้วย กล่าวคือ เว็บไซต์ที่จัดผังสถานี่แบบ Block Programme เนื้อหาข้อมูลข่าวสารจะมีความหลากหลายตามไปด้วย เช่น บนเว็บไซต์อาจจะนำเสนอทั้งข่าวสารเหตุการณ์ประจำวัน

บทความเกี่ยวกับความรู้ด้านต่างๆ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเพลงและศิลปิน เป็นต้น เว็บไซต์ที่จัดผังสถานีแบบ Format Station จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรูปแบบหลักของสถานี เช่น เว็บไซต์ที่มีรายการข่าวหรือพูดคุยเป็นหลักจะมุ่งเน้นนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเหตุการณ์ประจำวัน ในลักษณะรายงานข่าวสรุปเหตุการณ์ ข่าวสั้นประจำช่วงเวลา บทวิเคราะห์ เป็นต้น เว็บไซต์ที่มีรูปแบบเพลงเป็นหลักก็จะเน้นเฉพาะเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพลงและศิลปิน แนะนำอัลบั้มใหม่ บทสัมภาษณ์ศิลปิน หรือ กิจกรรมของสถานี ส่วนเว็บไซต์ที่ถ่ายทอดรายการวิทยุประเภทใดประเภทหนึ่ง เช่น รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทย รายการวิทยุเนชั่น หรือ รายการ Shock FM เนื้อหาเว็บไซต์ก็จะสอดคล้องกับเนื้อหารายการดังกล่าวด้วย

สำหรับการวางรูปแบบเนื้อหา จากการศึกษพบว่าทุกองค์กรจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอหน้า Homepage โดยเน้นองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ 1. ชื่อ สัญลักษณ์ประจำองค์กร สถานี และรายการวิทยุ 2. หัวข้อหรือรูปภาพ เชื่อมโยงไปยังรายละเอียดข้อมูลข่าวสารและรายการวิทยุที่นำเสนอ การออกแบบ Homepage จะคำนึงถึงความสวยงาม แสดงความชัดเจนในการเสนอแนวคิด รวมทั้งเนื้อหาสาระและการบริการต่างๆ

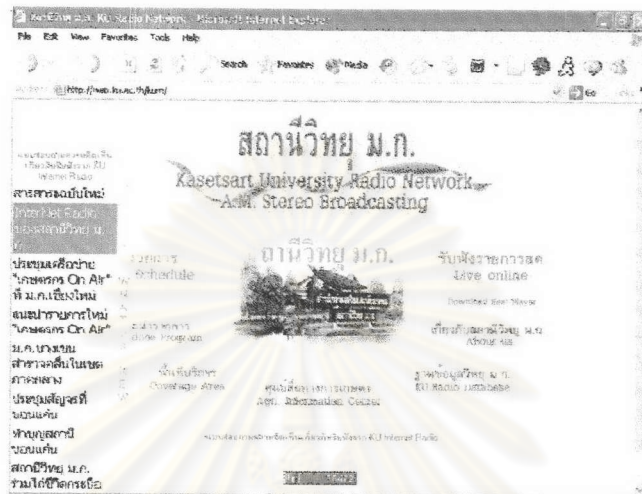
ลักษณะการจัดวางรูปแบบ (Layout) ของหน้า Homepage วิทยุบนอินเทอร์เน็ต พบว่ามี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การใช้หน้าจอบทิตและแสดงเฉพาะเมนูหลัก
2. การใช้หน้าจอบทิตและแบ่งส่วนนำเสนอข้อมูล

1. การใช้หน้าจอบทิตและแสดงเฉพาะเมนูหลัก

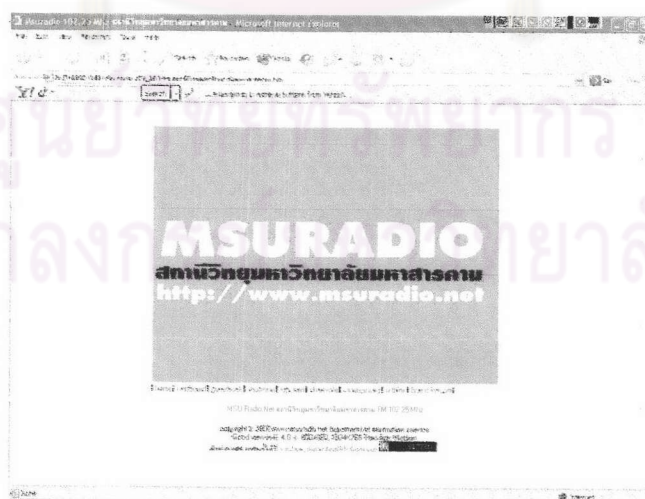
รูปแบบการนำเสนอ Homepage แบบใช้หน้าจอบทิตและแสดงเฉพาะเมนูหลักนี้ จะเน้นชื่อสัญลักษณ์ หรือ รูปภาพอันสื่อถึงเอกลักษณ์ขององค์กร การนำเสนอในลักษณะนี้เพื่อดึงดูดสายตาของผู้เข้าชมเว็บไซต์ นอกจากนี้จะแสดงเมนูหลักสร้างเป็นปุ่มข้อความสามารถใช้เมาส์คลิกเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลรายละเอียดส่วนต่างๆ ได้ทันที โดยทั่วไปข้อมูลหลักที่แสดงไว้ ได้แก่ ความเป็นมาขององค์กร ผังรายการวิทยุ แนะนำนักจัดรายการวิทยุ ข่าวสาร กิจกรรมสถานี ที่ติดต่อสถานีหรือเว็บมาสเตอร์ การรับฟังรายการสดหรือรายการบันทึกต่างๆ เว็บไซต์เชื่อมโยงต่างๆ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น Homepage ของสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เน้นชื่อและสัญลักษณ์ของสถานี พร้อมทั้งแสดงรูปภาพสถานีไว้อย่างชัดเจน ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับสถานี รายการ ตารางออกอากาศ และฐานข้อมูลอื่นๆสามารถเรียกดูได้จากหัวข้อเมนูหลัก

ภาพที่ 28 รูปภาพแสดงการจัดวางรูปแบบหน้า Homepage สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Homepage ของสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีองค์ประกอบชื่อสถานีแสดงอย่างชัดเจน พร้อมทั้งแสดงเมนูหลักเนื้อหา เช่น เว็บบอร์ด สมุดเยี่ยม อันดับเพลงยอดนิยม ตารางการออกอากาศ การรับฟังรายการวิทยุ เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้งานสามารถเรียกดูได้จากหัวข้อที่เป็นข้อความเชื่อมโยงให้คลิกเข้าไปยังข้อมูลส่วนต่างๆทันที

ภาพที่ 29 รูปภาพแสดง Homepage สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

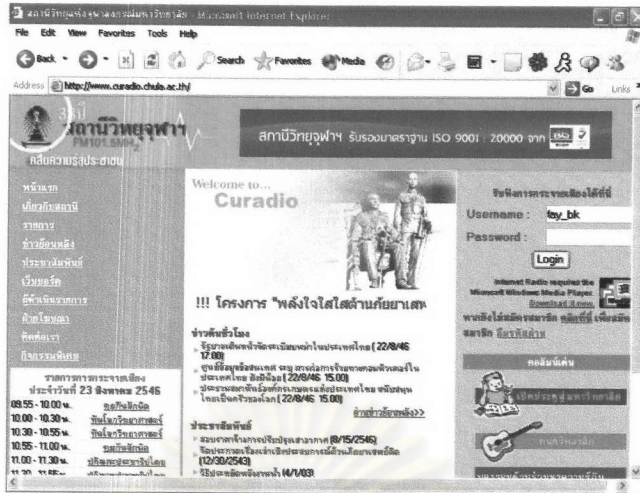
2. การใช้หน้าจอบทิตและแบ่งส่วนนำเสนอข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะจัดวางรูปแบบหน้า Homepage ในลักษณะแบ่งการนำเสนอข้อมูลไว้เป็นส่วนๆ เพื่อให้สามารถแสดงข้อมูลทั้งหมดของเว็บไซต์ไว้ในหน้าเดียว ผู้ใช้งานสามารถใช้ scroll bar เลื่อนหน้าจอขึ้นลงได้ และมีเมนูหลักเป็นปุ่มหัวข้อเชื่อมโยงไปยังส่วนรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยทั่วไปเมนูหลักจะปรากฏอยู่ด้านบนหรือด้านซ้ายมือของหน้า Homepage

ในหน้า Homepage จะแสดงเนื้อหาแต่ละส่วนไว้ในลักษณะข้อความย่อหรือข้อความประกอบรูปภาพ เช่น ข่าวประชาสัมพันธ์สถานีจะปรากฏเนื้อหาเฉพาะส่วนพาดหัวข่าว ผู้ใช้งานสามารถใช้เมาส์คลิกไปที่ข้อความส่วนต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงไปยังหน้ารายละเอียดทั้งหมดของส่วนนั้นๆได้ นอกจากนี้บางเว็บไซต์จะแสดงผังรายการและเวลาออกอากาศไว้ที่หน้าแรกของ Homepage โดยตั้งโปรแกรมให้ผังรายการเปลี่ยนอัตโนมัติตามวันที่เข้าชมเว็บไซต์ ทำให้ผู้ฟังสามารถทราบได้ทันทีว่าขณะนี้รายการกำลังรับฟังรายการใด และทราบถึงผังรายการในแต่ละวันของสถานี หรือบางเว็บไซต์จะแยกไว้ในส่วนเมนูของหัวข้อผังรายการ

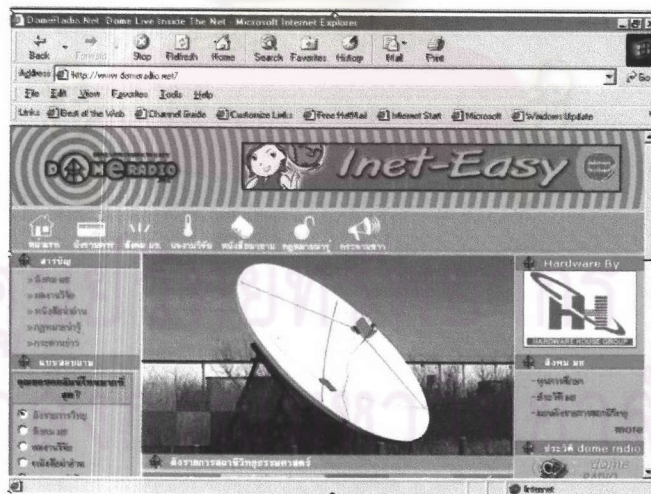
องค์ประกอบอื่นๆของหน้า Homepage ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะและนโยบายของแต่ละองค์กร เช่น การนำเสนอข่าวสารพิเศษประจำวัน การขอเพลง การระบุตัวเลขผู้เข้ามาชม Homepage แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น การค้นหาข้อมูลส่วนต่างๆ การลงทะเบียนสมัครสมาชิกเว็บไซต์ โปรแกรมดาวน์โหลดเพื่อรับฟังวิทยุบนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ยกตัวอย่างเช่น Homepage สถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แสดงชื่อสถานี และเมนูหลักไว้ด้านซ้ายมือ ส่วนขององค์ประกอบอื่นๆ เช่น ตารางการกระจายเสียง ข่าวต้นชั่วโมง ข่าวประชาสัมพันธ์ ลงทะเบียนการรับฟังการกระจายเสียงสด รวมทั้งดาวน์โหลดโปรแกรมเพื่อรับฟังรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตก็สามารถคลิกเพื่อเชื่อมโยงเข้าไปในรายละเอียดแต่ละส่วนได้ที่หน้านี้

ภาพที่ 30 รูปภาพแสดงการแบ่งส่วนนำเสนอข้อมูลในหน้า Homepage สถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Homepage สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชื่อสถานีและเมนูหลักแสดงไว้ด้านบน และแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็นสัดส่วนเพื่อให้คลิกเชื่อมโยงไปในรายละเอียดได้ รวมทั้งแสดงผังรายการออกอากาศทั้งสัปดาห์ของสถานี และแบบสอบถามให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นด้วย

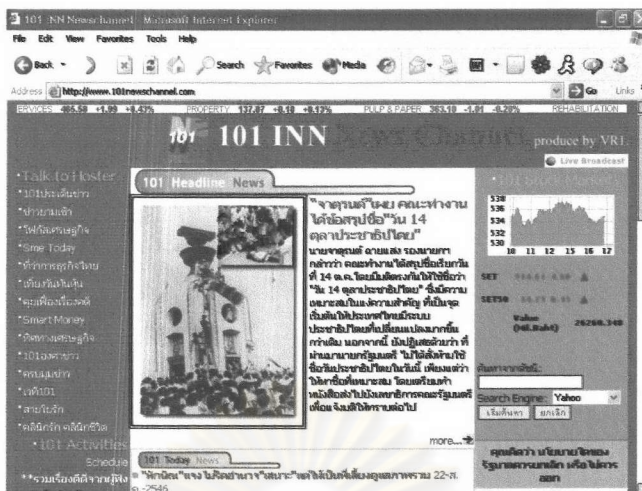
ภาพที่ 31 รูปภาพแสดงการแบ่งส่วนนำเสนอข้อมูลในหน้า Homepage สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Homepage สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยศิลปากร แสดงชื่อสถานีและเมนูหลักไว้บริเวณด้านบนหน้า Homepage รวมทั้งแบ่งส่วนข้อมูล เช่น ตารางเวลาออกอากาศ ข่าวสารประชาสัมพันธ์ แนะนำติเจ แนะนำอัลบั้มเพลง เว็บไซต์เชื่อมโยง แบบสำรวจความคิดเห็นช่วงเวลา รับฟังวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของผู้ฟัง เป็นต้น ผู้ใช้งานสามารถเลือกคลิกส่วนข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งได้เพื่อเชื่อมโยงไปยังรายละเอียดทั้งหมดของข้อมูลในส่วนนั้นๆ

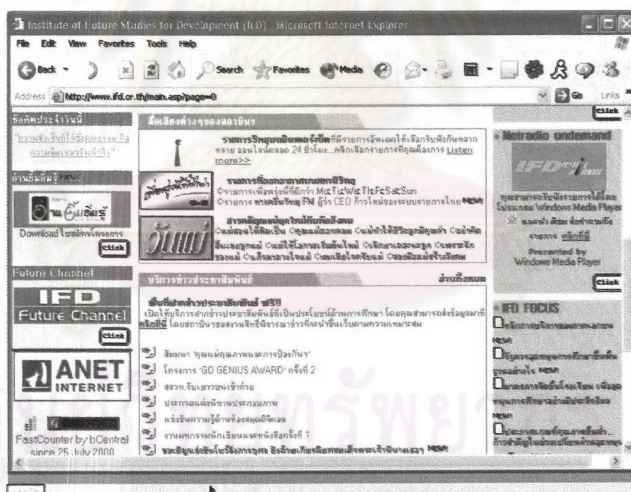
ภาพที่ 32 รูปภาพแสดงการแบ่งส่วนนำเสนอข้อมูลในหน้า Homepage สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยศิลปากร

Homepage ของสถานีวิทยุ 101 INN News Channel แสดงชื่อและสัญลักษณ์สถานีอย่างชัดเจน ใช้เมนูหลักด้านซ้ายมือเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ข้อมูลส่วนต่างๆ ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ คือแสดงพาดหัวข่าวที่น่าสนใจและเนื้อหาข่าวประจำวัน โดยใช้หัวเรื่อง 101 Headline News และ 101 Today News เพื่อเชื่อมโยงไปในรายละเอียดข่าวนั้นๆ นอกจากนี้ยังแสดงดัชนีชื่อขายประจำวัน และส่วนค้นหาข้อมูลจากดัชนีได้ด้วย

ภาพที่ 33 รูปภาพแสดงการนำเสนอข้อมูลหน้า Homepage สถานีวิทยุ 101 INN News Channel

Homepage ของสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา เน้นชื่อและสัญลักษณ์ของสถาบัน แสดงเมนูหลักด้านซ้ายมือ รวมทั้งแบ่งส่วนข้อมูลแยกย่อยในส่วนต่างๆเป็นหัวข้อ ทั้งยังแสดงตัวเลขระบุจำนวนและสถิติผู้เข้ามาชม Homepage ได้ด้วย

ภาพที่ 34 รูปภาพแสดงการนำเสนอข้อมูลหน้า Homepage ของสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

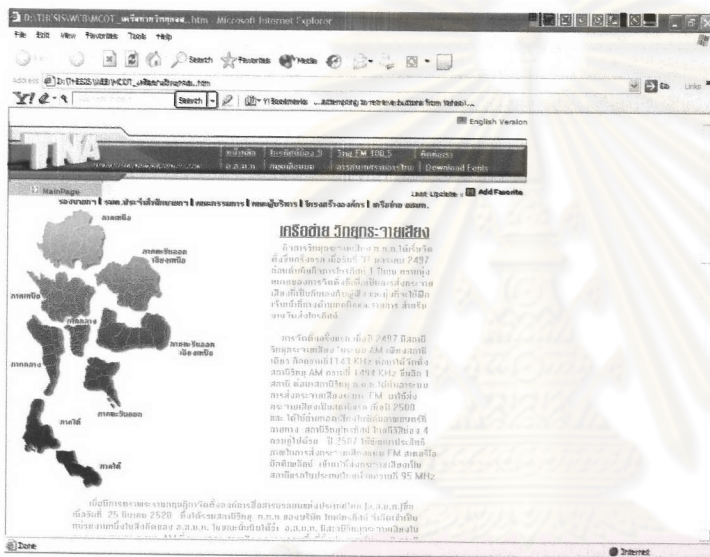
Homepage ของสถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. แสดงชื่อและสัญลักษณ์ของสถานีไว้อย่างชัดเจน ผู้ใช้งานจะสามารถเข้าสู่เนื้อหาหลักได้โดยคลิกที่เมนูหลักด้านบน หรืออาจสามารถเลือกคลิกจากเนื้อหาย่อที่แบ่งนำเสนอไว้แต่ละส่วนได้เช่นกัน

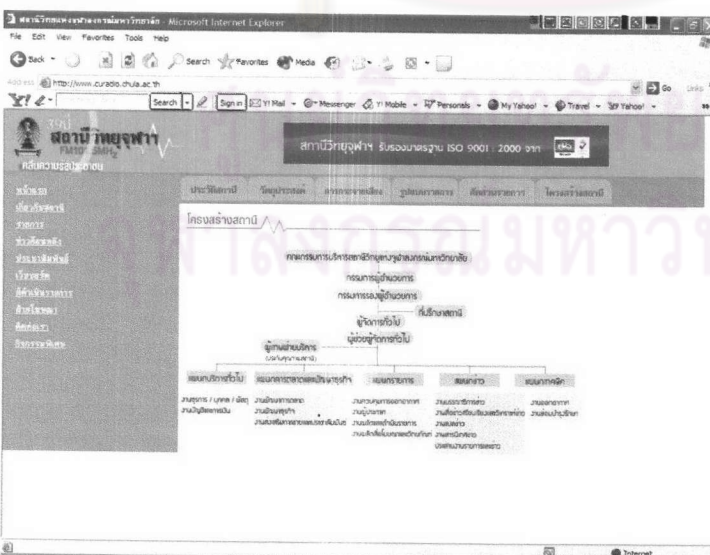
ภาพที่ 35 รูปภาพแสดงการนำเสนอข้อมูลหน้า Homepage ของสถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.

ต่อจากหน้า Homepage จะเป็น Web page แสดงรายละเอียดข้อมูลต่างๆ ซึ่งพบว่าคุณลักษณะการจัดวางรูปแบบใช้แบบหน้าจอบทิตีเช่นเดียวกับหน้า Homepage โดยไม่จำกัดประเภทเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต เมนูหลักจะคงปรากฏอยู่ในตำแหน่งเดิมเช่นเดียวกับหน้า Homepage ผู้ใช้งานสามารถย้อนกลับไปยังเมนูหลักหัวข้อต่างๆได้ โดยไม่ต้องเรียกหน้า Homepage ขึ้นใหม่หรือบางเว็บไซต์เมื่อคลิกที่เมนูหลักหรือข้อความย่อของข้อมูลแต่ละส่วนแล้ว จะปรากฏหน้าต่าง Web page ของโปรแกรม Browser ขึ้นมาใหม่ทันที เพื่อแสดงเนื้อหาข้อมูลเฉพาะส่วนนั้นๆ

โดยทั่วไปองค์ประกอบหลักของรายละเอียดข้อมูล คือ การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ประวัติความเป็นมาของสถานหรือรายการ วัตถุประสงค์องค์กร โครงสร้างภายในองค์กร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องมามีในเนื้อหาเว็บไซต์ที่นำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภท โดยเฉพาะองค์กรรัฐบาล เช่น กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรขนาดใหญ่ นอกจากกิจการวิทยุกระจายเสียงแล้วยังมีอีกหลายหน่วยงานแยกย่อยในองค์กร จึงจัดทำ Web Page เพื่อนำเสนอข้อมูลองค์กรในลักษณะแยกรายละเอียดของแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน

ภาพที่ 36 แสดง Web page เครือข่ายวิทยุกระจายเสียง

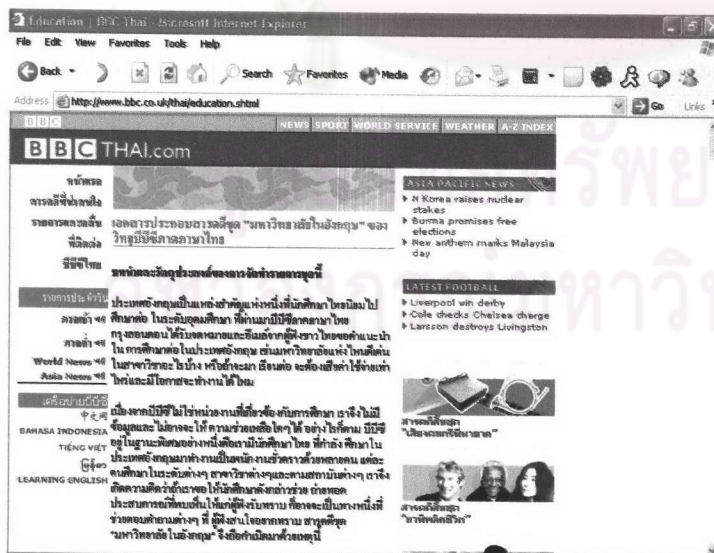
ภาพที่ 37 แสดง Web page โครงสร้างสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์

ภาพที่ 38 แสดง Web page ประวัติของสถานีวิทยุลูกทุ่ง

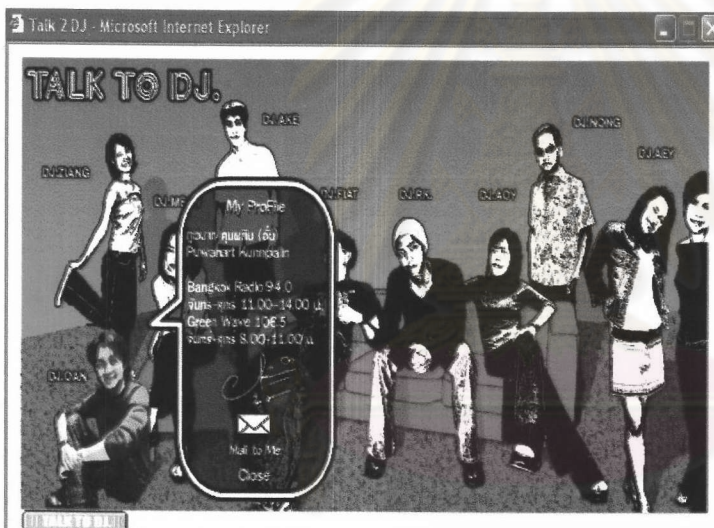
ส่วนรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุจะประกอบด้วย เช่น ชื่อรายการ ประเภท รายการ วันเวลาออกอากาศ กลุ่มผู้ฟัง วัตถุประสงค์รายการ รูปแบบรายการ เนื้อหารายการ ผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น บางเว็บไซต์จะสรุปเนื้อหารายการเป็นบทความด้วย เช่น เว็บไซต์ของรายการวิทยุบีบีซีแผนกภาคไทยจะสรุปเนื้อหารายการที่นำเสนอประจำวันทั้งภาคเช้าและภาคค่ำ รวมทั้งสรุปย่อเนื้อหาสารคดีประจำวัน และสารคดีสั้นที่นำเสนอไว้บนเว็บไซต์ด้วย สำหรับรายละเอียดของผู้จัดรายการหรือทีมงานรายการวิทยุจะประกอบไปด้วยประวัติส่วนตัว หน้าที่รับผิดชอบ อีเมลที่ติดต่อ เป็นต้น

ภาพที่ 39 แสดง Web page แสดงการนำเสนอเนื้อหาสารคดีของรายการวิทยุบีบีซีภาคภาษาไทย

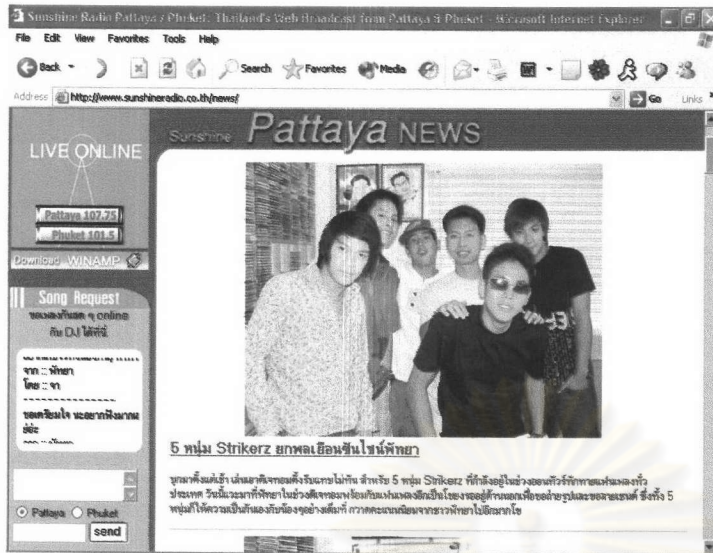

ภาพที่ 40 แสดง Web page แสดงการนำเสนอข้อมูลที่ติดต่อผู้จัดรายการวิทยุเนชั่น

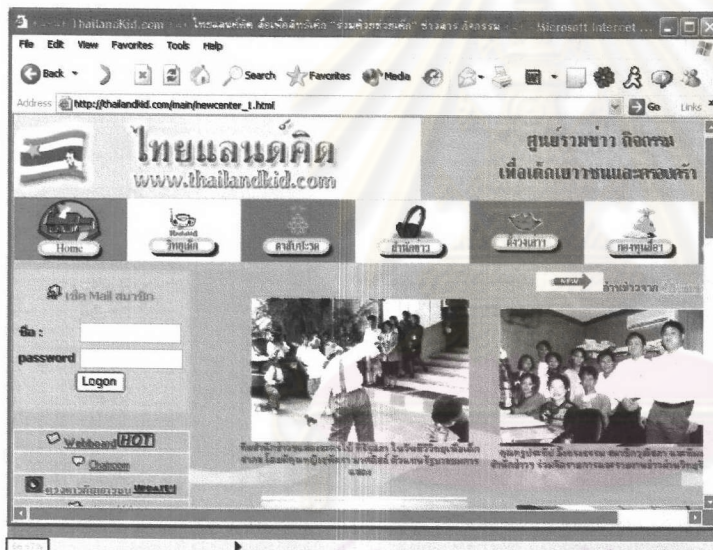

ภาพที่ 41 แสดง Web page ข้อมูลผู้จัดรายการของสถานีวิทยุเครือข่ายเอ-ไทม์ มีเดีย

นอกจากข้อมูลเกี่ยวกับสถานีและรายการแล้ว บนเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภท ยังนำเสนอข่าวประชาสัมพันธ์ รวมถึงข่าวกิจกรรมต่างๆขององค์กร สถานี หรือรายการด้วย เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์อันดีขององค์กร ซึ่งสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ในการใช้เว็บไซต์เป็นช่องทางสื่อกลางในการเผยแพร่แจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ฟัง ลักษณะการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวจะแสดงเป็นภาพข่าวเหตุการณ์พร้อมประกอบข้อความบรรยาย

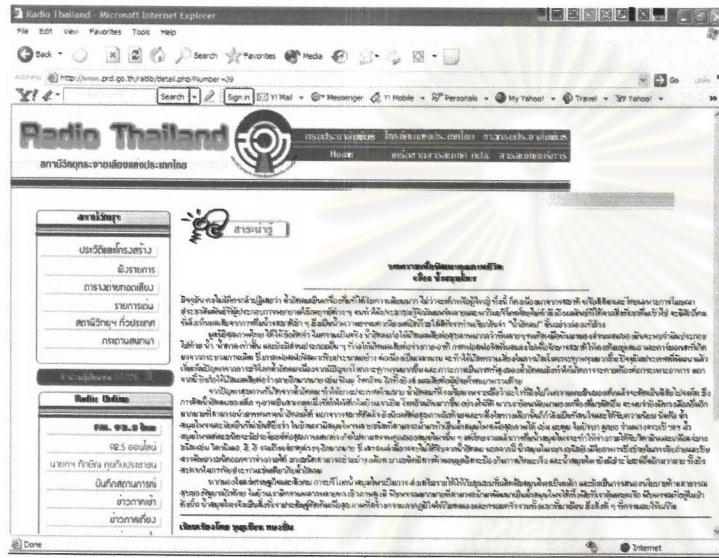
ภาพที่ 42 แสดง Web page
แสดงข่าวกิจกรรมของสถานี
วิทยุคลื่นชาวยันรีดิโอ

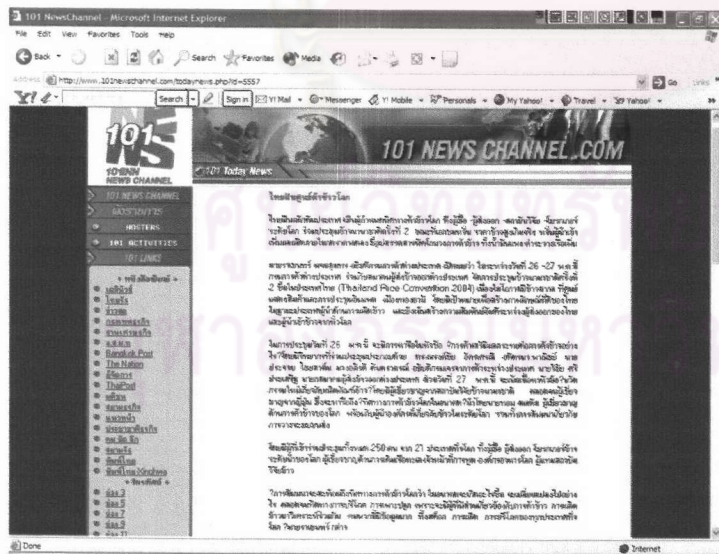
ภาพที่ 43 แสดง Web page
แสดงข่าวกิจกรรมของเว็บไซต์
ไทยแลนด์คิด

องค์ประกอบอื่นๆด้านเนื้อหาในส่วน Web page รายละเอียดข้อมูล จะแตกต่างกันไปตามลักษณะและนโยบายองค์กร กล่าวคือ เว็บไซต์ที่เป็นองค์กรทางการศึกษาหรือองค์กรรัฐที่มุ่งเผยแพร่ความรู้ข่าวสารทั่วไป จะเน้นนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้ รวมทั้งข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆในลักษณะเป็นบทความ สำหรับองค์กรที่นำเสนอข่าวสารเป็นหลัก เนื่องจากวัตถุประสงค์การจัดทำเว็บไซต์ไม่ใช่เป็นเพียงช่องทางรองรับรายการวิทยุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้วย จึงให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารประจำวัน โดยมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวให้มีความทันสมัยทันเหตุการณ์เสมอทั้งเนื้อหาข่าว บทความ บทสรุปย่อประเด็นข่าวที่น่าสนใจ โดยแสดงเป็นเนื้อหาประกอบภาพข่าว หรือนำเสนอแยกเป็นข่าวประเภทต่างๆ สำหรับเว็บไซต์ที่นำเสนอรายการบันเทิงประเภทเพลงจะเน้นการนำเสนอเนื้อหาข้อมูล

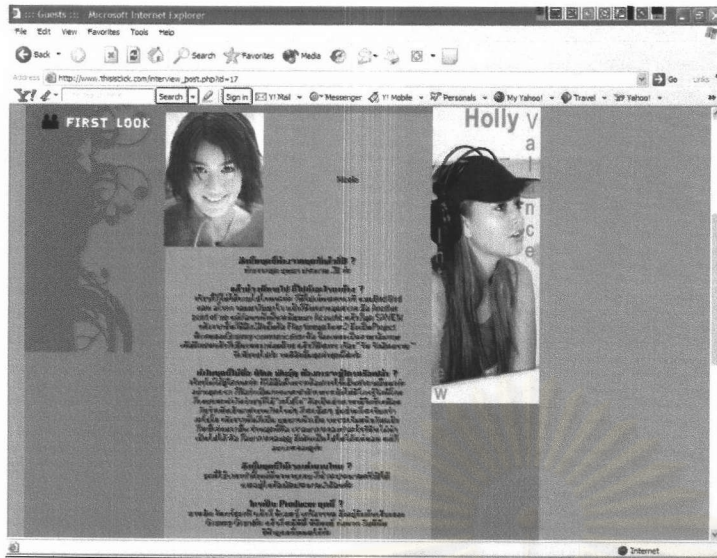
เกี่ยวกับเพลงมากที่สุด โดยทั่วไปข้อมูลเกี่ยวกับเพลงจะประกอบไปด้วยเรื่องราวของเพลงหรือศิลปิน ข่าวในวงการเพลง บทสัมภาษณ์ศิลปิน แนะนำศิลปินหรืออัลบั้มใหม่ ตารางรายการอันดับเพลงยอดนิยม เพลงยอดนิยมประจำสัปดาห์ เพลงนิยมประจำคลื่น เป็นต้น ข้อมูลนำเสนอในลักษณะข้อความประกอบรูปภาพศิลปิน ปกอัลบั้มเพลงของศิลปิน ตาราง และภาพกราฟิกต่างๆ

ภาพที่ 44 แสดง Web page สาระน่ารู้บนเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 45 แสดง Web page เนื้อหาข่าวสารของสถานีวิทยุ 101 INN News Channel

ภาพที่ 46 แสดง Web page
บทสัมภาษณ์ศิลปินบนเว็บไซต์
คลิกวิดีโอ

เทคนิคการนำเสนอเนื้อหา

องค์กรต่างๆได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่ออินเทอร์เน็ตมาเป็นเทคนิควิธีในการนำเสนอข้อมูลและรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต โดยคำนึงถึงลักษณะธรรมชาติของสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีระบบหลายสื่อ
2. การใช้เทคโนโลยีสื่อสารสองทาง

1. การใช้เทคโนโลยีระบบหลายสื่อ

จากการศึกษาพบว่าวัตถุประสงค์หลักของการจัดทำเว็บไซต์วิทยุอินเทอร์เน็ตทุกประเภทเพื่อเป็นช่องทางการนำเสนอรายการและข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ทุกองค์กรต่างเห็นว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่อิสระเปิดกว้างทั้งสำหรับผู้ส่งสารและผู้รับสาร นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่อิสระเปิดกว้างทั้งเนื้อหาสารและรูปแบบการนำเสนอ โดยมีคุณสมบัติที่เรียกว่า ระบบหลายสื่อ หรือ มัลติมีเดีย (Multimedia) ที่นำเสนอเนื้อหาได้ทั้งในรูปแบบข้อความและรูปภาพ เสียง ภาพกราฟิกเคลื่อนไหว ภาพวาดหรือภาพการ์ตูนเคลื่อนไหว (Animation) ในกระบวนการทำงานขององค์กรประกอบต่างๆดังกล่าวนี้ จะต้องทำงานสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อความมีประสิทธิภาพในการนำเสนอเนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มัลติมีเดียที่มีประสิทธิภาพจะต้องเพิ่มคุณค่าให้กับข้อมูลที่เต็มไปด้วยตัวหนังสือ การอธิบายด้วยภาพเคลื่อนไหว หรือ วิดีโอโดยให้เสียง

ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจข้อมูลนั้นได้อย่างรวดเร็วและเกิดความบันเทิง สนุกสนานไปในเวลาเดียวกัน

1.1 เทคโนโลยีตัวอักษรและภาพ

เทคนิคพื้นฐานของสื่ออินเทอร์เน็ตที่ใช้เพื่อดึงดูดสายตาและความสนใจของผู้ชมเว็บไซต์ ได้แก่ ข้อความตัวหนังสือ ตัวหนังสือเคลื่อนไหว ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว ภาพดิจิทัล ภาพจากการสแกน โลโก้และปุ่มเคลื่อนไหว เป็นต้น ผู้ผลิตเนื้อหาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภทได้นำองค์ประกอบเหล่านี้มาใช้ประกอบการนำเสนอเนื้อหามากที่สุด ทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติสถานี่หรือรายการ โครงสร้างองค์กร รายการวิทยุ ผังรายการวิทยุ ผู้จัดรายการ ข่าว ข่าวประชาสัมพันธ์ และกิจกรรมสถานี่

1.2 เทคโนโลยีเสียง

เสียงเป็นองค์ประกอบหลักของการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต นอกจากจะใช้เสียงในรายการวิทยุแล้ว ยังใช้เสียงเพื่อประกอบนำเสนอเนื้อหาบนเว็บไซต์อีกด้วย เทคนิคการนำเสนอด้วยเสียงของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ 1. เสียงประกอบหรือเสียงเทคนิคพิเศษ 2. เสียงเพลง และ 3. เสียงรายการวิทยุ

เสียงประกอบหรือเสียงเทคนิคพิเศษ เช่น การใช้เสียงประกอบการคลิกปุ่มหน้ารายการวิทยุอินเทอร์เน็ต IFD On demand ของเว็บไซต์สถาบันอนาคตเพื่อการศึกษาและพัฒนา เมื่อผู้ฟังกดคลิกที่ปุ่ม หรือ icon สัญลักษณ์รายการของวิทยุ ปุ่มภาพกราฟิกจะเคลื่อนไหวพร้อมกับมีเสียงประกอบด้วย หรือ การใช้เสียงประกอบข้อมูลผู้จัดรายการของเว็บไซต์ของเอ-โทม์ มีเดีย บนหน้าเว็บที่แสดงข้อมูลผู้จัดรายการ เมื่อคลิกไปที่ภาพของผู้จัดรายการแต่ละคน จะมีกรอบข้อมูลส่วนตัวแสดงขึ้นมา และผู้ฟังจะได้ยินเสียงพูดของทักทายจากดีเจที่อัดไว้ในลักษณะ sound clip ด้วย

การนำเสนอเสียงเพลงเป็นเทคนิคอีกอย่างของเว็บไซต์ โดยเฉพาะเว็บไซต์ของสถานี่เพลง นอกจากจะมีตารางรายงานอันดับเพลงแล้ว ผู้ฟังยังสามารถเลือกฟังเพลงของศิลปินชื่อดังจากค่ายเพลงต่างๆ ได้บนเว็บไซต์ด้วย โดยคลิกปุ่มหรือ icon ที่แสดงว่าสามารถรับฟังเพลงนั้นได้ อาจจะเป็นรูปภาพลำโพง หูฟัง หรือสัญลักษณ์อื่นๆ นอกจากนี้การนำเสนอเสียงเพลงยังเป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ของสถานี่หรือรายการด้วย เช่น การใช้เพลงสัญลักษณ์สถานี่ประกอบหน้า Homepage ของเว็บไซต์สถานี่วิทยุซันซายน์เรดิโอ การนำเสนอเพลงของสถาบัน เช่น เพลงประจำ

มหาวิทยาลัยหรือเพลงประจำคณะต่างๆของเว็บไซต์สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัย ศิลปากร การนำเสนอเพลงสำคัญของชาติบนเว็บไซต์กรมประชาสัมพันธ์ เพลงเด็กและเพลงนิทาน ของเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด เพลงผีต่างๆบนเว็บไซต์รายการวิทยุ Shock FM เป็นต้น

สำหรับเสียงรายการวิทยุ บนเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภทจะใช้เทคโนโลยี Streaming ซึ่งมีลักษณะทั้งเสียงจากรายการสด Live และรายการ On demand อัดบันทึกไว้ ลักษณะ File Archive คือ การจัดเก็บแฟ้มข้อมูลเป็นระบบบีบอัดสัญญาณ ซึ่งเรียกมาเป็นหมวด ผู้ฟังสามารถเข้าไปฟังในเวลาใดก็ได้ตามต้องการโดยไม่ต้องดาวน์โหลดไฟล์ (File Download) ทั้งหมดก่อนแต่สามารถเรียกฟังได้ทันที สำหรับรายการสดนั้น แต่ละเว็บไซต์จะสร้างปุ่มสำหรับผู้ฟังที่ต้องการฟังวิทยุ Live Broadcast เป็น icon รูปภาพ สัญลักษณ์ ชื่อสถานี หรือ ข้อความที่แสดงว่าเป็นการออกอากาศสดไว้ ผู้ฟังสามารถคลิกเข้าไปเพื่อรับฟังวิทยุที่ออกอากาศสด พร้อมกับเวลาที่ออกอากาศคลื่นวิทยุกระจายเสียง หรือพร้อมกับเวลาการจัดรายการสดของวิทยุ เฉพาะบนอินเทอร์เน็ตได้

101 INN News Channel

รับฟังรายการสด Live online

สถานีวิทยุอมก.

วิทยุ FM 100.5

92.5 ออนไลน์

วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วิทยุกระจายเสียง

สถานีวิทยุ ม.มหาสารคาม

คลิก เรดิโอ

ภาพที่ 47 แสดง icon หรือสัญลักษณ์ที่สามารถคลิกเข้าไปเพื่อรับฟังรายการวิทยุสด ของสถานีหรือรายการวิทยุได้

หากเว็บไซต์ใดสามารถเลือกรับฟังรายการสดได้หลายสถานีวิทยุ ผู้ฟังก็จะสามารถเลือกคลิกที่ชื่อ หรือสัญลักษณ์รูปภาพ สถานีใดสถานีหนึ่งตามต้องการ เช่น เว็บไซต์ของบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด เว็บไซต์สถานีวิทยุชั้นชานนเรดิโอ เว็บไซต์บริษัทเอ-โทม์ มีเดีย จำกัด เว็บไซต์บริษัทคลิก เรดิโอ จำกัด เป็นต้น

คลิก เรดิโอ

เลือก ฟังข่าววิทยุ

สำนักข่าว INN FM 99.5 MHz

ร่วมด้วย ธรรม 96.0 MHz

ร่วมด้วย เชียงราย 103.0 MHz

ร่วมด้วยช่วยกัน

Live Radi...

LIVE RADIO STATION

106.5 MHz

ON/OFF

99.5MHz 91.5MHz 93.5MHz

94.0MHz 106.5MHz F.M.

Playing 22 K bps / 00:24

Internet

Pattaya 107.75

Phuket 101.5

ชั้นชานนเรดิโอ

เอ-โทม์ มีเดีย

ภาพที่ 48 รูปภาพหน้าต่าง On air และ icon ต่างๆที่ผู้ฟังสามารถคลิกเข้าไปเพื่อรับฟังรายการวิทยุสดของสถานีใดสถานีหนึ่ง

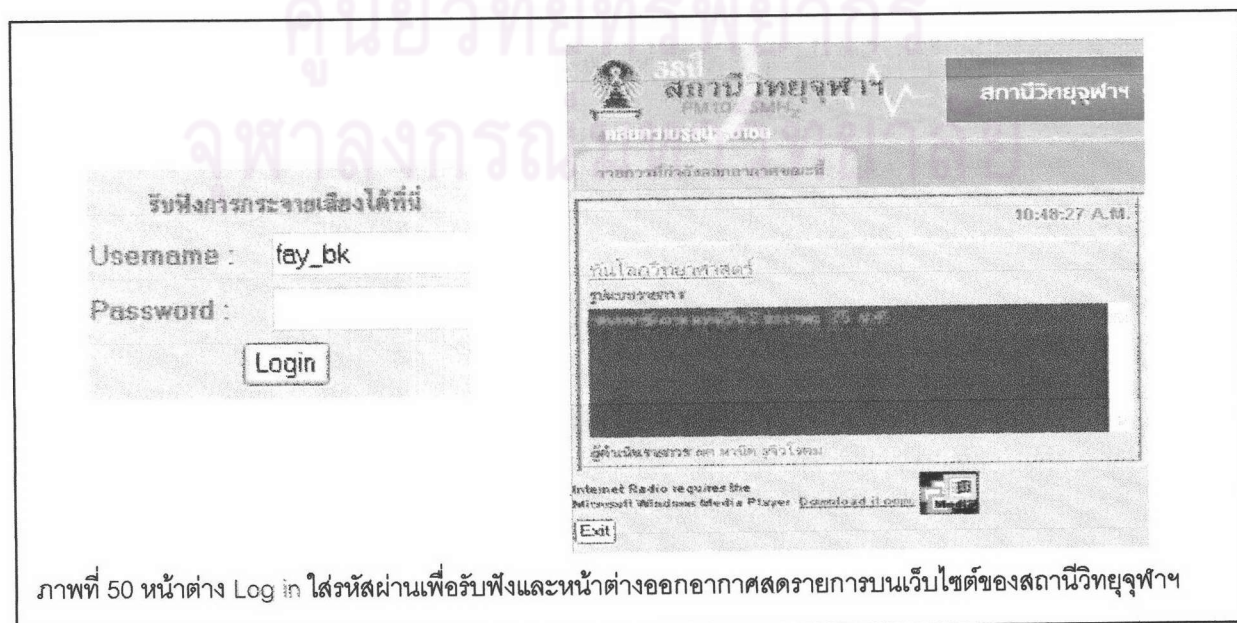
ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีกลักษณะหนึ่งจะมีตารางออกอากาศสด บอกวันเวลาออกอากาศ ชื่อรายการ และผู้ดำเนินรายการ ซึ่งผู้ฟังจะสามารถเลือกคลิกไปที่ชื่อรายการแต่ละวันเพื่อรับฟังตามเวลาออกอากาศสดได้ เช่น รายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด

ภาพที่ 49 แสดงตารางออกอากาศสดของวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด

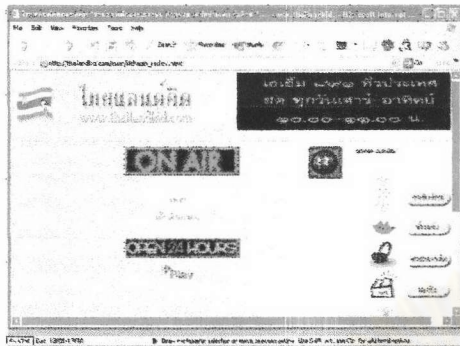
สำหรับสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ฟังต้องใส่รหัสผ่านในหน้า Homepage ก่อนจึงจะสามารถรับฟังรายการได้ ซึ่งสามารถลงทะเบียนขอรหัสผ่านได้จากหน้าแรกของเว็บไซต์ โดยไม่เสียค่าบริการ

ภาพที่ 50 หน้าต่าง Log in ใส่รหัสผ่านเพื่อรับฟังและหน้าต่างออกอากาศสดรายการบนเว็บไซต์ของสถานีวิทยุจุฬาฯ

ในส่วนเสียงจากรายการวิทยุที่บันทึกเก็บเป็น Archive ของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่ถ่ายทอดรายการแบบ On-demand จะสร้าง icon เป็นรูปภาพ สัญลักษณ์หรือข้อความไว้ มีลักษณะดังนี้ คือ การแยกเป็นรายการ หัวเรื่อง หรือประเด็นให้ผู้ฟังสามารถคลิกเลือกเข้าไปฟังได้ พร้อมบอกวันเดือนปีที่ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง หรือแบ่งตามวัน เดือน ปี ครั้งที่หากเป็นรายการที่อัดมาจากการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง เช่น หัวเรื่องต่างๆจากรายการเกษตรน่ารู้ทางสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รายการตลาดชุมชนคนรักบ้านเกิดของสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาสารคาม สารคดีสั้นหรือสารคดีชุดของรายการบีบีซีแผนกภาษาไทย รายการ Mcot.Net ของสถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท รายการวิทยุเนชั่น รายการวิทยุเด็กและเยาวชนของเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด เป็นต้น นอกจากนี้จะแบ่งเป็นประเด็นหรือหัวเรื่องที่น่าสนใจแล้ว อาจแบ่งเป็นวันจันทร์ถึงอาทิตย์ตามแต่วันที่ปรับเปลี่ยนรายการ เช่น รายการ Shock FM รายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตของ IFD เป็นต้น

การรับฟังวิทยุแบบ on demand นี้ ผู้ฟังอาจสามารถกำหนดเองได้ว่าต้องการรับฟังรายการช่วงใด เช่น รายการวิทยุช่วงคืนพิเศษคนพิเศษ ของ FM 106.5 MHz บนเว็บไซต์เอ-ไทม์ มีเดีย จะนำเสนอแบ่งแยกเป็นช่วงรายการโดยตัดช่วงโฆษณาออก ผู้ฟังสามารถเลือกฟังได้แต่ละช่วงรายการ ในการรับฟังรายการผู้ฟังสามารถฟังโดยใช้โปรแกรม software ต่างๆที่เป็นที่นิยมและรองรับกับระบบที่ผู้ผลิตจัดทำไว้ เช่น Real Player, Windows Media Player, Winamp เป็นต้น เนื่องจากในคอมพิวเตอร์รุ่นปัจจุบันมีการ์ดเสียงและโปรแกรมเหล่านี้ติดตั้งมาพร้อมในเครื่องแล้ว เมื่อคลิกที่ icon รูปภาพ สัญลักษณ์ หรือข้อความที่เป็นการออกอากาศ Live หรือรายการ On demand ก็จะสามารถรับฟังรายการจากหน้าต่างโปรแกรมนั้นๆที่ปรากฏขึ้นมาได้ทันที สำหรับในกรณีที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้งานไม่มีโปรแกรมที่ใช้รับฟังดังกล่าว จะสามารถเข้าไปดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของผู้ผลิตโปรแกรมเหล่านี้ โดยปกติเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตจะมีคำแนะนำเรื่องการฟังวิทยุและจัดเตรียมเว็บเชื่อมโยงสำหรับผู้ที่ไม่ได้มี Plug-ins หรือโปรแกรมสำหรับฟังรายการสำหรับให้ผู้ใช้งานดาวน์โหลดได้ นอกจากนี้บนหน้าต่างการรับฟังรายการของบางสถานีหรือรายการจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายการที่กำลังรับฟัง เช่น ชื่อรายการ รูปแบบรายการ ชื่อผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น จากเว็บไซต์ที่ศึกษาในครั้ง นี้ การรับฟังและชมรายการ On demand ไม่ต้องมีการใส่รหัสผ่าน ผู้ฟังเพียงคลิกเลือกรายการและมีโปรแกรมใช้รับฟังเท่านั้นก็สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงจากรายการวิทยุเหล่านี้ได้

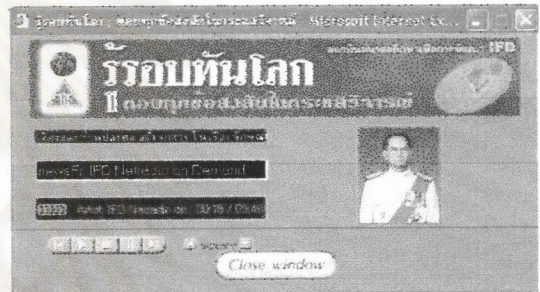
เพลงเด็กดั่งดวงดาว - วิฑูเด็กและเยาวชน

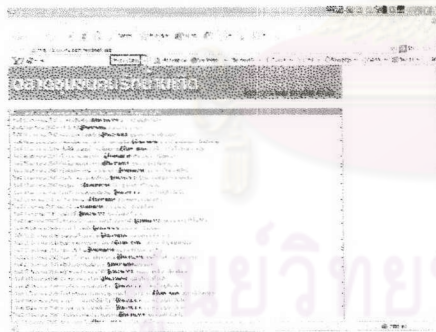
คืนพิเศษคนพิเศษ - เอ-โทมัส มีเดีย

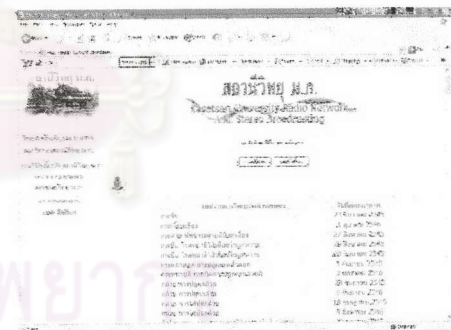
IFD Net Radio on demand

รายการรวมทัมโลก - IFD

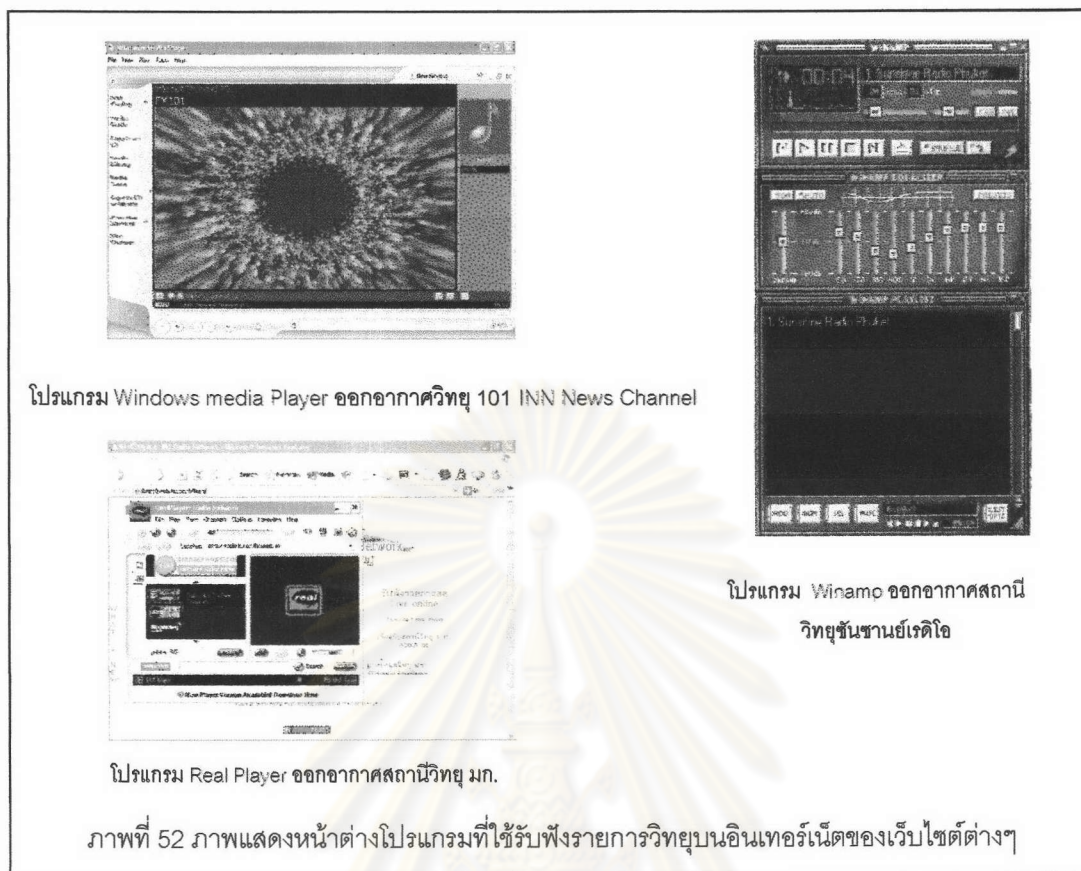
รายการตลาดชุมชนคนรักบ้านเกิด-
สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รายการเกษตรน่ารู้
สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพที่ 51 หน้าต่างการเลือกรับฟังรายการวิทยุที่เก็บเป็น archive ของเว็บไซต์ต่างๆ

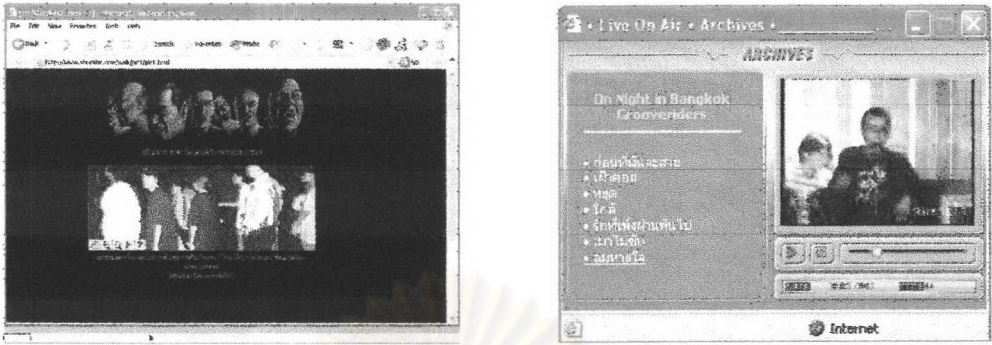

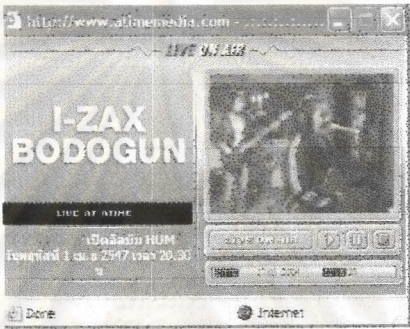
1.3 เทคโนโลยีภาพวิดีโอ

จากการศึกษาพบว่า เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่น่าเสนอเนื้อหารายการประเภทบันเทิง จะใช้เทคนิคภาพวิดีโอเข้ามาเป็นส่วนนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุในลักษณะต่างๆ ได้แก่ ภาพเหตุการณ์กิจกรรมสถานีวิทยุ การถ่ายทำรายการนอกสถานที่ ภาพการแสดงคอนเสิร์ต เช่น รายการวิทยุ Shock FM นำเสนอภาพผีเดินสาย เป็นภาพวิดีโอผลิตโดยทีมงานวิทยุ เช่น ภาพวิดีโอเดินสายที่ วัดมเหยงส์ จังหวัดอยุธยา ภาพวิดีโอเดินสายที่โรงพยาบาลร้างบางกรวย ภาพวิดีโอเดินสายกิจกรรมคู่รักผ่านรถที่อาร์ทเม้นท์ร้างบางกรวย เป็นต้น หรือ บริษัทเอ-โทมี่มีเดีย จำกัด นำเสนอภาพรายการแสดงคอนเสิร์ต ภาพช่วงรายการสัมภาษณ์ศิลปิน เป็นต้น

การนำเสนอภาพวิดีโอจะมีทั้งแบบ Live และ On demand เช่นเดียวกับการนำเสนอเสียงรายการวิทยุ ภาพเหตุการณ์ต่างๆจะถูกบันทึกไว้ด้วยกล้องบันทึกภาพหรือกล้องวิดีโอและต่อเข้าเชื่อมกับคอมพิวเตอร์เพื่อแปลงสัญญาณเป็นดิจิทัล ด้วยเทคโนโลยี Streaming ข้อมูลจะได้ทั้งภาพและเสียง สำหรับการรับภาพวิดีโอผู้ฟังจะต้องมีโปรแกรมรับชมเช่นเดียวกับการรับฟังเสียงรายการที่เป็น Archive นั้นผู้ฟังจะสามารถเลือกชมได้แต่ละช่วงของรายการได้โดยกดเลื่อนปุ่มย้อนหลังหรือเดินหน้าบนแถบหน้ารายการ

เดินสายฮาร์ดแวร์เมนตริ่งย่านบางกวย (Archive) - Shock FM One Night in BKK. (Archive) - เอ-โทม์ มีเดีย

คอนเสิร์ตเปิดอัลบั้ม (Live) - เอ-โทม์ มีเดีย

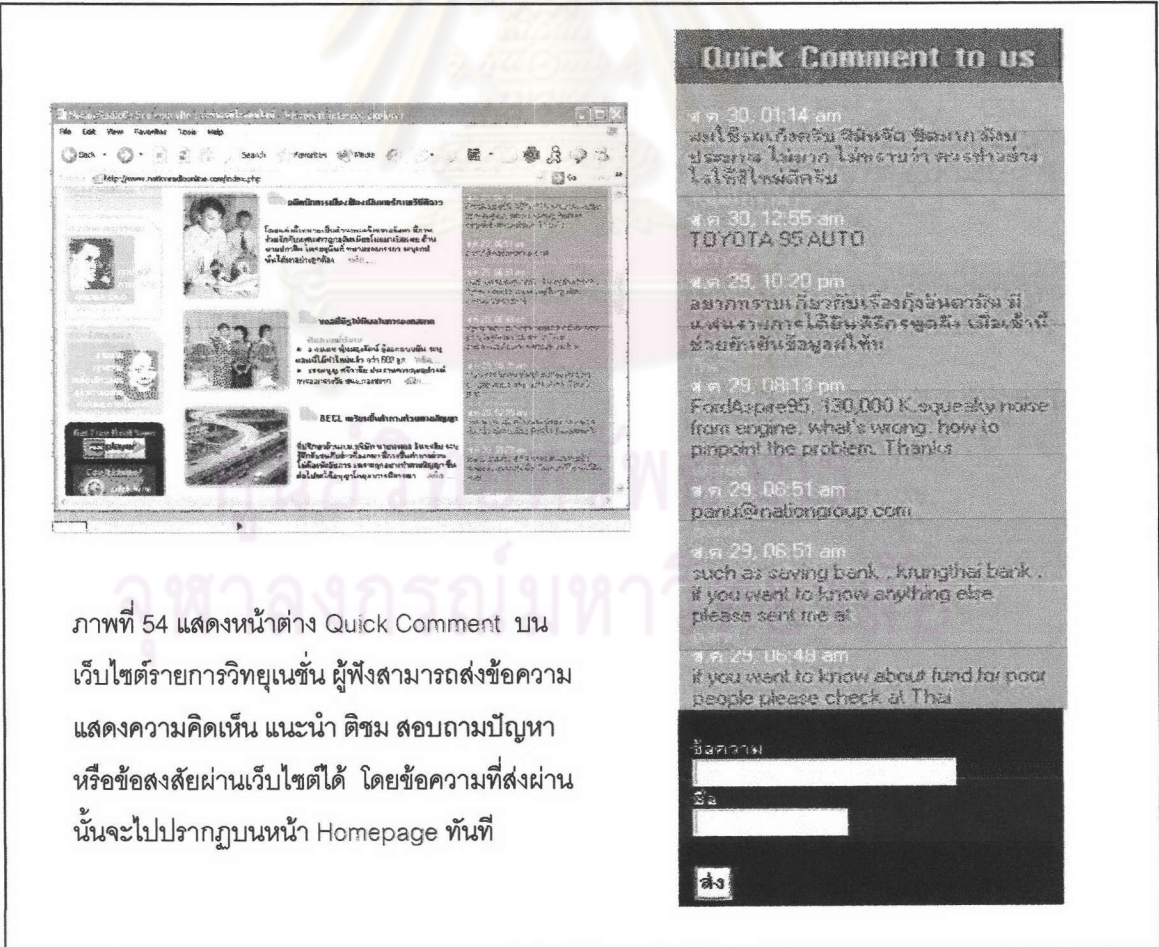
ภาพที่ 53 หน้าต่างการเลือกรับชมและฟังรายการหรือกิจกรรมรายการวิทยุบนเว็บไซต์ต่างๆ

2. การใช้เทคโนโลยีสื่อสารสองทาง

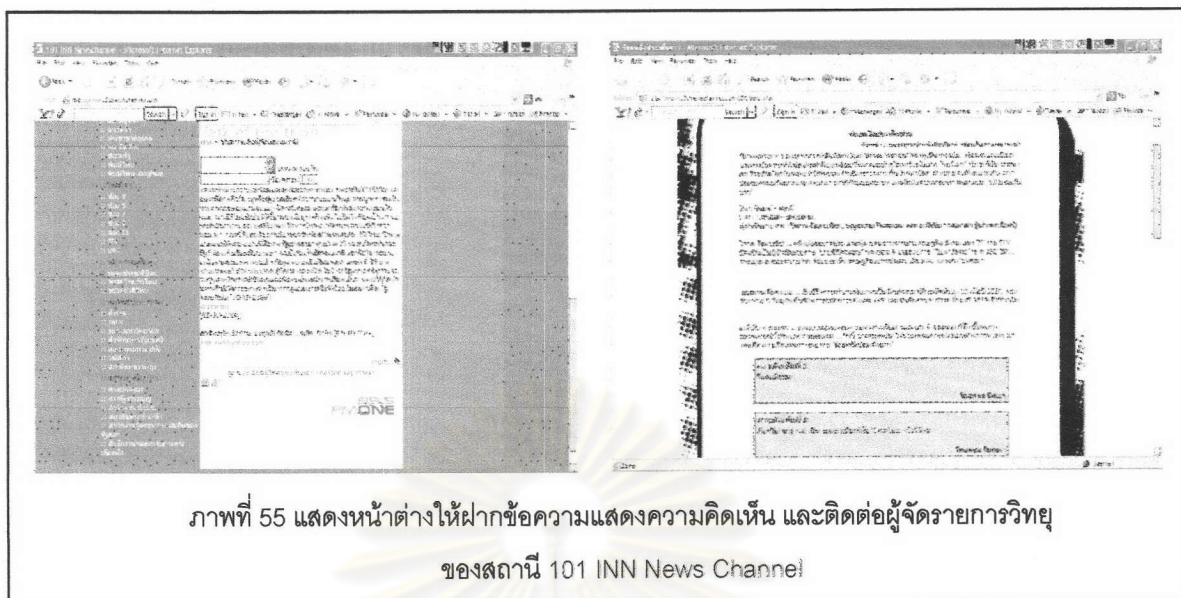
ความได้เปรียบของอินเทอร์เน็ตก็คือ การตอบสนองและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร (Interactivity) อันเป็นความสามารถในการทะลวงผ่านข้อจำกัดของการสื่อสารที่เกี่ยวกับเวลาและระยะทางในการสื่อสาร นอกจากนี้ผู้ฟังจะสามารถเลือกใช้อินเทอร์เน็ตในการฟังและรับชมภาพแล้ว ผู้ฟังยังสามารถใช้คุณสมบัติของการมีค่าปฏิสัมพันธ์สูงของอินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วย จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภทต่างใช้เทคนิคการสื่อสารสองทางในลักษณะดังนี้

2.1 ใช้ส่งข้อความ สอบถามปัญหา แสดงความคิดเห็น

ผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภทได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังหรือผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์สามารถส่งข้อความ สอบถามปัญหา แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งที่ผู้จัดรายการใช้สื่อสารกับผู้ฟังผ่านทางเว็บไซต์นั่นเอง ผู้ฟังสามารถสื่อสารกับผู้จัดรายการและสถานีได้โดยคลิกไปที่เว็บบอร์ดหรือสมุดเยี่ยม บางเว็บไซต์จะให้ผู้ฟังคลิกไปที่ E-mail address ของผู้จัดรายการหรือรายการต่างๆของสถานี หรือ คลิกไปที่ชื่อผู้จัดรายการแต่ละคนของสถานีได้ นอกจากนี้พบว่าบางเว็บไซต์จะจัดทำกรอบหน้าต่างในรูปแบบ Quick Comment ให้สามารถเข้าไปส่งข้อความสั้นๆ โดยตรงถึงผู้จัดรายการและสถานีได้ โดยจะสร้างกรอบหน้าต่างให้ผู้ฟังได้แสดงความคิดเห็นไว้ที่หน้า Homepage อย่างเช่น รายการวิทยุเนชั่น สถานีวิทยุ INN 101 News Channel เป็นต้น สำหรับสถานีวิทยุ INN 101 News Channel นอกจากจะสามารถฝากข้อความได้ที่หน้าแรกแล้ว ผู้ฟังยังสามารถเข้าไปแสดงความคิดเห็นถึงเฉพาะรายการต่างๆได้โดยตรงผ่านการคลิกชื่อรายการที่หน้า Homepage อีกด้วย

ภาพที่ 54 แสดงหน้าต่าง Quick Comment บนเว็บไซต์รายการวิทยุเนชั่น ผู้ฟังสามารถส่งข้อความ แสดงความคิดเห็น แนะนำ ดิชม สอบถามปัญหา หรือข้อสงสัยผ่านเว็บไซต์ได้ โดยข้อความที่ส่งผ่านนั้นจะไปปรากฏบนหน้า Homepage ทันที

ภาพที่ 55 แสดงหน้าต่างให้ฝากข้อความแสดงความคิดเห็น และติดต่อผู้จัดรายการวิทยุ
ของสถานี 101 INN News Channel

จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ฟังจะส่งข้อความสื่อสารบนเว็บบอร์ดและสมุดเยี่ยมของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตในลักษณะต่างๆดังนี้

ผู้ฟังจะแสดงความชมเชยเนื้อหาสาระของรายการหรือผู้ดำเนินรายการ แสดงความพึงพอใจที่สามารถรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงได้ เนื่องจากแม้จะอยู่นอกเขตพื้นที่กระจายเสียงหรืออยู่ในต่างประเทศก็สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารในประเทศไทยได้ ยกตัวอย่างเช่น

สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- รายการวิทยุของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หนูทำงานไปด้วยนั่งฟังไปด้วย รายการนี้มีสาระดีมากคะ หนูขอชมผ่านเว็บบอร์ด (น้องแตงโม 26/6/46 8:31:58 AM)

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- คุณ : ลำน้าวัง
จัดรายการได้เยี่ยมเลยคะ ฟังแล้วไม่เบื่อ เพลงเพราะทั้งนั้น ไม่ว่าจะเก่าหรือใหม่ที่นำมา ผสมผสานกัน บางเพลง นึกถึงสมัยเป็นเด็กคะ ดีใจที่มีเว็บดีดี แบบนี้เกิดขึ้นในโลกอินเทอร์เน็ต ที่สำคัญ มีความรู้สึก ว่า สรรคากับลำปางไม่ไกลกันเลย :) 0

e-mail: zeza_faro@hotmail.com วันที่: 12/9/2002 -4:17:28 PM

บริษัทคลิกเรดิโอ

- say hello!
Say hello from NakhonRatchasima karb. I always listen to u guys by internet. Nice song nice station na karb! I want to request a song karb.. please play " Pam-Nee (Nantida)" for me na karb. Cheer!
จากคุณ dew (203.158.2.162) 2003-03-06 2:33 pm

สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม.

- I'm writing from Virginia, USA. Missing Thailand a lots when listening thai country song. Keep up your good work.Thanks. จากคุณ Jessda Phet-in เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 46 เวลา 14:11:54

รายการวิทยุเนชั่น

- แจ๋วจังเลย ฟังวิทยุผ่าน Net ก่อนหน้านี้ต้องใช้ชาวบ้าที่ฟังในที่งาน ซึ่งหาคลื่นไม่ค่อยเจอ และมีเสียงแทรก ตอนนี้ฟังทางเน็ตได้แล้ว ดีใจจังเลย pryk - - 13 ก.พ. 2546 16:02

101 INN News Channel

- Hello all, Thank you so very much for all the news and entertainments you are have in your station. I am live in Los Angeles and I spend a lot of time on the Internet read all newspaper from Thailand, listen to all the station you are the best reception just as good as you turn on radio 101 in Bangkok...I love it. I did make a phone call a few times to your program. I will continue listen to your programs as long as you still online. Thank you udom@nonburi.com 25-05-2003

สถานีวิทยุซันชายนเรดิโอ

- ฟัง sunshine แล้วรู้สึกสบายใจดี เปิดเพลงก็เพราะ แต่พอดีบ้านอยู่ต่างจังหวัด บางวันก็ขัด บาง วัน ฟังไม่ได้เลย อยากให้มี sunshine ทุกจังหวัดจังเลย
เพ็ญว : 2003-07-04 13:25:36

นอกจากนี้ผู้ฟังบางส่วนยังให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงเนื้อหารายการหรือวิธีการนำเสนอ รายการด้วย เช่น

สถานีวิทยบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ควรปรับปรุงในการพูดนำเสนอแนะ เนื้อหาที่นำเสนอด้วย คนจัดก็น้อยจังอะ น่าจะมีอะไรแปลกใหม่ มากกว่านี้นะ สรุปล ควรปรับปรุงรายการนะ ดีเพื่อปรับปรุง คงไม่ว่ากันนะ จากคุณ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 46 เวลา 5:33:42 PM

ไทยแลนด์คิด

- มีคำแนะนำครับ เกี่ยวกับ วิทย์ internet ทราบว่ามีการจัดสด บ่อย ๆ ผมว่าเป็นก้าวใหม่ ที่ดีเยี่ยม .. แต่ขอ เพิ่มงานให้ ทีมงานอีกนิด คือ ว่าน่าจะมี การบันทึกเสียงเก็บไว้ บน server ด้วย เพื่อ วันหลัง ๆ จะได้ กลับไปฟัง เทป ที่ออกอากาศไปแล้ว ได้ อีกอย่าง เท่าที่เช็ค ดู ช่วงเวลาที่มีการจัดสด ไม่ค่อยมีคนฟังเลยครับ สาเหตุมาจากความเร็ว internet ต่ำเสียงขาดๆหายๆ แต่ ถ้า เป็น เทป ผมว่าดีเลยครับ ยังจ๊าย ฝากเป็นกำลังใจ ทีมงาน ด้วยครับ .. ผมติดตาม อยู่ .. อ้อ ขอ เพลง เหนง ของ พี่นาง มอบให้ เด็ก รุ่นใหม่ หัวใจ ชี้เหงา นะครับ
โดยคุณ ดอกธูป (203.144.203.22) [13 Feb 2003 18:49]

สถานีวิทยบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากร

- อยากให้มีช่วงตอบคำถามหน้าไมค์ หรือคุยกะคนที่โทรเข้ามาผ่านไมค์ หรือเล่นเกมส์ต่างๆ อะไรประมาณเนี้ย น่าจะสนุกดี.... ส่วนใหญ่ก็เปิดเพลงไปเรื่อยๆอะคะ ไม่ค่อยมีสีสัน.... คนฟังชอบเพลง แต่อยากได้ยินเสียงดีเจเป็นเพื่อนแก้เหงาด้วย....
จากคุณ คนผ่านไปผ่านมา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 46

อีกลักษณะคือผู้ฟังจะเข้ามาแจ้งปัญหาเมื่อรับฟังรายการไม่ได้ หรือมีปัญหาในการรับฟัง เช่น สัญญาณไม่ชัด กระตุก เสียงขาดหาย เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้ฟังแจ้งเข้ามาผ่านทางเว็บไซต์มากที่สุด อย่างเช่น

เอ-ไทม์มี เดีย

- Subject: Broken link From: KeN [E-MAIL]
ผมเป็นคนหนึ่งที่ชอบฟังรายการของ Atimemedia ผ่านทาง Internet เพราะว่าผมอยู่ที่ Australia แต่มาระยะหลังๆนี้คลื่น 91.5 ฟังไม่ค่อยได้เลย ยังไงฝากพวกที่ช่วยดูให้หน่อย ว่าสัญญาณเป็นอะไร ไม่ค่อยชัดเลย ขอขอบคุณมากครับ (Posted on 21-Apr-2003 11:14)

บริษัทคลิกเรดิโอ

- ยี่อๆเสียใจมาก เปิดฟังไม่ได้เหมือนกันเลย เมื่อวานก็เปิดได้นี่หน้า พอวันนี้จะฟังแต่่า สัมภาษณ์
ทำไมเปิดไม่ได้ คนอยู่ต่างจังหวัดจะฟังวิทยุทางเน็ตไม่ได้หรือ ทำไมต้องเจาะจงมาเสียวันนี้ด้วย
จากคุณ กานพลู (203.113.57.41) 2003-06-14 5:21 pm

สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ฟังจาก Internet แล้วทำไมเสียงจึงขาดหายเป็นระยะๆ ไม่ต่อเนื่องเลย ไม่ทราบว่าเป็น อย่างไรเอง
หรือต้องปรับปรุงจาก เครื่องคอมพิวเตอร์อย่างไร ใช้ windows media player ในการรับสัญญาณ
(กำพล 19/5/46 10:51:23 AM)

101 INN News Channel

- ฟัง101 ทั้งวัน รู้สึกรูปแบบการจัด+นักจัดรายการคู่เดิมๆดีกว่า ตอนนี้รู้สึกเบื่อๆ..... ช่วง เทียงวัน หัน
หันของคุณสุนันท์ จัดได้ดี แต่จะมีปัญหาสัญญาณขาดๆหายๆทุกวันเลยและ เวลาหมดเร็วมาก อยาก
ให้เพิ่มเวลาและจัดการกับสัญญาณให้ดีขึ้น เพราะฟังแล้วหงุดหงิดมากฟังไม่รู้เรื่องช่วย
หน่อยซี...ขอขอบคุณ I.Q. 04-07-2003

รายการ Shock FM

- รอนานมาก..... ทำไมไม่ค่อยอัฟเวบเลย วันนี้นั้นวันอังคารแล้ว เราคนต่างจังหวัดและไม่ สามารถอยู่ฟัง
สด ๆ ได้ดี ๆ ขนาดนั้น เลยต้องคอยฟังห่างจากเว็บ แต่ก็ไม่ค่อยอัฟเลย รอ ร้อ รอ.....
By : คนติดตามเวบ [8 ก.ค. 2546 - 10:17:06 น.]

ในบางกรณีผู้ฟังอาจจะเข้ามาใช้ประโยชน์จากพื้นที่บนเว็บไซต์นี้ในสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ
สถานี รายการ และผู้จัดรายการ เช่น

เอ-ไทม์มี เดีย

- Subject: ATTN: ALL No Problem DJ From: maykanie [E-MAIL]
I'm now in Australia and always listen to no problem live! Just wondering if any Dj online for
MSN. As i came across today that DJ fiat said he's online. If u don't mind, please send yr
address to my email to me. Nothing personal, I just find it might be interesting to chat with u
guys. (Posted on 11-Jun-2003 17:24)

สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

- รายการฝ่ายคำไปไหน พี่คะรายการศรีเอทิตีหายไปไหนคะ ทำไมไม่ทำต่อรายการนี้ดี มากคะ เพื่อนๆหนูฟังกันเยอะเลย ดีใจคุยกันตลอดดี เป็นธรรมชาติคะ
จากคุณ กลุ่มนศ.ม.กรุงเทพ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 46 เวลา 12:28:32 AM

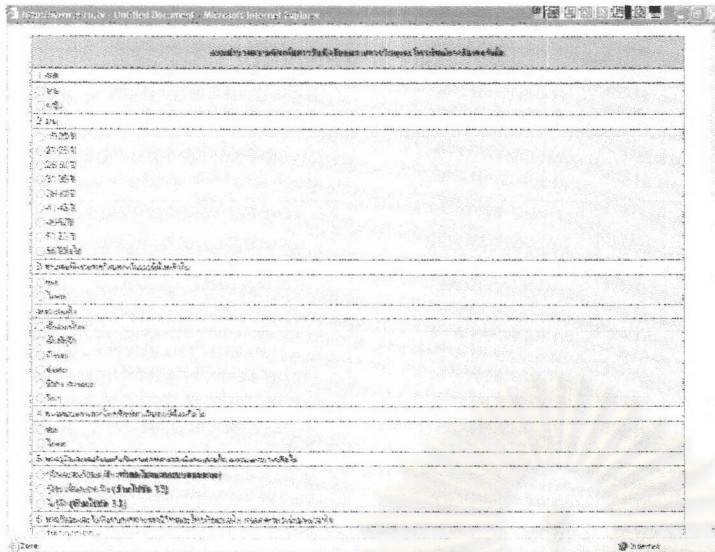
การสื่อสารกับผู้ฟังด้วยการส่งข้อความในลักษณะต่างๆนี้ นอกจากจะทำให้ผู้ผลิตรายการวิทยุทราบความต้องการและปัญหาของผู้ฟังแล้ว ก็ยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผู้ฟังมาประกอบเนื้อหาผลิตรายการได้อีกด้วย เช่น ผู้จัดรายการสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยรามคำแหงนำคำถามจากผู้ฟังที่ส่งผ่านเข้ามาทางเว็บไซต์มาจัดรายการตอบปัญหาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและรายการสาระความรู้ด้านกฎหมาย เป็นต้น

2.2 เล่นเกมส์หรือร่วมกิจกรรมสถานี

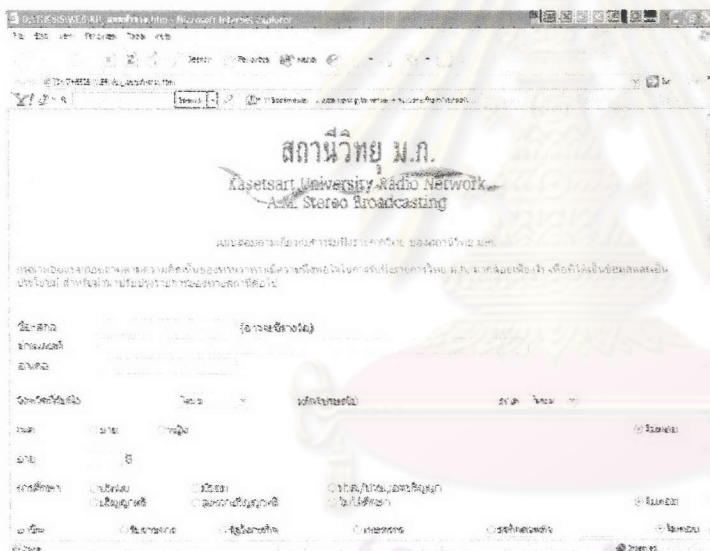
ผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตยังใช้การสื่อสารสองทางเป็นเทคนิคดึงดูดให้ผู้ฟังเข้ามาชมเว็บไซต์ในลักษณะจัดพื้นที่หน้าเว็บให้ผู้ฟังเข้ามาเล่นเกมชิงรางวัลต่างๆ รวมทั้งร่วมกิจกรรมสถานีอีกด้วย เช่น รายการ Shock FM เปิดโอกาสผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการส่งเรื่องราวประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องผี เรื่องลึกลับ รูปภาพเหตุการณ์แปลกๆมาร่วมนำเสนอเนื้อหาบนเว็บไซต์ หรือ รายการรอบรู้ทันโลกของสถาบันอนาคตพัฒนาเพื่อการศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ฟังร่วมส่งคำถามผ่านเว็บไซต์ได้เช่นกัน โดยทีมงานจะนำคำถามหรือข้อสงสัยต่างๆไปสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวนั้นๆ แล้วจึงนำมาเสนอให้รับฟังในลักษณะไฟล์เสียงสัมภาษณ์ทางเว็บไซต์

2.3 สืบรวจความคิดเห็น

ผู้ผลิตเว็บไซต์ได้ใช้พื้นที่บนเว็บไซต์ในการสำรวจความคิดเห็นของผู้ฟังที่มีต่อรายการและสถานีเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาการออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตต่อไป รวมทั้งให้ผู้ฟังได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เช่น ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน โหวตอันดับเพลงยอดนิยม เป็นต้น โดยสร้างเป็นลักษณะแบบสอบถามให้ผู้ฟังเข้ามากรอกข้อมูลบนเว็บไซต์ได้

ภาพที่ 56 แสดงหน้าต่างแบบสำรวจ
ความคิดเห็นผู้ฟังต่อรายการวิทยุบน
อินเทอร์เน็ตของสถานีวิทยุบน
อินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาพที่ 57 แสดงหน้าต่างแบบสำรวจ
ความคิดเห็นผู้ฟังต่อรายการวิทยุบน
อินเทอร์เน็ตของสถานีวิทยุ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.4 ใช้ขอเพลง

สถานีเพลงแบบ Format Station และสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตอื่นๆที่นำเสนอรายการเพลงด้วย เช่น สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยรามคำแหง จะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ขอเพลง (Song Request) ผ่านทางเว็บไซต์ได้ เป็นเทคนิคหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังสนใจเข้ามาในเว็บไซต์ เนื่องจากการขอเพลงผ่านเว็บไซต์มีความสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าการใช้โทรศัพท์หรือเพจเจอร์ บนหน้าต่าง Song Request นั้น ผู้ฟังต้องจะพิมพ์ชื่อเพลง ชื่อ นักร้อง และผู้ฟังเอง กรณีเว็บไซต์ที่มีหลายสถานี เช่น คลิกเรดิโอหรือ เอ-โทม์ มีเดีย ผู้ฟังก็สามารถคลิกเลือกชื่อสถานีที่ต้องการได้

คลิก เเรดิโอ

ชั้นชายนเเรดิโอ

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยราม

เจ-โทม มีเดีย

ภาพที่ 58 หน้าต่าง Song Request ต่างๆผู้ฟังสามารถขอเพลงที่ต้องการฟังผ่านทางเว็บสถานีวิทยุได้

2.5 ใช้ในการคุยสนทนาสด (Chat)

เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตยังเป็นช่องทางที่ใช้สื่อสารโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งอาจเป็นระหว่างผู้จัดรายการกับผู้ฟัง หรือระหว่างผู้ฟังรายการพูดคุยกันเองก็ได้ เว็บไซต์ที่มีการเปิดให้ผู้ฟังเข้ามาสนทนาคุยสดบนหน้าเว็บไซต์ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เว็บไซต์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เว็บไซต์ไทยแลนด์คิด เว็บไซต์รายการวิทยุเนชั่น และเว็บไซต์รายการ Shock FM การคุยสดนี้จะต้องเข้าไปในส่วนที่เรียกว่าห้องสนทนา (Chat Room) ผู้ที่ต้องการเข้าไปสนทนาในห้องนั้นนั้นจะต้องระบุชื่อ (User name) E-mail address ของตนเองก่อนจึงจะได้รับอนุญาตให้เข้าไปได้โดยปกติแล้วในห้องสนทนาผู้ใช้งานสามารถส่งข้อความที่ต้องการพูดคุยลงไปในการอบซึ่งเป็นบริเวณสำหรับการส่งข้อความ ซึ่งเมื่อพิมพ์ลงไปแล้วจะปรากฏให้เห็นส่วนล่างของหน้าจอคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งข้อความของบุคคลอื่นที่สนทนาตอบกลับมา

การคุยสนทนาสดอีกลักษณะหนึ่งคือ การสื่อสารผ่านโปรแกรมไอซีคิว (ICQ) หรือโปรแกรม MSN การสื่อสารระหว่างกันระหว่างผู้จัดกับผู้ฟังรายการนี้ จะต้องทราบ e-mail address หรือรหัสที่ใช้ในโปรแกรม จึงสามารถส่งข้อความสนทนาถึงกันได้ จากการศึกษาพบว่าผู้

จัดรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตใช้วิธีการคุยสนทนาสดลักษณะนี้ติดต่อกับผู้ฟังมากที่สุด ได้แก่ อาสาสมัครผู้จัดรายการของสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศิลปากร และรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด เนื่องจากผู้จัดรายการต้องดำเนินรายการอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว จึงมีความสะดวกรวดเร็วในการใช้งาน ผู้จัดรายการสามารถทราบถึงความต้องการหรือความคิดเห็นของผู้ฟังทันที

จะเห็นได้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อรูปแบบทันสมัยที่มีคุณสมบัติเด่นด้าน Multimedia และ Interactive ทำให้องค์กรต่างๆสามารถนำมาปรับใช้ในการนำเสนอเนื้อหาและรายการวิทยุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า การกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ในการผลิตกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รูปแบบรายการ ตลอดจนการนำเสนอเนื้อหาของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแต่ละประเภทต่างเป็นองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กัน เมื่อองค์กรผู้ผลิตได้เริ่มต้นวางแผนจัดตั้งสถานีหรือรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแล้ว การทำความรู้จักกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจะทำให้สามารถวางแผนรายการและกำหนดรูปแบบเนื้อหาของรายการวิทยุให้ได้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังอย่างแท้จริง ทั้งจะส่งผลให้ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหาทั้งด้านข้อมูลและรายการเพื่อให้เกิดการดึงดูดความสนใจของผู้ฟังผู้ชมเว็บไซต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ประเภทเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต วัตถุประสงค์ในการผลิตวิทยุบนอินเทอร์เน็ต กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และรูปแบบรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตอาจสามารถสรุปได้ดังตารางนี้

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทเว็บไซต์	วัตถุประสงค์ของการผลิตวิทยุ บนอินเทอร์เน็ต	สถานีรายการ	ระบบความถี่	กลุ่มเป้าหมายวิทยุกระจายเสียง	กลุ่มเป้าหมายบนอินเทอร์เน็ต	รูปแบบรายการ
เว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต	1. เพื่อเพิ่มช่องทางบริการและประชาสัมพันธ์สถานี 2. เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร 3. เพื่อต้องการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีและพัฒนาองค์กรให้ทันกับเทคโนโลยี	1. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 2. สถานีวิทยุ อ.ส.ท. 3. สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 5. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 6. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาดไทย 7. สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน	FM 92.5 MHz. FM 100.5 MHz. FM 101.5 MHz. AM 981 KHz. AM 1107 KHz. FM 102.25 MHz. กทท. FM 96.0 MHz. เสียงราย FM 103.0 MHz. สงขลา FM 88.0 MHz.	ประชาชนทั่วไปทุกระดับ ผู้ที่สนใจข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบัน ประชาชนทั่วไปทุกระดับ ทุกเพศทุกวัย นักศึกษา บุคลากรในมหาวิทยาลัย ประชาชนทั่วไป เกษตรกร	คนไทยทั้งในและต่างประเทศ ผู้สนใจข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบันที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นหลัก คนไทยในต่างประเทศ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่อยู่ในกรุงเทพฯ ปกติทั้งในและต่างประเทศ นักศึกษา บุคลากรในมหาวิทยาลัย คนที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ เกษตรกรและผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ผู้ฟังทุกพื้นที่ที่ไม่จำกัดขอบเขตในการรับฟัง ผู้ฟังระดับมัธยมศึกษา อินเทอร์เน็ต หน่วยงานองค์กร ต่างจังหวัดและต่างประเทศ	Block Programme Format Station (News & Talk) Block Programme Block Programme Block Programme Block Programme Block Programme Format Station (News & Talk)

เว็บไซต์รายการ วิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต	1.เพื่อขยายกลุ่มผู้ฟังให้ทั่วโลก	8.สถานีวิทยุ 101 INN News Channel และสถานีเพลง 99.5 FMONE 9.สถานีวิทยุเครือข่าย-ไทยมีเดีย 10.สถานีวิทยุเครือข่าย-เรดิโอ 11.สถานีวิทยุอุทกฟ.เอ็ม 12.สถานีวิทยุคลื่นสายเรดิโอ	INN News CH - FM 101.0 MHz. FM ONE – FM 99.5 MHz. FM 88.0 MHz., FM 91.5 MHz., FM 93.5 MHz., FM 94.0 MHz., FM 106.5 MHz. FM 102.5 MHz., FM 103.5 MHz., FM 104.5 MHz., FM 95.0 MHz. ซดบุรี – FM 107.75 MHz. ภูเก็ต – FM 101.5 MHz.	- คนฟังทุกระดับ (INN News CH) - คนทำงานและนักศึกษาช่วงอายุ 18 - 35 ปี (FM ONE) วัยรุ่น นักศึกษา คนทำงานทั่วไป วัยรุ่น นักศึกษา คนทำงานทั่วไป ประชาชนทั่วไปที่ชอบในเพลงไทย อุทกฟ. วัยรุ่นนักศึกษ คนรุ่นใหม่วัยทำงาน นักท่องเที่ยวในพื้นที่การกระจาย เสียง	คนฟังทุกระดับและคนฟังใน ต่างประเทศ คนไทยทั้งในและต่างประเทศ คนรุ่นใหม่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต และคน ฟังในต่างประเทศ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่อยู่ในหอรัศมีวิทยุ ปกติทั้งในและต่างประเทศ ผู้ฟังที่อยู่ต่างจังหวัดและ ต่างประเทศ ผู้ฟังรุ่นใหม่ที่ไม่ฟังคลื่นสั้นแต่สนใจ อินเทอร์เน็ต	Format Station (News & Talk / Contemporary Hit Radio) Format Station (Contemporary Hit Radio/ Easy Listening) Format Station (Contemporary Hit Radio/ Easy Listening) Format Station (Country) Format Station (Contemporary Hit Radio / Easy Listening) News & Talk Programme
--	----------------------------------	--	---	---	--	--

		2.รายการวิทยุชุมชน	FM 90.5 MHz.	ผู้ที่สนใจข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบัน	ผู้ที่ชื่นชอบอินเทอร์เน็ตและสนใจข่าวสารรวมทั้งคนไทยในประเทศ	News & Talk Programme
		3.รายการ Shock FM	FM 102.0 MHz.	ประชาชนทั่วไปทุกระดับ ทุกเพศทุกวัยที่สนใจเรื่องผี ประสพการณ์ลึกลับ	วิทยุชุมชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต คนไทยในต่างประเทศ	Talk Programme
1.เว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต	1.เพื่อเป็นเวทีผลิตและมีกระบวนการด้านสื่อสารมวลชนให้มีคุณภาพ	1.สถานีวิทยุชุมชนวิทยาลัยรามคำแหง	-	-	นักศึกษา บุคลากรในมหาวิทยาลัย คนที่ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ	Block Programme
	2.เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	2.สถานีวิทยุชุมชนวิทยาลัยศิลปากร	-	-	นักศึกษานิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และประชาชนผู้สนใจภายนอก	Block Programme
	3.เพื่อเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างสถานีกับผู้ฟัง และระหว่างผู้ฟังด้วยกันเอง					
1.เว็บไซต์วิทยุชุมชนอินเทอร์เน็ตแบบผสม	1.เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	1.รายการวิทยุชุมชนเว็บไซต์สถาบันอนาคต เพื่อการศึกษา	บัดดามี AM 936 KHz., สงขลา AM 1512 KHz., นครศรีธรรมราช AM 684 และ 1044 KHz.	ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ออกอากาศ เขตจังหวัดภาคใต้ (รายชื่อพ่วงนี้ที่ติดท้าย)	18-40 ปี คือกลุ่มนักศึกษาขึ้นไป จนถึงกลุ่มคนทำงาน	Block Programme / Programme
		2.รายการวิทยุชุมชนเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด	AM 891 KHz.	เด็กและเยาวชนในกทม.และพื้นที่กระจายเสียง (รายการวิทยุเด็กฯ)	กลุ่มสมาชิกในเครือข่าย กลุ่มเสียง ตามสายในโรงเรียนต่างจังหวัด	Block Programme / Programme

ตารางที่ 3 ตารางแสดงประเภทเว็บไซต์ วัตถุประสงค์ของการผลิตวิทยุชุมชนอินเทอร์เน็ต กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และรูปแบบรายการวิทยุชุมชนอินเทอร์เน็ต

กระบวนการผลิตรายการและกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ต

องค์ประกอบหลักของวิทยุบนอินเทอร์เน็ตประกอบด้วยผู้จัดทำรายการและช่องทางส่งข้อมูล องค์กรต่างๆเป็นผู้กำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รูปแบบรายการและเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต สำหรับกระบวนการสื่อสารรายการไปสู่ผู้ฟังนั้นต้องอาศัยช่องทางอินเทอร์เน็ตเพื่อถ่ายทอดสัญญาณเสียงไปสู่ผู้ฟัง จากการศึกษาพบว่า กระบวนการผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตและกระบวนการทำงานของวิทยุบนอินเทอร์เน็ต สามารถอธิบายรายละเอียดได้ตามแต่ละประเภทเว็บไซต์ ดังนี้

1. กระบวนการผลิตรายการและกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตจะนำสัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงมาออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต โดยกระบวนการออกอากาศจะต้องมีการแปลงสัญญาณจากอนาล็อกเป็นดิจิทัลแล้วจึงส่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การผลิตรายการวิทยุจะดำเนินไปตามกระบวนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง โดยมีบุคลากรในส่วนต่างๆทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายรายการ ฝ่ายข่าว ฝ่ายเทคนิค ทำหน้าที่รับผิดชอบในงานจัดรายการและงานผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงไปตามกระบวนการปกติ สำหรับการดำเนินรายการในห้องอัดเสียงหรือสตูดิโอ ผู้ดำเนินรายการจะสามารถพูดคุยสนทนาสดกับผู้ฟังผ่านเว็บไซต์ได้ ทั้งนี้แม้ว่าจะไม่มีการแบ่งแยกส่วนผลิตรายการเพื่อออกอากาศเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามสถานีจะต้องมีงานด้านปรับปรุงข้อมูลเนื้อหาบนเว็บไซต์และดูแลระบบการออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตด้วย

การปรับปรุงเนื้อหาบนเว็บไซต์ ลักษณะโดยทั่วไปจะมีการสร้างโปรแกรมหน้าจอไว้บนเว็บไซต์ เจ้าหน้าที่สถานีจะต้องใส่รหัสผ่าน (password) เพื่อเข้าสู่ระบบ จึงสามารถเข้าไปทำการเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อมูลบนเว็บไซต์ได้ สำหรับบางองค์กรที่นำเสนอรายการแบบ On demand ซึ่งจะต้องมีการบันทึกรายการวิทยุกระจายเสียงขณะออกอากาศสด องค์กรจึงต้องจัดผู้ดูแลรับผิดชอบในส่วนข้อมูลบนเว็บไซต์และอัปเดตรายการแบบ On demand รวมทั้งดูแลกระบวนการออกอากาศด้วย โดยทั่วไปก็ได้แก่บุคลากรในองค์กรนั่นเอง ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการ เจ้าฝ่ายเทคนิคหรือฝ่ายคอมพิวเตอร์ของสถานี เว็บไซต์เตอร์ หรือในบางองค์กรจะจ้างบริษัทผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตเพื่อดูแลระบบออกอากาศสดโดยเฉพาะด้วย

ประเมษฐ์ ภัคดีวาปี ผู้อำนวยการฝ่ายผลิตของสถานีข่าว 101 INN News Channel อธิบายถึงกระบวนการผลิตของสถานีว่า

“มันก็มีสองส่วนบนเว็บ สิ่งที่ใช้บนเว็บก็คือในเรื่อง content เกี่ยวกับข่าว เนื้อหาที่เป็น text ฝ่ายข่าวจะมีหน้าที่นอกเหนือจากทำข่าวเสร็จแล้วก็ให้ผู้ประกาศอ่าน คำก็จะเอาข่าวใส่ไปในอินเทอร์เน็ต อัปเดตลงเว็บด้วย ขณะเดียวกันในส่วนของเสียงมันก็ไม่มียอะไรมากมาย มันแค่ server ของบริษัท Pacific ก็จะมีการให้เราอยู่แล้ว มันก็ไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่มากมาย เว็บเราทำเอง Live มันก็แค่ Tuner เปิดวิทยุเข้า”

สัมภาษณ์, ประเมษฐ์ ภัคดีวาปี

ลักษณะของกระบวนการออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละเว็บไซต์ว่าถ่ายทอดสัญญาณสด หรือ บันทึกสัญญาณ จากการศึกษาพบว่า บางเว็บไซต์นำเสนอเฉพาะลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แต่บางเว็บไซต์นำเสนอทั้งสองลักษณะ ในกระบวนการทำงานของวิทยุบนอินเทอร์เน็ตสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การทำงานของ การถ่ายทอดสัญญาณสด หรือ Lived (to Mass audience)

การทำงานของ การถ่ายทอดสัญญาณสด มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

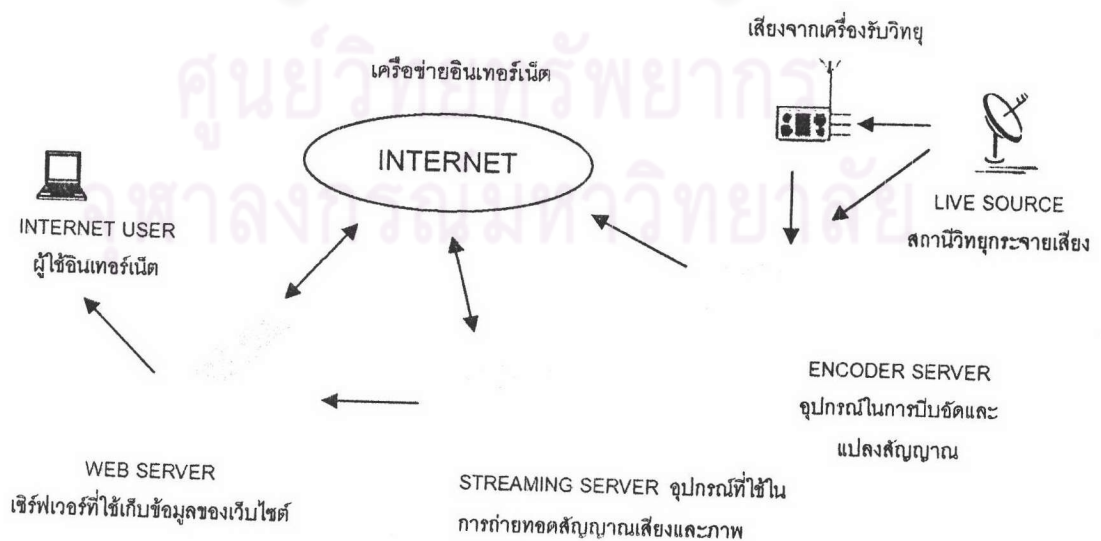
1. รายการวิทยุ (Lived Source)

2. เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถแปลงสัญญาณเสียงเป็นสัญญาณดิจิทัล หรือ Real-Time Encoder ที่มีการ์ดเสียงที่ดี เพื่อทำการแปลงสัญญาณจากเสียงปกติเป็นดิจิทัลให้มีความชัดเจนสมจริงมากที่สุด การถ่ายทอดสัญญาณจากรายการวิทยุอาจมีอุปกรณ์ประเภทการ์ดเสียง (Tuner Card) ติดตั้งไว้ที่คอมพิวเตอร์หรือใช้เครื่องรับวิทยุธรรมดา (Tuner) ต่อเข้ากับเครื่องคอมพิวเตอร์ก็ได้

3. เครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะกระจายสัญญาณดิจิทัลแบบต่อเนื่อง หรือ Streaming Server เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Distributed Channel)

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดสัญญาณสดมีทั้งลักษณะการถ่ายทอดสดเพียงหนึ่งสถานีกับการถ่ายทอดสดสถานีวิทยุหลายคู่คลื่นพร้อมกันในเวลาเดียวกันหรือเวลาใดเวลาหนึ่งบนหนึ่งเว็บไซต์ กระบวนการทำงานทั้งสองลักษณะนี้ไม่แตกต่างกัน แต่ในการถ่ายทอดสัญญาณสดพร้อมๆกันหลายสถานีจะเพิ่ม Source หรือ แหล่งข้อมูลเสียงในการถ่ายทอด และ เครื่องคอมพิวเตอร์ Encoder สำหรับแต่ละสถานี เนื่องจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอาจเลือกรายการที่ฟังแตกต่างกันในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งตามรายการที่ผู้จัดให้เลือกรับฟัง เครื่องคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในการถ่ายทอดสัญญาณแบบ Encoder ได้เพียงรายการใดรายการหนึ่งต่อหนึ่งเครื่องเท่านั้น ทำให้ผู้จัดทำต้องมีเครื่อง Encoder ต่อเครื่องต่อสัญญาณในการถ่ายทอด แต่เนื่องจากเครื่อง Stream Server ที่รองรับสัญญาณดิจิทัลจะนับไฟล์ดิจิทัลนั้นเป็นไฟล์หนึ่งไฟล์เท่านั้น จึงสามารถใช้เครื่อง Stream Server เพียงเครื่องเดียวเพื่อรองรับสัญญาณหลายคลื่นได้

เว็บไซต์ที่ถ่ายทอดสัญญาณสดเพียงหนึ่งสถานี ได้แก่ สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ สถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม ทั้ง 3 สถานีนี้จะมีกระบวนการทำงานเหมือนกันกล่าวคือ Live Source จะมาจากสัญญาณของสถานีวิทยุกระจายเสียง แล้วจึงนำมาแปลงเป็นสัญญาณดิจิทัลในเครื่องคอมพิวเตอร์ Real Time Encoder ซึ่งอาจจะทำการติดตั้งไว้ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือที่บริษัทผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ เครื่อง Real Time Encoder ดังกล่าวจะต่อกับ Streaming Server ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยหรือบริษัทผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต

แผนภูมิที่ 6 ภาพแสดงกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ที่ถ่ายทอดสัญญาณสดเพียงหนึ่งสถานี

สำหรับสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะใช้เครื่องรับวิทยุต่อเข้าคอมพิวเตอร์ที่มีการ์ดเสียงแล้วส่งสัญญาณดิจิทัลเข้าเครื่อง Streaming Server ซึ่งเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้ สถานีจึงส่งสัญญาณถ่ายทอดสดรายการวิทยุสู่อินเทอร์เน็ตตลอดเวลา จนกระทั่งปิดสถานี ไม่มีการหยุดออกอากาศทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้มีปัญหาเองก็คือส่งไม่ได้ ก็จะไม่มีการส่งสัญญาณออกไป หรือช่วงปิดสถานี แม้อินเทอร์เน็ตออนไลน์อยู่แต่ก็จะผู้ฟังก็ไม่ได้ยินเสียง

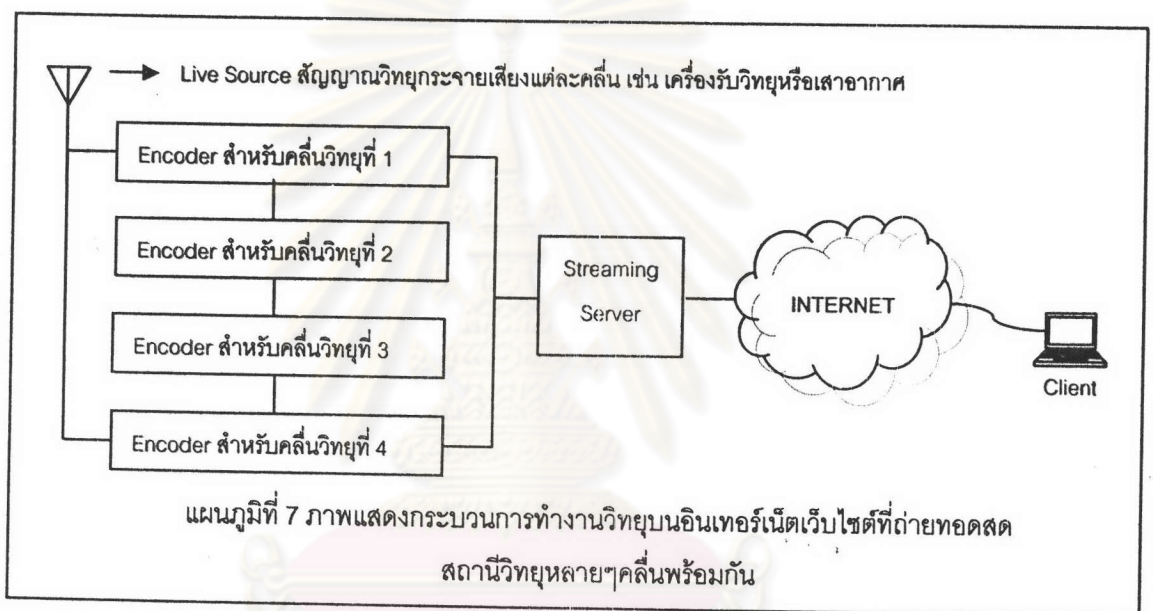
ภาพที่ 59 Tuner และชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ออกอากาศวิทยุอินเทอร์เน็ตของสถานีวิทยุจุฬาฯ

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในระบบการทำงานได้มีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ Real Time Encoder ไว้ที่บริษัทอินเทอร์เน็ต ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) โดยมีการติดตั้งสัญญาณของคลื่นให้ตรงกับช่องสัญญาณของสถานีวิทยุ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อให้ระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์แปลงสัญญาณเพื่อนำมาออกอากาศบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ การจัดทำโครงการทดลองวิทยุอินเทอร์เน็ต ได้รับความร่วมมือจากบริษัทอินเทอร์เน็ต ประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ในการเชื่อมต่อโครงข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หลังจากระยะเวลาดังกล่าวการดำเนินโครงการระยะต่อไปจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายเช่าบริการ Web Server ต่อเดือนเป็นจำนวนเงิน 20,000 บาท ขณะนี้ได้หมดสัญญากับทางบริษัทแล้ว สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยกำลังจะมีโครงการเคลื่อนย้ายระบบมาติดตั้งเข้ากับ Server ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

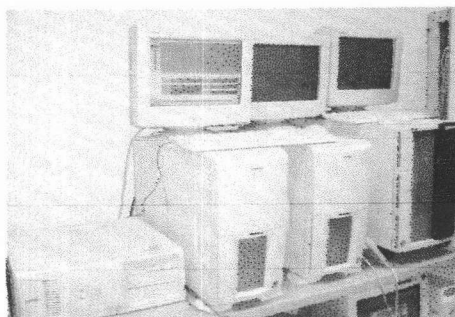
สำหรับสถานีวิทยุลูกทุ่งเอฟ.เอ็ม. บริษัท ทราฟฟิคคอนเนกซ์ เรดิโอ ได้จ้างให้บริษัท Internet Service Provider (ISSP) เป็นผู้วางระบบการถ่ายทอดสัญญาณสดวิทยุบนอินเทอร์เน็ต สักกนาท อุดมดิเรกฤกษ์ เจ้าหน้าที่ Engineer ของ ISSP อธิบายถึงระบบออกอากาศว่า เนื่องจากสำนักงาน ISSP ที่บางรักนั้นไม่สามารถรับสัญญาณ FM 95.0 MHz. ได้ชัดเจน จึงต้องติดตั้งเครื่อง

Encode ที่มี Tuner Card ไว้ที่สำนักงาน ISSP ในอาคารเมืองไทยภัทร เพื่อ Encode สัญญาณ เป็น Audio Stream ก่อน จากนั้นจึงส่งกลับมายังเครื่อง Server ของบริษัท Traffic Corner ที่บางรัก เพื่อถ่ายทอดสัญญาณสดไปยังผู้ฟังต่อไป

เว็บไซต์ที่มีกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบสามารถเลือกชมรายการได้หลายสถานี ได้แก่ บริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด สถานีข่าว 101 INN News Channel บริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด และ สถานีวิทยุชันชายนี เรดิโอ

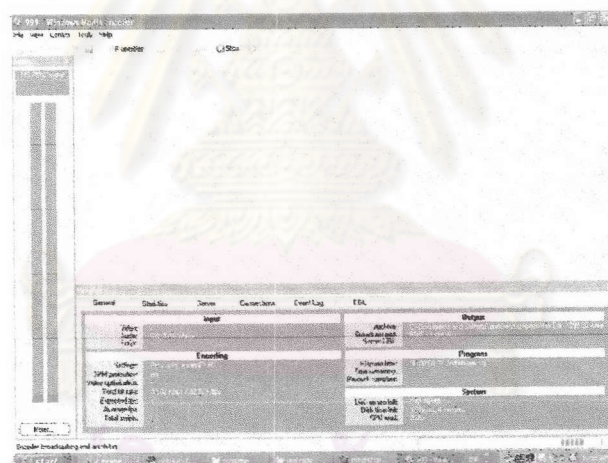

ในกระบวนการทำงานวิทยุอินเทอร์เน็ตของบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด นั้น สยามรัฐ คำ ด้วง ผู้ดูแลระบบคอมพิวเตอร์ทั้งหมดของบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด ได้อธิบายว่า สถานีมีห้องส่งอยู่แล้ว สัญญาณออกอากาศจะมาได้ 2 แหล่ง คือ 1. ลิงค์จากวิทยุ หรือ Tuner และ 2. เชื่อมสัญญาณจาก Mixer ซึ่งสัญญาณจาก Mixer จะสดเร็ว แต่แตกต่างคือเสียงที่ผ่านจาก Mixer ทั้งหมดจะไม่ได้สัญญาณจากวิทยุจากที่อื่นที่ลิงค์อยู่ เช่น สัญญาณข่าวจากสถานี อ.ส.ม.ท เป็นต้น จาก Mixer สัญญาณอนาล็อกก็จะวิ่งมาผ่านคอมพิวเตอร์ Real Time Encoder ซึ่งจะเชื่อมต่อไปยัง Web Server

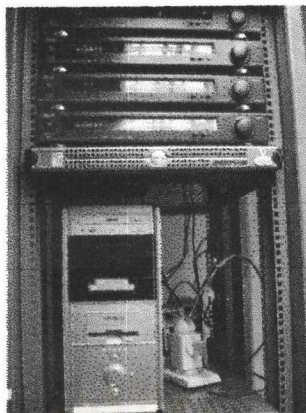
ภาพที่ 60 รูปภาพแสดงชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และ Server วิทยาลัยอินเทอร์เน็ตของบริษัท INN

การเชื่อมสัญญาณสถานีเครือข่ายต่างจังหวัดปัจจุบันมี 2 สถานี คือ สงขลาและเชียงใหม่ ทำโดยตั้งเครื่อง Encoder ไว้ที่สถานีนั้นๆ แล้วเชื่อมมายังเซิร์ฟเวอร์ที่บริษัทบริษัทไอ เอ็น เอ็น กรุ๊ป จำกัด กรุงเทพฯ ปัจจุบันสถานีได้เขียนโปรแกรมเพิ่มเข้าไป เพื่อให้สามารถเปิดฟังวิทยุได้หลายๆ สถานีในครั้งเดียว ฉะนั้นเมื่อผู้ฟังคลิกฟังสถานีร่วมด้วยช่วยกันกรุงเทพฯ สงขลาหรือเชียงใหม่ในเวลาเดียวกัน จะสามารถได้ยินเสียงของทุกสถานีออกทางลำโพงพร้อมกัน

ภาพที่ 61 รูปภาพแสดงหน้าต่างโปรแกรม Windows Media Encoder ที่ใช้ออกอากาศวิทยุอินเทอร์เน็ตของ INN

สำหรับบริษัทคลิก เเรดิโอ จำกัด และสถานีข่าว 101 INN News Channel สถานีได้จ้าง Pacific Internet (Thailand) Limited ดูแลระบบออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตให้ โดยทางด้านระบบ ฝ่าย System Engineer จะเป็นผู้ควบคุมดูแลทั้งหมด ศุภชาติ กาญจนกรทอง หัวหน้าฝ่าย engineer บริษัท Pacific Internet ให้ข้อมูลว่ากระบวนการทำงานเริ่มจากรับสัญญาณมาจากเสาศาภาวิทยุทั่วไป สัญญาณจะเข้ามาที่ตัวคอมพิวเตอร์ Encoder ซึ่งจะรองรับต่อหนึ่งคลื่นสัญญาณวิทยุ เมื่อเครื่อง encode ต่อสัญญาณคลื่นวิทยุเข้ามาแล้วจะส่งไปที่ตัว decode มาแปลงสัญญาณเสียงเป็นดิจิทัล จากนั้นจึงส่งเข้า Streaming Server ซึ่งเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของบริษัท ผู้ฟังก็จะสามารถไปดาวโหลดวิทยุมาฟังได้จากเว็บไซต์

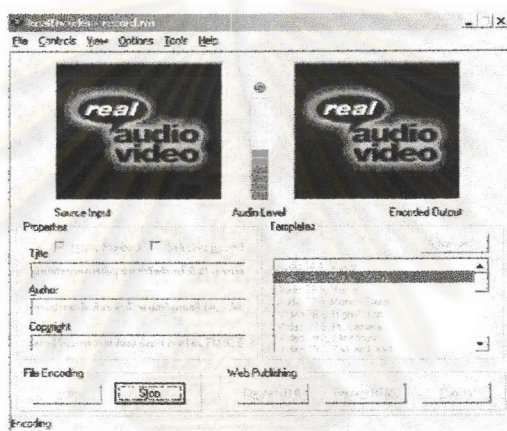
ภาพที่ 62 ชุดอุปกรณ์ Tuner และ Encoder ที่ใช้ออกอากาศวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของบริษัท Click Radio

สถานีวิทยุซันซายน์เรดิโอจ้าง Internet East Co., Ltd. เป็นผู้ดูแลระบบการออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต ฝ่าย technical จะติดตั้ง server ไว้ที่บริษัท Internet East Co., Ltd และรับสัญญาณเสียงสถานีจากเครือข่ายจังหวัดชลบุรีและภูเก็ต encode สัญญาณด้วยระบบ shoutcast คือ software ประเภทหนึ่งที่ใช้สำหรับกระจายเสียงทางอินเทอร์เน็ต จากนั้นจึง streaming ออกอากาศตามสัญญาณเสียงตลอดเวลาโดยไม่มีการแทรกสัญญาณ

2. กระบวนการทำงานของการถ่ายทอดสัญญาณสด และการบันทึกข้อมูลสัญญาณ
เป็นการทำงานผสมกันระหว่างการถ่ายทอดสัญญาณแบบสดและการบันทึกข้อมูล โดยกระบวนการต่างๆจะไม่แตกต่างกันเพียงแต่จะมีการนำเครื่องเซิร์ฟเวอร์ที่เป็นตัวส่งสัญญาณ หรือ Streaming Server เพียงตัวเดียวแล้วใช้ร่วมกันทั้งสองระบบได้ การบันทึกข้อมูลของรายการวิทยุกระจายเสียงสามารถบันทึกข้อมูลไปพร้อมขณะการกระจายเสียงรายการสด ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาแปลงสัญญาณเป็นดิจิทัล นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลไฟล์เสียงไปตัดต่อใหม่ได้ด้วยโปรแกรมซอฟต์แวร์ เช่น โปรแกรมของ Real โปรแกรมของ Window Media หรือ โปรแกรม Sound Forge เป็นต้น ก่อนนำไปใช้ออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตต่อไป (ดูแผนภูมิที่ 5)

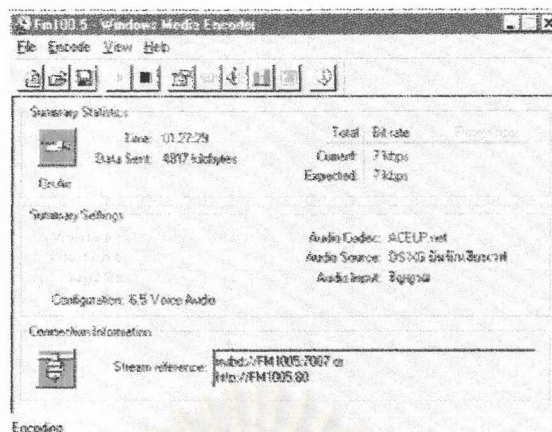
จากการศึกษาเว็บไซต์ที่มีกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบนี้ ได้แก่ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท. สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ บริษัทเอ-โธม มีเดีย จำกัด มีรายละเอียดดังนี้

พลี อุดมพรมนตรี ผู้รักษาการแทนหัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศการประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเว็บไซต์และระบบการออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM 92.5 MHz. บนอินเทอร์เน็ต อธิบายถึงการจ้ดระบบออกอากาศว่า เริ่มจากต่อสัญญาณวิทยุจากเสาอากาศกระจายเสียงวิทยุเข้าเครื่องเซิร์ฟเวอร์ที่มี Tuner Card และโปรแกรม encode ของ RealPlayer จากนั้นจึงส่งผ่าน ISP ของสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ หรือ สบทร. สำหรับรายการแบบ On demand เช่น ข่าวเช้า ข่าวเที่ยง ข่าวเย็น นั้น จะใช้วิทยุธรรมดา อดเสียงต่อลงเครื่องคอมพิวเตอร์ encode บันทึกไว้ใน Hard disk เป็น file .rm แล้วก็เก็บไว้ที่ Server ของสบทร.ที่เชื่อมต่อไว้อยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

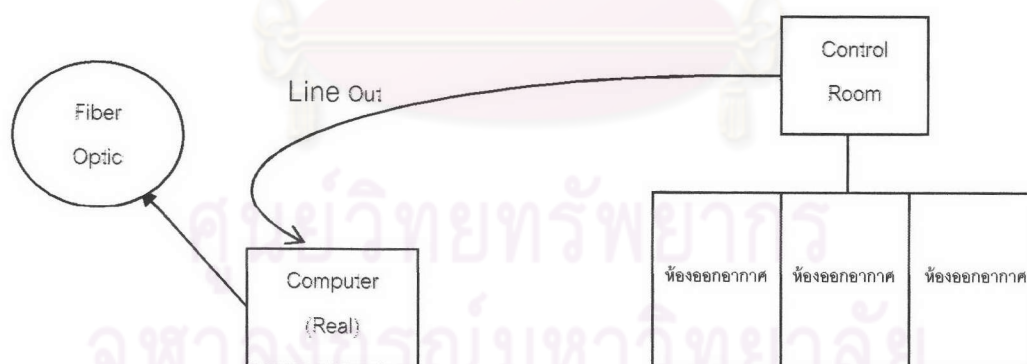
ภาพที่ 63 แสดงหน้าต่างโปรแกรม Real Encoder - Record.rm ที่ใช้บันทึกรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

สำหรับสำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท. การออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท. FM 100.5 MHz. บนอินเทอร์เน็ต จะใช้สัญญาณเสียงที่เชื่อมต่อจากเสาอากาศของสถานีวิทยุผ่านเข้าคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรม Windows Media Encoder แล้วจึงส่งไปที่ Streaming Server ของบริษัท CS Internet สำหรับการรายการบันทึก คือ รายการ Mcot.Net จะมีผู้จัดรายการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของทีมข่าวไอที อ.ส.ม.ท. ด้วย เป็นผู้รับผิดชอบติดต่อรายการและอัปโหลดข้อมูลขึ้นบนหน้าเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอ

ภาพที่ 64 แสดงหน้าต่างโปรแกรม Windows Media Encoder ที่ใช้ออกอากาศ FM 100.5 MHz.

สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทดลองออกอากาศผ่านระบบอินเทอร์เน็ตตั้งแต่ปี 2540 ด้วยโปรแกรมออกอากาศของบริษัท Real Network สัญญาถูกส่งไปยังสำนักบริการคอมพิวเตอร์ ซึ่งอยู่ห่างจากสถานีวิทยุม.ก. ประมาณ 500 เมตร โดยสัญญาจะผ่าน Fiber Optic ของเครือข่าย Nontrinet ซึ่งมีผู้ดูแล Real Server และเป็นผู้จัดทำHomepageสำหรับให้ผู้ฟัง connect เข้ามาในหน้าแรกของ <http://www.ku.ac.th> จนต่อมา 17 พฤษภาคม 2545 สถานีวิทยุม.ก. จึงได้ดำเนินการออกอากาศเอง ด้วยโปรแกรม Real Producer version 4.0 และดำเนินการออกอากาศมาจนถึงปัจจุบัน

แผนภูมิที่ 8 ภาพแสดงกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์กิตติ สิมศิริวงษ์ รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม รองผู้อำนวยการสถานีวิทยุมก. เป็นผู้ดูแลการถ่ายทอดสัญญาณสดบนอินเทอร์เน็ตและปรับปรุง Homepage สถานีให้สัมภาษณ์ว่า ทางสถานีมีเจ้าหน้าที่จัดรายการอยู่แล้วเป็นรายการสดส่วนใหญ่ ฝ่ายวิทยุกระจายเสียงซึ่งเป็นลักษณะของการออกอากาศสดการทำงานก็เป็นไปตามปกติ การทำงาน

วิทยุบนอินเทอร์เน็ตเพียงแค่นี้เอาสัญญาณวิทยุไปออกอากาศผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยเท่านั้น ส่วนรายการที่บันทึกให้ฟังแบบ On demand คือ รายการเกษตรน่ารู้ ช่วงออกอากาศรายการจะบันทึกเก็บไว้แล้ว encode ใหม่ให้เป็นไฟล์เสียงดิจิทัล เพื่อเก็บไว้ใน Streaming server เพราะฉะนั้นก็สามารถเรียกฟังได้ตลอดเวลา

สำหรับสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สายชน มาสันทีเยะ เว็บมาสเตอร์ของสถานีฯ ผู้ดูแลรับผิดชอบดูแลพัฒนาเว็บไซต์และระบบออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต รวมทั้งดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งหมดของทางสถานีให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันสถานีวิทยุมหาสารคามมีการออกอากาศวิทยุบนอินเทอร์เน็ต 2 ระบบ คือ 1. รับสัญญาณจากมิกเซอร์ส่งผ่าน Computer Encoder 20 Kbps แล้วจึงส่งต่อไปยัง Computer Streaming Server กับ 2. รับสัญญาณจากมิกเซอร์ส่งผ่าน Computer Encoder Multibrate แล้วจึงส่งต่อไปยัง Computer Streaming Server เนื่องจากมีผู้ฟังบางส่วนรับฟังโดยมีสภาพของเครือข่ายไม่คงที่ทำให้เกิดการ Buffering เป็นช่วง ๆ จากการวิเคราะห์ของสถานีเองพบว่าเครือข่ายมีปริมาณข้อมูลส่งผ่านไม่คงที่ จึงรบกวนการฟังสัญญาณ (network traffic interrupts) ดังนั้นในเดือนพฤษภาคม 2546 สถานีจึงเพิ่มการส่งในระบบอัตโนมัติแบบ Multibrate เป็นการพัฒนาระบบการกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตให้ผู้ฟัง สามารถรับฟังได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครือข่ายของผู้รับฟังเอง โดยโปรแกรมจะวิเคราะห์หาคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับการรับฟังของผู้ฟังในแต่ละจุด ตามสภาพของเครือข่าย คุณภาพในการรับฟังจะแปรเปลี่ยนไปตามคุณภาพของเครือข่ายในเวลานั้น ซึ่งผู้ฟังจะทราบสภาพจริงของเครือข่ายที่ท่านเชื่อมต่อว่ามีคุณภาพเพียงใดจากจำนวน bit ที่โปรแกรมเลือกใช้รับฟัง โดยดูจากมุมล่างซ้ายของหน้าต่าง WMP คุณภาพดีที่สุดอยู่ที่ 128 K แยกที่สุดอยู่ที่ 32 K bit/second ส่วนผู้ฟังที่อยู่นอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยก็จะเลือกรับฟังที่คุณภาพคงที่ คือ 20 Kbps ในส่วนของรายการบันทึกแบบ On Demand คือ "รายการตลาดชุมชนคนรักบ้านเกิด" โดยอาจารย์ บุญถิ่น คิดโร ก็บันทึกและถ่ายทอดสัญญาณตามกระบวนการปกติ โดยใช้ Streaming Server ร่วมกันกับการถ่ายทอดสัญญาณสด

สำหรับบริษัทเอ-โหม้ มีเดีย จำกัด ปัจจุบันบริษัท Net Fusion บริษัทในเครือ Loxinfo เป็นผู้ดูแลระบบการออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตให้กับคลื่นวิทยุของบริษัทเอ-โหม้ มีเดีย จำกัด ในการออกอากาศทางอินเทอร์เน็ตบริษัท Net Fusion จะตั้งเสาอากาศรับสัญญาณวิทยุทั้ง 5 คลื่นของเอ-โหม้และต่อสายสัญญาณเข้ากับเครื่อง Encoder ซึ่งจะทำหน้าที่รับสัญญาณวิทยุเข้ามาแล้วแปลงสัญญาณอนาล็อกมาเป็นสัญญาณดิจิทัลก่อนจะส่งมาให้ Server ซึ่งต่อกับเครือข่าย

อินเทอร์เน็ต Loxinfo แล้ว จากนั้นเครื่อง Client ที่เป็นผู้ฟังซึ่งเข้ามาโหลดจากเว็บไซต์ของเอ-โหมงก็จะเปิดวิทยุฟังได้ ส่วนรายการ On demand เช่น ช่วงสัมภาษณ์แขกรับเชิญ ช่วงคืนพิเศษคนพิเศษของ FM 106.5 MHz. ก็จะนำข้อมูลสัญญาณที่บันทึกไว้ต่อเชื่อมกับ Streaming Server ที่ใช้ร่วมกันกับการถ่ายทอดสัญญาณสด สำหรับการออกอากาศที่เป็นภาพ เช่น การแสดงคอนเสิร์ตสดในห้องสตูดิโอ ในห้องสตูดิโอจะติดกล้องบันทึกภาพไว้และต่อเชื่อมเข้ากับคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรม encode ด้วย Video Capture Card ซึ่งเป็นอุปกรณ์แปลงสัญญาณให้ได้ข้อมูลทั้งภาพและเสียงเพื่อนำออกอากาศผ่าน Streaming server ต่อไป

2. กระบวนการผลิตรายการและกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต

เว็บไซต์รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตจะนำสัญญาณจากรายการวิทยุกระจายเสียงมาออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต การผลิตรายการวิทยุจะดำเนินไปตามกระบวนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง โดยทั่วไปเว็บมาสเตอร์เป็นผู้ดูแลปรับปรุงข้อมูลและรายการบนเว็บไซต์ ซึ่งมีรหัสผ่านเพื่อเข้าสู่ระบบสามารถเข้าไปทำการเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อมูลบนเว็บไซต์ได้

ลักษณะของกระบวนการออกอากาศรายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตนั้นพบว่าในกระบวนการทำงานสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะตามลักษณะการถ่ายทอดสัญญาณ ดังนี้

1. การทำงานของการทำงานบันทึกข้อมูลสัญญาณเสียง หรือ On demand (Archive)

การทำงานของการทำงานบันทึกข้อมูลสัญญาณเสียงจะแตกต่างจากการถ่ายทอดสัญญาณสดในส่วน of source ซึ่งเป็นการบันทึกข้อมูลเสียงมาเก็บไว้ ในขั้นนี้ผู้จัดทำต้องมีการเตรียมการหรือมีการบันทึกเสียงจากรายการต่างๆ เช่น บันทึกรายการ สัมมนา บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการจัดรายการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จากนั้นข้อมูลเสียงที่บันทึกจึงจะถูกนำมาผ่านการแปลงสัญญาณเสียง หรือ Pre Encoder เช่นเดียวกับการทำรายการสด คือต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่องที่ทำหน้าที่แปลงสัญญาณเป็นดิจิทัลที่มีโปรแกรม software ใช้สำหรับการกระจายเสียงวิทยุผ่านอินเทอร์เน็ตคือ Window Media Encoder หรือ Real System Producer โปรแกรมเหล่านี้จะเลือกบันทึกสัญญาณได้ในลักษณะบันทึกไฟล์จากอุปกรณ์มีเดียหลายๆชนิด เช่น ไมโครโฟนหรือกล้องวีดีโอ และบันทึกหรือแปลงไฟล์เสียงที่มีอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ ก่อนนำไฟล์ไปใช้ออกอากาศยังสามารถติดต่อไฟล์ได้ด้วยโปรแกรม software ปัจจุบันที่นิยมใช้คือ Sound Forge

โปรแกรมสามารถตัดเสียงรบกวน ตัดเสียงช่วงที่ไม่ต้องการออกไป ปรับโทนและระดับเสียง หรือ ผสานเสียงได้ เมื่อได้ไฟล์สัญญาณเสียงที่สมบูรณ์แล้วจึงจัดเก็บไฟล์เสียงไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยเก็บเป็นไฟล์ในประเภทต่างๆ เช่น การบีบอัดแบบ MP 3 หรือไฟล์ Audio ในสกุลต่างๆ ซึ่งการจัดเก็บผู้จัดทำต้องมีฮาร์ดดิสก์หรือเครื่องมือจัดเก็บที่เพียงพอและสามารถจัดระบบการค้นหาที่ดี ขั้นสุดท้ายจะต้องมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่กระจายสัญญาณดิจิทัลแบบต่อเนื่อง หรือ Streaming Server ที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเชื่อมต่อกับเครื่องมือจัดเก็บไฟล์ (ดูแผนภูมิที่ 3)

จากการศึกษาเว็บไซต์ที่มีกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบนี้ คือ รายการวิทยุ บีบีซีแผนกภาษาไทย กระบวนการผลิตรายการวิทยุ การปรับปรุงเว็บไซต์ รวมทั้งการทำงานของ การบันทึกข้อมูลสัญญาณเสียงของบีบีซีแผนกภาคภาษาไทยจะอยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เป็นหลัก โดยมีสาขาในประเทศไทยเป็นศูนย์ข้อมูลและประสานงาน อาจารย์จเลิศ เจษฎาวัดลย์ หัวหน้าศูนย์ประสานงานสถานีวิทยุบีบีซีภาคภาษาไทย อธิบายเพิ่มเติมถึงระบบการทำงานของ รายการวิทยุบีบีซีแผนกภาษาไทยบนอินเทอร์เน็ตว่า หน้าที่ของบรรณาธิการประจำวันที่ต้องทำเพิ่ม คือ เป็นผู้เปลี่ยนหน้าเว็บไซต์ อัฟโหลดเสียงรายการเข้าไป โดยทุก 12 ชั่วโมงจะปรับเปลี่ยน หนึ่งครั้ง เช่น พอออกอากาศท่อมครึ่งเสร็จ สองท่อมก็จะเปลี่ยนรายการ ส่วนผู้ที่เข้าเวรหกโมงเช้า หลังจากออกอากาศเสร็จก็จะเปลี่ยนรายการอีกครั้ง เป็นต้น นอกจากนี้บรรณาธิการยังต้องสรุป ประเด็นสำคัญของข่าว ภูมิหลังข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันในวันนั้น หรือสารคดีสั้น ต้องรับผิดชอบนำ ข้อความเหล่านี้ไปใส่บนหน้าเว็บ พร้อมทั้งหารูปประกอบ ซึ่งก็ได้จากข้อมูลของภายในบีบีซีเอง ที่มาประกอบให้สอดคล้องกับ Headline ซึ่งเป็นข่าวหลักในวันนั้น ในส่วนสารคดีชุดต่างๆบนเว็บ นั้น ปกติเป็นหน้าที่ของเลขานุการแผนกที่ต้องรวบรวมสารคดีจากผู้ผลิตรายการมาใส่ทุกครั้ง หรือ บางครั้งก็อาจจะเป็นผู้ผลิตรายการที่เข้าเวรเป็นผู้รวบรวมขึ้นหน้าอินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีพื้นที่ จำกัดบนเว็บ ทางแผนกจึงต้องจัดระเบียบพื้นที่ให้ดีที่สุด โดยทั่วไปสารคดีจะเก็บไว้ระยะยาวขึ้น ส่วนสารคดีที่น่าสนใจมากที่สุดที่เป็นความรู้และไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องเวลา ก็จะเก็บไว้ระยะยาวขึ้น

2. กระบวนการทำงานของการถ่ายทอดสัญญาณสด และการบันทึกข้อมูลสัญญาณ

กระบวนการทำงานเหมือนกับเว็บไซต์สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตที่มีการทำงานลักษณะนี้ เป็นการทำงานผสมกันระหว่างการถ่ายทอดสัญญาณแบบสดและการบันทึก ข้อมูล เว็บไซต์รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตที่มีกระบวนการทำงานแบบนี้ ได้แก่

รายการวิทยุเนชั่น Nation Radio ในปัจจุบันเว็บไซต์อยู่ในความดูแลของฝ่ายผลิตรายการวิทยุโดยตรง จึงมีการปรับปรุงการทำงาน ตลอดจนการอัปเดตข้อมูลให้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทิพากร ประคองศิลป์ ผู้ช่วยผู้ผลิตรายการวิทยุ และเว็บมาสเตอร์รับผิดชอบดูแลพัฒนาเว็บไซต์ ปรับปรุงเนื้อหาในส่วนข้อมูลและรายการทั้งหมดของเว็บไซต์ และติยากร วงศ์เลิศวาทิก ผู้เรียบเรียงข่าว และผู้ประกาศข่าว ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการออกอากาศวิทยุบนอินเทอร์เน็ตว่า ในการทำงานจะมีเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ทั้งหมด 2 เครื่อง คือ encoder ทำหน้าที่ถ่ายทอดสดผลิตรายการ และ recorder เป็นตัวบันทึกเสียง ในขณะที่ออกอากาศก็เครื่องหนึ่งออกอากาศสดไป อีกเครื่องหนึ่งก็จะบันทึกรายการไว้เพื่อมาตัดต่อแยกออกเป็นหัวข้อที่น่าสนใจเก็บเป็น archive ให้ฟังรายการย้อนหลังได้หนึ่งสัปดาห์เต็ม

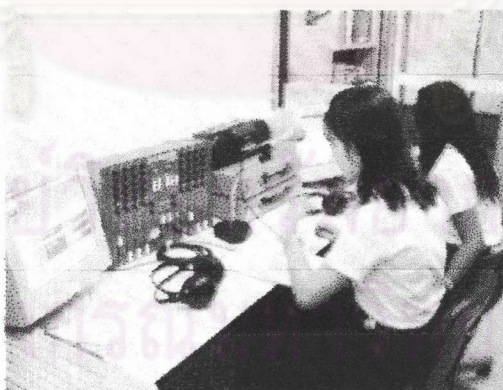

ภาพที่ 65 ห้องสตูดิโอรายการวิทยุเนชั่น

รายการ Shock FM สุนทร คำขจร เว็บมาสเตอร์ ผู้ดูแลการปรับปรุงเนื้อหาเว็บไซต์ รวมถึงกระบวนการส่งสัญญาณวิทยุทางอินเทอร์เน็ต อธิบายถึงกระบวนการตรงนี้ว่า ส่วนรายการกับการออกอากาศบนเว็บจะแยกสถานที่กัน ทีมงานผลิตรายการจัดรายการที่ห้องส่งสถานี ทีมออกอากาศจะมีหน้าที่ตั้งสัญญาณ ใช้วิทยุหนึ่งเครื่องต่อเข้ากับคอมพิวเตอร์ Real Time Encoder ที่มีการดิวติยูซึ่งเชื่อมกับ ISP ของบริษัท GEC และ KSC ในส่วนของการบันทึกรายการวิทยุกระจายเสียงให้ผู้ฟังสามารถฟังย้อนหลังได้นั้น เนื่องจากยังมีข้อจำกัดเรื่องระบบทำให้ไม่สามารถฟังรายการเต็มครบเวลาสามชั่วโมงตามเวลาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง นอกจากนี้ยังนำช่วงรายการที่ผู้ฟังให้ความสนใจมาตัดต่อเก็บไฟล์ไว้และอัปโหลดขึ้นเว็บไซต์เพื่อให้ผู้ฟังสามารถฟังย้อนหลังได้เช่นกัน สำหรับการนำเสนอภาพ เช่น การถ่ายทำรายการนอกสถานที่จะบันทึกภาพด้วยกล้องวิดีโอไว้ แล้วจึงนำมาแปลงสัญญาณเป็นไฟล์เป็นดิจิทัลเก็บลงไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อต่อเข้าระบบออกอากาศผ่านอินเทอร์เน็ตต่อไป

3. กระบวนการผลิตรายการและกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของ เว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต

มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยศิลปากรจัดตั้งสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตขึ้นโดยนำสัญญาณเสียงจากสถานที่ผลิตรายการมาออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต ในกระบวนการออกอากาศจะต้องแปลงสัญญาณเสียงจากอนาล็อกเป็นดิจิทัลก่อนส่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเช่นกัน เว็บไซต์สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตของทั้งสองมหาวิทยาลัยดังกล่าวจัดเป็นโครงการที่อยู่ความดูแลของศูนย์คอมพิวเตอร์ของสถาบัน ในเบื้องต้นสถานีจำเป็นต้องศึกษาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นช่องทางสำคัญของการนำเสนอรายการ เมื่อเทคโนโลยีมีความพร้อมจึงเริ่มวางโครงสร้างสถานีตลอดจนจัดหาผู้ดำเนินงานสถานี โดยหลักแล้วสถานีจะจัดรับนักศึกษาอาสาสมัครเข้ามาทำการอบรวมการผลิตรายการวิทยุ อันเป็นกิจกรรมที่สถานีจัดขึ้นเพื่อคัดเลือกหานักจัดรายการที่มีคุณภาพมาตรฐานในระดับหนึ่ง หลังผ่านการอบรมแล้วนักศึกษาจะเข้ามาร่วมงานสถานีแบ่งงานรับผิดชอบเป็นฝ่ายต่างๆประกอบด้วย ได้แก่ ฝ่ายผลิตรายการดูแลการจัดรายการวิทยุและผลิตงานสปีดโฆเซณารณรงค์เพื่อสาธารณะประโยชน์ไม่ใช่เพื่อการค้า ฝ่ายประสานงานและข้อมูล ดูแลจัดเก็บเก็บข้อมูลต่างๆที่ใช้ผลิตรายการ รวมทั้งติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ เช่น การขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เพลงก่อนที่จะเผยแพร่ต่อสาธารณชน ฝ่ายเทคนิคดูแลเครื่องมือและระบบออกอากาศต่างๆ ฝ่ายสนับสนุนการจัดเรื่องกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสถานี เป็นต้น

ภาพที่ 66 นักศึกษาอาสาสมัครจัดรายการวิทยุ SU Radio Net

ในกระบวนการผลิตจะมีลักษณะขั้นตอนการดำเนินงานเช่นเดียวกับกระบวนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง มีรายละเอียดดังนี้ การวางแผนรายการสถานีจะควบคุมโดยคณะกรรมการบริหารสถานี อาจารย์ที่ปรึกษาสถานี หรือเจ้าหน้าที่ส่วนศูนย์คอมพิวเตอร์ สถานีจะกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้ฟังเพื่อจัดรายการให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ฟัง กำหนดประเภท

รายการ เนื้อหารายการ วันเวลาออกอากาศ ความยาวของรายการ งบประมาณในการผลิต ตลอดจนผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตรายการ

ในขั้นตอนการผลิตรายการของสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อกำหนดผังรายการและจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตรายการแล้ว ผู้ดำเนินรายการแต่ละรายการจะจัดเตรียมข้อมูลเนื้อหารายการ และจัดเตรียมวัสดุรายการ เช่น เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียงต่างๆ วัสดุวงหน้า ทั้งนี้ข้อมูลที่จะนำมาประกอบรายการบางส่วนอาจจะได้จากผู้ฟังที่ส่งข้อความหรือสอบถามปัญหาผ่านทางเว็บไซต์ สำหรับขั้นตอนการบันทึกเสียง รายการส่วนใหญ่ผลิตเพื่อออกอากาศสด โดยหลักนักศึกษาอาสาสมัครจะเป็นผู้ดำเนินรายการประจำแต่ละรายการ ในห้องจัดรายการผู้ดำเนินรายการจะสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตกับผู้ฟังผ่านอีเมลหรือโปรแกรมสนทนาสดด้วย สำหรับสถานีวิทยุฝ่ายคำเรดิโอ และ สถานีวิทยุ RU PJ Radio มหาวิทยาลัยรามคำแหง นักศึกษาจะเป็นผู้ผลิตรายการตลอดจนควบคุมการออกอากาศเองทั้งหมด เจ้าหน้าที่จะช่วยดูแลและพัฒนาทางเทคนิคเท่านั้น ส่วนสถานี RU Internet Radio มหาวิทยาลัยรามคำแหง เจ้าหน้าที่จะมีส่วนร่วมกับนักศึกษาในการผลิตรายการด้วย สำหรับสถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยศิลปากรโดยหลักนักศึกษาจะเป็นผู้ผลิตรายการเช่นกัน โดยมีเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคของศูนย์คอมพิวเตอร์ช่วยดูแลระบบออกอากาศ

นอกจากการผลิตรายการเพื่อออกอากาศสดแล้ว สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยศิลปากรยังผลิตรายการโดยบันทึกเสียงไว้ล่วงหน้าด้วย เช่น รายการกระบวนความรู้ทางวิชาการต่างๆของแต่ละมหาวิทยาลัย ในกระบวนการผลิตจะต้องบันทึกรายการเป็นเทปเสียงหรือไฟล์เสียงดิจิทัลที่เสร็จสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้เพื่อเปิดออกอากาศในห้องสตูดิโอตามผังเวลาออกอากาศของแต่ละสถานี

ภาพที่ 67 ห้องสตูดิโอของ RU Internet Radio

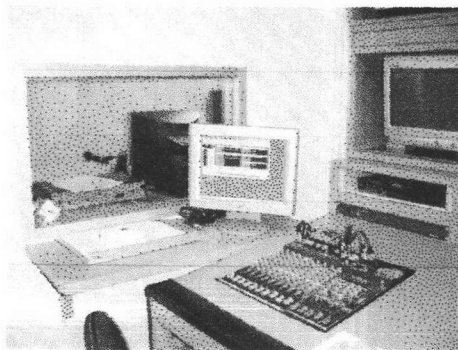
ภาพที่ 68 ห้องสตูดิโอและนักจัดรายการ
ของสถานี Faikham Radio

ด้านกระบวนการทำงานของสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตพบว่ามีลักษณะเดียวกัน คือ

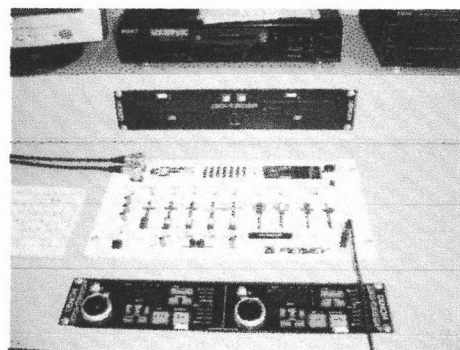
กระบวนการทำงานของการถ่ายทอดสัญญาณสด และการบันทึกข้อมูลสัญญาณ

กระบวนการทางเทคนิคโดยทั่วไปเหมือนกับสถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ตที่มีกระบวนการทำงานลักษณะเดียวกันนี้ แต่รายการสดของสถานีวิทยุกระจายเสียงเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจะจัดขึ้นเพื่อถ่ายทอดเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ดังนั้น source เสียงรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจะมาจากการต่อสัญญาณเสียงจากห้องสตูดิโอผลิตรายการ ผ่านเครื่อง encoder และ streaming server ที่เชื่อมกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย สำหรับการบันทึกรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจะสามารถไปพร้อมกับขณะจัดรายการสด โดยผ่านโปรแกรมในเครื่อง Encoder ไฟล์เสียงที่ได้จากการบันทึกข้อมูลนี้สามารถนำมาตัดต่อเสียงได้ก่อนนำไปอัปโหลดเก็บเป็นไฟล์ไว้ใน Streaming Server ที่เชื่อมเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้ฟังเข้ามาเรียกฟังได้ตลอดเวลา

เว็บไซต์สถานีวิทยุบนอินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัยรามคำแหงจะถ่ายทอดสดรายการสถานีพร้อมกันทั้ง 3 สถานี คือ สถานีวิทยุฝ่ายค่าเรดิโอ สถานี RU Internet Radio และ สถานีวิทยุ RU PJ Radio แต่ละสถานีจะผลิตรายการของสถานีเองจากห้องจัดรายการประจำสถานี แล้วส่งสัญญาณเสียง ดิจิตอลเข้า Server กลาง ตั้งอยู่ที่ชั้น 4 อาคารสำนักคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณัฐกิจ สินธุย์ อธิบายถึงกระบวนการออกอากาศตรงนี้ว่า ห้องจัดรายการเป็นแหล่งกำเนิดเสียงต่างๆ ทั้งจากไมโครโฟน เทปบันทึกเสียง ซีดี หรือคอมพิวเตอร์ จากนั้นในห้องนี้แหล่งกำเนิดเสียงทั้งหมดก็จะเข้า mixer และผ่านส่วนควบคุม จากส่วนควบคุมจะไปเข้าชุดมอดิเตอร์ก็คือหูฟังเพื่อให้ดีเจได้ฟัง อีกส่วนหนึ่งก็จะผ่านเครื่อง Real Time Encoder แปลงสัญญาณจากอนาล็อกเป็นดิจิตอลในเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้ว streaming เข้า Server ส่งผ่านระบบอินเทอร์เน็ต สำหรับการบันทึกรายการจะบันทึกไปพร้อมกันในเวลาออกอากาศของสถานีก่อนนำไฟล์ไปตัดต่อและบันทึกเก็บไว้บน server ต่อไป

ภาพที่ 69 ห้องจัดรายการและห้องควบคุมของ
Faikham Radio

ภาพที่ 70 อุปกรณ์ Mixer ในห้องจัดรายการ
Faikham Radio

สำหรับมหาวิทยาลัยศิลปากรถ่ายทอดทั้งรายการวิทยุสดและรายการบันทึกเช่นกัน ในกระบวนการถ่ายทอดสัญญาณสดมีลักษณะการทำงานเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง นักศึกษาจัดรายการสดในห้องสตูดิโอประจำสถานี สัญญาณเสียงดิจิทัลจะถ่ายทอดสดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยเช่นกัน ส่วนรายการประเภทสาระความรู้ของคณะต่างๆ โดยหลักจะเป็นรายการเทปที่อัดไว้ล่วงหน้า เจ้าหน้าที่ประสานงานแต่ละคณะวิชาจะส่งเทปบันทึกเสียงมาให้สถานีเปิดออกอากาศสด ในขณะที่ออกอากาศสถานีจะบันทึกรายการเก็บไว้เพื่อนำไปตัดต่อเป็นไฟล์เสียงอัปโหลดบนเว็บไซต์ต่อไป แต่ในบางกรณีคณะวิชาอาจจะส่งเพียงบทวิทยุมาให้ ทางสถานีจึงต้องให้ผู้ประกาศประจำสถานีอ่านบทวิทยุแล้วบันทึกเก็บเป็นไฟล์เสียงดิจิทัลไว้เพื่อนำไปใช้ออกอากาศสดในห้องสตูดิโอ หลังจากนั้นจึงนำไฟล์เสียงนั้นไปอัปโหลดเข้าเว็บไซต์เพื่อให้ผู้ฟังได้เรียกฟังย้อนหลังด้วย โดยสถานีจะปรับปรุงรายการให้ฟังย้อนหลังได้ทุกเดือน กระบวนการถ่ายทอดสัญญาณสดและบันทึกสัญญาณนี้ใช้ software ของ Windows Media แล้วถ่ายทอดสัญญาณผ่าน Streaming Server ของมหาวิทยาลัย การเลือกใช้ software ดังกล่าวเนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่เปิด ถ้าใช้งานวินโดวส์จะมีโปรแกรมนี้ติดตั้งพร้อมอยู่แล้ว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆเพิ่มเติมในการติดตั้งโปรแกรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. กระบวนการผลิตรายการและกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสม

เว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสมจะนำสัญญาณจากรายการวิทยุกระจายเสียงไปถ่ายทอดบนอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งจัดสถานีวิทยุหรือรายการวิทยุเพื่อถ่ายทอดเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วย จากการศึกษาพบว่า ด้านเนื้อหาเว็บไซต์จะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายเว็บไซต์ขององค์กรดูแลปรับปรุงข้อมูลและรายการให้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ด้านกระบวนการผลิตรายการองค์กรได้ใช้บุคลากรร่วมกันสำหรับผลิตรายการทั้งรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต อย่างเช่น สถาบันอนาคตเพื่อการศึกษาและพัฒนามอบหมายให้นักวิชาการสาขาต่างๆเป็นผู้ผลิตรายการ โดยจะผลิตบทรายการและจัดรายการวิทยุด้วย ส่วนวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตนอกจากนักวิชาการแล้วยังมีเจ้าหน้าที่สถาบันและอาสาสมัครที่เข้ามาช่วยจัดรายการด้วย สำหรับศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วย ในกระบวนการผลิตรายการที่ทีมงานทั้งหมดจะต้องผ่านการฝึกอบรมการจัดรายการวิทยุจากทางศูนย์ฯก่อน จากนั้นเด็กๆอาสาสมัครขบวนการตาสับปะรดจะร่วมกันผลิตรายการทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต โดยจัดตั้งหัวหน้ารับผิดชอบขึ้นมาแต่ละฝ่ายเพื่อดูแลการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต ทีมผลิตแต่ละรายการจะต้องวางรูปแบบและเนื้อหารายการ เพื่อนำไปผลิตออกอากาศ ทางศูนย์จะมีการประชุมเพื่อประเมินผลงานทุกเดือน โดยพิจารณาจากผลตอบรับของผู้ฟังที่มีต่อรายการ เพื่อปรับปรุงรายการและให้ทีมผลิตใหม่ๆเข้ามาเพื่อทดลองจัดรายการสร้างสรรค์รายการให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ในกระบวนการออกอากาศวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสมของทั้งสถาบันอนาคตเพื่อการศึกษาและพัฒนา และ ศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม พบว่าลักษณะกระบวนการทำงานแบ่งได้ 2 ลักษณะตามลักษณะถ่ายทอดสัญญาณ ดังนี้

1. การทำงานของการบันทึกข้อมูลสัญญาณเสียง หรือ On demand (Archive)

รายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตที่ถ่ายทอดบนเว็บไซต์ของสถาบันอนาคตเพื่อการศึกษาและพัฒนาจะเป็นรายการบันทึกแบบ On demand ทุกรายการ กล่าวคือ ในการผลิตจะบันทึกเทปรายการไว้ล่วงหน้าก่อนนำมาถ่ายทอดบนเว็บไซต์ในลักษณะ on demand ในกระบวนการผลิตรายการ ชั้นแรกทางสถาบันจะให้ นักวิชาการเตรียมเนื้อหาทำบทรายการวิทยุ การแบ่งเนื้อหาหลากหลายจึงต้องใช้นักวิชาการเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน จากนั้น

จะต้องผ่านกระบวนการตรวจบทรายการวิทยุโดยนักวิชาการด้วยกันก่อนส่งบทรายการวิทยุนี้
ต่อไปยังฝ่ายสนับสนุนการผลิตเพื่อช่วยขัดเกลาความถูกต้องของภาษาอีกครั้ง แล้วจึงนำไปผลิต
เป็นรายการต่างๆ ในห้องสตูดิโอของสถาบันเพื่อออกอากาศทางช่องทางวิทยุกระจายเสียงและ
อินเทอร์เน็ตต่อไป

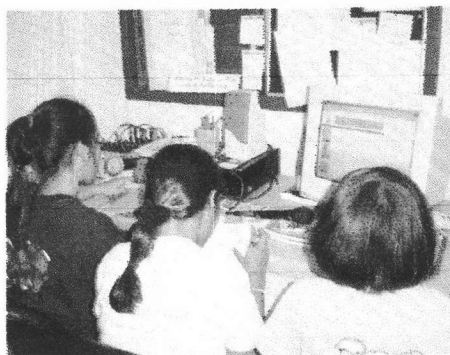

ภาพที่ 71 นักจัดรายการวิทยุของสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อพัฒนา

รายการวิทยุกระจายเสียงที่นำเสนอบนอินเทอร์เน็ตจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ รายการที่
นักวิชาการได้รับเชิญไปร่วมบรรยายหรือสัมภาษณ์ทางรายการต่างๆของสถานีวิทยุกระจายเสียง
กับ รายการ “เพื่อพวงนี้ที่ดีกว่า” เป็นรายการที่บันทึกเสียงในห้องสตูดิโอของสถาบันเองและส่งเทป
ไปออกอากาศทางภาคใต้ เมื่อรายการเหล่านี้ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงแล้ว เจ้าหน้าที่
สถาบันจะนำมาแปลงเป็นสัญญาณดิจิทัลเช่นเดียวกับรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต
เพื่ออัปโหลดเก็บไว้บน Streaming Server ที่อินเทอร์เน็ตไทยแลนด์ โดยทั่วไปสถาบันจะ
ปรับเปลี่ยนรายการทุกสัปดาห์

2. กระบวนการทำงานของการถ่ายทอดสัญญาณสด และการบันทึกข้อมูลสัญญาณ

กลุ่มอาสาสมัครขบวนการตาสับปะรดของศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อ
ชีวิตและสิ่งแวดล้อมจะผลิตรายการออกอากาศทั้งทางวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุเฉพาะ
บนอินเทอร์เน็ตด้วย ขณะนี้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกถ่ายทอดสัญญาณสด
รายการวิทยุเด็กและเยาวชนทุกวันอาทิตย์จากห้องสตูดิโอของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง
ประเทศไทย และการไปถ่ายทอดสดนอกสถานที่ เช่น การสัมมนา การประชุมวิชาการ โดยจะนำ
คอมพิวเตอร์ต่อออนไลน์ผ่านโทรศัพท์เพื่อถ่ายทอดเสียงสด การต่อสัญญาณออกอากาศสดจะ
เชื่อมเข้ากับ Streaming server ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มูลนิธิเด็ก

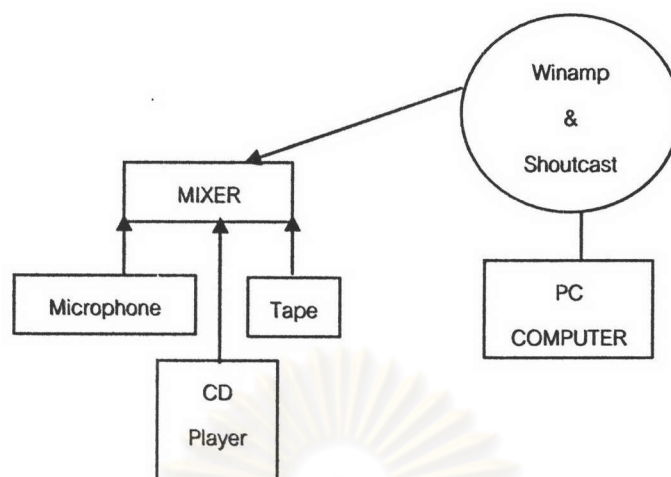

ภาพที่ 72 อาสาสมัครจัดรายการจากขบวนการตา सबปะรด

ส่วนที่สองการจัดรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตจะขอใช้สถานที่ของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มูลนิธิเด็ก ภายในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เป็นสถานที่จัดรายการ การออกอากาศส่วนนี้จะใช้โปรแกรม shoutcast เป็นโปรแกรมที่ใช้จัดรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตและสามารถทำงานร่วมกับโปรแกรม Winamp เป็นโปรแกรมสำหรับใช้เปิดเพลงและเสียงประกอบได้ ในการจัดรายการอาสาสมัครผู้ดำเนินรายการจะควบคุมการออกอากาศเอง โดยสามารถเลือกให้เสียงประกอบรายการจากเทปเสียง ซีดี หรือ ไฟล์ในคอมพิวเตอร์ได้ ทั้งยังสามารถพูดคุยกับผู้ฟังผ่านโปรแกรมสนทนาสด MSN ในระหว่างดำเนินรายการด้วย วรรณพร เพชรประดับ อาสาสมัครดูแลด้านเทคนิคเว็บไซต์เล่าถึงระบบการออกอากาศบนอินเทอร์เน็ตส่วนนี้ว่า ขั้นตอนคือจากหน้าจอคอมพิวเตอร์จะเข้าไปในโปรแกรม shoutcast ใส่ password ซึ่งโปรแกรมจะตรวจสอบและให้ผ่านเข้าได้เมื่อรหัสถูกต้อง อีกส่วนหนึ่งจะมีอุปกรณ์เสริม คือ ไมโครโฟน เครื่องเล่นเทป เครื่องเล่นซีดีซึ่งต่อเข้ากับตัวมิกเซอร์อันเป็นจุดรวมและควบคุมเสียง เสียงต่างๆจากมิกเซอร์ก็จะผ่านเข้าคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรม shoutcast กับ Winamp อยู่แล้ว ซึ่งจะเชื่อมกับ Streaming Server ของมูลนิธิเด็ก ทั้งนี้การจัดรายการสามารถเลือกเพลงจากโปรแกรม Winamp เสียงจะผ่านมิกเซอร์ก่อน จากนั้นจึงย้อนกลับเข้าคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่ง

ภาพที่ 73 Source เสียงที่เชื่อมต่อเข้ากับ Mixer และคอมพิวเตอร์

แผนภูมิที่ 9 ภาพแสดงกระบวนการทำงานวิทยุอินเทอร์เน็ตของเว็บไซต์ไทยแลนด์คิด

ส่วนสุดท้ายคือการบันทึกข้อมูลสัญญาณเสียงเก็บไว้เป็นไฟล์ archive เช่น เพลงและนิทานเพื่อสุขภาพ เป็นต้น การบันทึกข้อมูลและถ่ายทอดสัญญาณเป็นไปตามปกติของกระบวนการออกอากาศรูปแบบนี้

นอกเหนือจากปรับปรุงข้อมูลเว็บไซต์และดูแลระบบการออกอากาศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแล้ว ผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทุกประเภทยังต้องคอยดูแลตรวจสอบคุณภาพการรับฟัง ตลอดจนเก็บสถิติจำนวนผู้รับฟังรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตด้วย ทั้งนี้เพื่อจะเป็นข้อมูลในการพัฒนารายการและเว็บไซต์ องค์กรต่างๆสามารถรับทราบความคิดเห็นจากผู้ฟังจากการเช็คข้อความที่ผู้ฟังส่งมา เช่น ทางอีเมลล์ เว็บบอร์ด หรือ การสนทนาสดผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น นอกจากนี้บางเว็บไซต์ยังสามารถเช็คสถิติการเข้าชมเว็บไซต์และฟังรายการได้ด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่ การวัด Hits หรือจำนวนครั้งที่มีการเปิดดูไฟล์องค์ประกอบของหน้าเว็บเพจ เป็นวิธีพื้นฐานสำหรับวัดความสำเร็จของเว็บไซต์ โดยสามารถระบุจำนวนครั้งในแต่ละวัน แต่ละเดือน หรือแต่ละปี หรือ การวัด PageViews เป็นการวัดจำนวนหน้าเว็บเพจที่ถูกเปิดโดยผู้มาเยี่ยมชม ซึ่งเป็นสถิติที่มีการอ้างถึง โดยการใช้ Counter และการใช้บริการพิเศษที่ช่วยเก็บข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับผู้มาเยี่ยมชม อีกวิธีหนึ่ง คือ การวัด User Session เป็นการวัดจำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์ในแต่ละวันด้วย สำหรับสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตอย่างเช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยศิลปากร นอกจากสถานีจะเช็คสถิติผู้ฟังด้วยวิธีการต่างๆดังกล่าวแล้ว สถานียังตรวจสอบคุณภาพรายการจากประเมินผลการดำเนินงานของนักศึกษาอาสาสมัคร โดยสุ่มตรวจฟังจากเทปจัดรายการด้วย

ในการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของสถานี สถานีหรือผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง สามารถประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ได้ผ่านทางช่องทางหลักคือ สื่อวิทยุ หรือเผยแพร่ผ่านสื่อหลักขององค์กร เช่น วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น หรือฝากลิงค์เชื่อมโยงกับเว็บไซต์อื่นๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้ฟังทราบและรู้จักเว็บไซต์ได้ สำหรับสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตงานด้านประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ทำให้สถานีเป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้ฟังยอมเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากสถานีไม่มีช่องทางคลื่นวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อหลักที่รองรับ สถานีจึงใช้วิธีการประชาสัมพันธ์สถานีในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ติดป้ายโปสเตอร์ แจกแผ่นพับใบปลิวประชาสัมพันธ์เว็บไซต์และกิจกรรมสถานีภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งสถานที่ต่างๆนอกมหาวิทยาลัย ตลอดจนฝากข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์อื่นๆซึ่งอยู่ในเครือข่ายของมหาวิทยาลัย หรือ ผ่านเว็บไซต์พันธมิตรในลักษณะแลกเปลี่ยนลิงค์เชื่อมโยงระหว่างกัน

สรุปได้ว่า ในกระบวนการผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแต่ละประเภท โดยหลักแล้วจะประกอบไปด้วยงานด้านต่างๆ คือ การจัดระบบออกอากาศทางอินเทอร์เน็ต การผลิตเนื้อหาเว็บไซต์ การตรวจสอบคุณภาพและสำรวจความคิดเห็นของผู้ฟัง และการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ให้เป็นที่รู้จักทั่วไป สำหรับสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตและวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสมจะต้องผลิตเนื้อหาวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตด้วย ในกระบวนการทำงานวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเพื่อถ่ายทอดสัญญาณเสียงไปสู่ผู้ฟังนั้น วิทยุบนอินเทอร์เน็ตทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต รายการวิทยุกระจายเสียงบนอินเทอร์เน็ต สถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต และวิทยุอินเทอร์เน็ตแบบผสม จะถ่ายทอดรายการทั้งในลักษณะ Live และ On demand โดยบางเว็บไซต์นำเสนอรายการทั้งสองลักษณะ บางเว็บไซต์นำเสนอเฉพาะลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งในกระบวนการทำงานของวิทยุบนอินเทอร์เน็ตโดยสรุปมีทั้งหมด 3 กระบวนการด้วยกัน คือ 1. การทำงานของการถ่ายทอดสัญญาณสด (Live) แบบสถานีเดียวหรือหลายสถานี 2. การทำงานของการบันทึกข้อมูลสัญญาณเสียง (On demand หรือ Archive) และ 3. กระบวนการทำงานของการถ่ายทอดสัญญาณสด และการบันทึกข้อมูลสัญญาณ

นอกเหนือจากการวางแผนนโยบาย กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รูปแบบรายการ การจัดวางเนื้อหาเว็บไซต์ และกระบวนการผลิตรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตแล้ว รากฐานสำคัญในการพัฒนาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายสูงสุดของแต่ละองค์กรนั้นย่อมต้องอาศัยงบประมาณการผลิตที่พอเพียงด้วย โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดในลำดับต่อไป

งบประมาณการผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต

โดยทั่วไปแหล่งรายได้ค่าใช้จ่ายของงานวิทยุกระจายเสียงจะได้มาจากงบประมาณแผ่นดินของรัฐ จากเงินรายได้ของสถานี จากการให้เช่าเวลาและโฆษณา และจากเงินบริจาคช่วยเหลือต่างๆ โดยมีค่าใช้จ่ายแบ่งเป็น 4 ส่วนใหญ่ๆ คือ 1. ทางด้านรายการ (Programming) ได้แก่ เงินเดือนและค่าจ้างบุคลากร ค่าลิขสิทธิ์รายการในกรณีนำรายการของสถานีอื่นมาออกอากาศ ค่าใช้จ่ายในการบันทึกรายการ การถ่ายทอดข่าว การถ่ายทอดรายการนอกสถานที่ เป็นต้น 2. ด้านเทคนิค (Engineering) ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆทั้งด้านเครื่องส่งและห้องบันทึกรายการ รวมทั้งค่าซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ 3. ด้านการขาย (Sale) ได้แก่ ค่าประชาสัมพันธ์สถานี ค่าโฆษณา ค่าบริการสำรวจวิจัยจำนวนผู้รับฟังของสถานี เป็นต้น 4. ค่าใช้จ่ายทั่วไปและค่าใช้จ่ายด้านบริหาร (General and Administrative) ค่าใช้จ่ายในด้านการจัดการซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนให้งานต่างๆของสถานีดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบำรุงรักษาซ่อมแซมอาคาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเช่าสถานที่ ค่าวัสดุสำนักงาน เป็นต้น

สำหรับแหล่งรายได้ค่าใช้จ่ายของวิทยุบนอินเทอร์เน็ต จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตทั้ง 19 องค์กรพบว่า ในขณะที่ยังไม่มีองค์กรใดที่มีวัตถุประสงค์หลักในการแสวงหารายได้จากการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางนำเสนอรายการวิทยุ รายได้จากค่าโฆษณาแบนเนอร์ (Banner) เป็นเพียงการเพิ่มมูลค่า (Value Added) ให้กับลูกค้าที่ซื้อเวลาโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงหรือเป็นเพียงรายได้เสริมให้กับผู้ผลิตเว็บไซต์เท่านั้น สถานีและผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงยังไม่มีรายได้จากโฆษณาบนวิทยุบนอินเทอร์เน็ตอย่างจริงจัง โฆษณาสินค้าและบริการที่ปรากฏบนเว็บไซต์เป็นเพียงบริการส่วนเสริมให้กับลูกค้าที่ซื้อโฆษณาสนับสนุนรายการวิทยุกระจายเสียงเท่านั้น มีเพียงรายการเดียว คือ Shock FM ที่เก็บค่าบริการ Banner ละ 3,000 บาทต่อเดือน แต่ขณะนี้ก็ยังไม่มีส่วนสนับสนุนจริงจังลงโฆษณาต่อเนื่องกับทางเว็บไซต์ ในกรณีสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยศิลปากรและสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยรามคำแหง เนื่องจากเป็นองค์กรมหาวิทยาลัยจึงไม่มีนโยบายหารายได้จากการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและเป็นพื้นที่ฝึกฝนประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับนักศึกษาเท่านั้น สำหรับผู้ผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตแบบผสมเป็นองค์กรเอกชนหรือองค์กรอิสระ คือ ศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายได้หลักจากการจัดอบรมและการจัดทำหนังสือจุลสารข่าว และ สถาบันอนาคตเพื่อการศึกษาและพัฒนา ซึ่งมีรายได้หลักจากการดำเนินกิจกรรมด้านการอบรม บรรยาย และผลิตหนังสือ การนำเสนอ

รายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตก็เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก ทั้งสององค์กรนี้ไม่ได้มีนโยบายแสวงหารายได้จากการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเช่นกัน

ในส่วนของงบประมาณของการผลิตเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ตนั้น โดยสรุปแล้ว งบประมาณเริ่มต้นจะแบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก คือ 1. Peopleware บุคลากรที่เกี่ยวกับการจัดทำรายการ และบุคลากรที่เกี่ยวกับการติดตั้งเครื่องและดูแลระบบเครือข่าย 2. Hardware และ Software เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และโปรแกรมต่างๆ 3. Hosting หรือ Co-Location ศูนย์บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จากการสัมภาษณ์องค์กรผู้ผลิตทั้ง 19 องค์กร พบว่าความแตกต่างในงบประมาณการจัดทำวิทยุบนอินเทอร์เน็ตในแต่ละส่วนนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ ประการแรก คือ **ด้านผู้ผลิตเนื้อหา** ได้แก่ ลักษณะของนโยบายและการดำเนินการภายในแต่ละองค์กร ประการที่สอง คือ **ด้านเทคโนโลยี** ได้แก่ กระบวนการออกอากาศ ตลอดจนเทคโนโลยีที่แต่ละองค์กรเลือกใช้ พัฒนาการนำเสนอรายการผ่านเว็บไซต์

สำหรับสถานีและผู้ผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง การนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อเสริมและเป็นการเชื่อมต่อสัญญาณที่ออกอากาศจากวิทยุกระจายเสียงไปบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ผู้ผลิตไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการหรือจ้างบุคลากรที่เกี่ยวกับการจัดทำรายการเพิ่มเติม เนื่องจากสามารถใช้ทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในองค์กร แต่ต้องมีงบประมาณลงทุนในส่วน Hardware และ Software ในการออกอากาศรายการวิทยุผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยทั่วไปจะใช้งบประมาณเริ่มต้นในส่วนนี้ตั้งแต่ 30,000 – 800,000 บาท ขึ้นอยู่กับลักษณะการออกอากาศและคุณภาพของระบบที่แต่ละองค์กรเลือกใช้ บางองค์กรนำเสนอรายการทั้ง Live และ On demand อาจจะใช้ชุดคอมพิวเตอร์แยกกันสำหรับการถ่ายทอดสัญญาณสดหรือการบันทึกรายการ หรือ บางองค์กรนำเสนอรายการวิทยุแบบ Live หลายๆ จากสถานีวิทยุกระจายเสียงพร้อมกัน ค่าใช้จ่ายก็จะเพิ่มตามจำนวนสถานีที่ออกอากาศด้วยเนื่องจากต้องใช้เครื่อง Encoder รองรับแต่ละสถานี สำหรับองค์กรที่เลือกใช้ Software ที่มีลิขสิทธิ์จะมีค่าใช้จ่ายสูง แต่บางสถานีที่เลือกใช้ Software ของบริษัท Window Media อย่างเช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เนื่องจากโปรแกรมดังกล่าวได้ติดตั้งมาพร้อมกับเครื่องที่ใช้ระบบ Window อยู่แล้ว นอกจากนี้บางองค์กร อย่างเช่น รายการ Shock FM ยังเข้าไปดาวโหลด Software บางส่วนได้จากเว็บไซต์ต่างๆโดยไม่เสียค่าบริการด้วย ในส่วน

ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ดำเนินการที่เป็นหน่วยงานรัฐและมหาวิทยาลัยสามารถใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตขององค์กรได้ จึงไม่มีการตั้งงบประมาณหรือเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ สำหรับผู้ดำเนินการที่เป็นบริษัทผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจะจ้างบริษัทอื่นวางระบบและดูแลการออกอากาศบนอินเทอร์เน็ตให้ โดยใช้งบประมาณในส่วนนี้ตั้งแต่ 600,000 – 1,000,000 บาท ขึ้นอยู่กับจำนวนของสถานีและระบบโปรแกรมที่ใช้ ออกอากาศ บริษัทจะเสียค่าใช้จ่ายในลักษณะ barter คือ แลกเปลี่ยนโฆษณาและบริการซึ่งกันและกัน ไม่ได้จ่ายเป็นจำนวนเงิน โดยสัดส่วนการ barter จะขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละองค์กร

ในกรณีของสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยศิลปากรและสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งผลิตสถานีวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตใช้ทรัพยากรบุคคล ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ในองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักและได้รับเงินเดือนประจำสำหรับตำแหน่งงานเจ้าหน้าที่ในส่วนศูนย์คอมพิวเตอร์ ส่วนนักศึกษาที่เข้ามาร่วมผลิตรายการก็เป็นอาสาสมัครทั้งสิ้น องค์กรเหล่านี้จึงไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับด้านเทคนิคและการจัดรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต แต่จะมีงบประมาณลงทุนเบื้องต้นด้าน Hardware และ Software ที่ใช้ออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต ประมาณ 30,000 – 500,000 บาท และการลงทุนจัดตั้งสร้างสถานีขึ้นมาใหม่ คือห้องสตูดิโอสำหรับผลิตและบันทึกเสียงรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตประมาณ 1,000,000 บาทต่อสถานี

สำหรับศูนย์ประสานงานเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้รับเชื้อเพื่ออุปกรณ์ในการผลิตรายการ เช่น เทปหรือซีดีจากสมาชิกในองค์กรและอุปกรณ์ระบบออกอากาศจากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา มูลนิธิเด็ก ภายในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จึงไม่มีงบประมาณลงทุนด้าน Hardware และ Software และสถานที่สำหรับผลิตรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต

ส่วนสถาบันอนาคตเพื่อการศึกษาและพัฒนามาก็ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการและอาสาสมัครในการเข้ามาร่วมผลิตรายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้รายการวิทยุเฉพาะบนอินเทอร์เน็ตบางรายการยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานของรัฐด้วย จึงไม่มีค่าใช้จ่ายในด้านบุคลากรในการผลิตรายการในส่วนเฉพาะบนอินเทอร์เน็ต สำหรับงบประมาณการลงทุนในส่วน Hardware และ Software ที่ใช้ออกอากาศบนอินเทอร์เน็ต และงบลงทุนจัดสร้างห้องสตูดิโอใช้จำนวนเงินประมาณ 1,000,000 บาท

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น ได้แสดงให้เห็นภาพรวมของกระบวนการผลิตและการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งในแง่ประเภทเว็บไซต์ วัตถุประสงค์ของการผลิตวิทยุบนอินเทอร์เน็ต กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รูปแบบรายการ การนำเสนอเนื้อหาเว็บไซต์วิทยุบนอินเทอร์เน็ต กระบวนการผลิตและกระบวนการทำงานของวิทยุบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนถึงงบประมาณการผลิตวิทยุบนอินเทอร์เน็ต ในบทต่อไปจะกล่าวถึง ประโยชน์ ปัญหาและข้อจำกัด และการพัฒนารายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ต เพื่อวิเคราะห์ถึง บทบาทและแนวโน้มในอนาคตของการนำเสนอรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตไทย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย